

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ / ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

ΜΚΟ-ΕΨΥΠΕΑ
ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΣΤΟ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Αντώνιος Σ. Μπαρμπετάκης Α.Μ16083

Δέσποινα Χ. Τσαούση Α.Μ15224

Ι.Π. Μεσολογγίου 2016

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ / ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

ΜΚΟ-ΕΨΥΠΕΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΣΤΟ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Αντώνιος Σ. Μπαρμπετάκης Α.Μ16083

Δέσποινα Χ. Τσαούση Α.Μ15224

Επιβλέπων Καθηγητής: Βαγγέλης Πολίτης-Στεργίου

Π. Μεσολογγίου 2016

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων Μεσολογγίου του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1998 και τα άρθρα 2,4,6 παρ.3 του Ν.1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

Αντώνιος Σ. Μπαρμπετάκης (2016)

Δέσποινα Χ. Τσαούση (2016)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), αποτελούν σήμερα την προωθημένη έκφραση της Κοινωνίας των Πολιτών. Αυτές στην σύγχρονη πραγματικότητα έχουν αποκτήσει αρμοδιότητες σημαντικές και σε πολλές περιπτώσεις υποκαθιστούν με επιτυχία τα εθνικά κράτη σε δραστηριότητες εθνικού και υπερεθνικού αντικειμένου. Οι ΜΚΟ δραστηριοποιούνται σε πλήθος τομέων, ξεπερνώντας τις κλασικές ενασχολήσεις για το περιβάλλον και τα ανθρώπινα δικαιώματα και ο χώρος δράσης τους, λόγω του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης, αποκτά παγκόσμια διάσταση.

Το Κέντρο Ημέρας για παιδιά με δυσκολίες στην επικοινωνία, μοναδικό στην Αιτωλνία, προσφέρει θεραπευτική παρέμβαση σε παιδιά με σοβαρές αναπτυξιακές διαταραχές. Στις διαταραχές περιλαμβάνονται η Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και η Ειδική Γλωσσική Διαταραχή (SLI) (σοβαρή καθυστέρηση στην ανάπτυξη του λόγου και της ομιλίας). Το Κέντρο Ημέρας στοχεύει στην έγκαιρη διάγνωση και θεραπευτική αντιμετώπιση παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας με σοβαρές διαταραχές στην επικοινωνία, όπως επίσης και στην υποστήριξη των οικογενειών τους για την αντιμετώπιση των δυσκολιών των παιδιών τους.

Η επιστημονική ομάδα του Κέντρου αποτελείται από έμπειρους εξειδικευμένους θεραπευτές σε θέματα αυτισμού και διαταραχών του λόγου και της ομιλίας, όπως: Παιδοψυχίατρο, Ψυχολόγο, Κοινωνική Λειτουργό, Λογοπεδικούς, Ειδικούς Παιδαγωγούς, Εργοθεραπευτή. Η προσφορά του κέντρου Ημέρας, στην Ι.Π. Μεσολογγίου και στην Αιτωλοακαρνανία ευρύτερα, είναι ιδιαίτερα σημαντική και καλύπτει ένα κενό στην πρόληψη και στην πρόωμη παρέμβαση σε παιδιά προσχολικής και πρώιμης σχολικής ηλικίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη.....	iv
Πίνακας Περιεχομένων.....	v
Συντομογραφίες.....	viii
Εισαγωγή.....	ix
Κεφάλαιο Πρώτο.....	1
1.1 Προσεγγίζοντας το φαινόμενο των ΜΚΟ.....	1
1.2 Η εξέλιξη των ΜΚΟ στο διάβα της Ιστορίας.....	4
1.3 Παρεμβαίνοντας στο διεθνές γίγνεσθαι.....	5
1.4 Η καταξίωση.....	7
1.5 Γιατί πρέπει να υπάρχουν τελικά οι ΜΚΟ;.....	9
1.6 Η ελληνική πραγματικότητα των ΜΚΟ.....	11
1.6.1 Το νομικό και θεσμικό πλαίσιο των ΜΚΟ στην Ελλάδα...	12
1.6.2 Θέματα διαφάνειας.....	14
1.6.3 Νέες προκλήσεις.....	15

Κεφάλαιο Δεύτερο	18
2.1 Εταιρεία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλ/νίας – ΕΨΥΠΕΑ.....	18
2.2 Τι είναι το Κέντρο Ημέρας για παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές; Πεδίο Δραστηριοτήτων.....	20
2.3 Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ).....	21
2.4 Η συμβολή του Κέντρου στην έρευνα και εκπαίδευση.....	22
2.5 Πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας.....	23
2.6 Δομή και δράση του Κέντρου Ημέρας – ΕΨΥΠΕΑ.....	23
2.7 Εξέλιξη του Κέντρου στη διάρκεια των πρώτων χρόνων λειτουργίας.....	25
2.8 Εργαλείο διεπιστημονικής ομάδας για την αξιολόγηση του επιπέδου λειτουργικότητας παιδιού με ΔΑΦ-ΕΔΑΛΦΑ.....	27
2.9 Καλές Πρακτικές.....	31
2.10 Έκθεση Πεπραγμένων έτους 2004.....	35
2.11 Έκθεση Πεπραγμένων έτους 2015.....	40
Κεφάλαιο Τρίτο	46
3.1 Επιστημονικά Σεμινάρια που διοργανώνονται από το ΕΨΥΠΕΑ..	46
3.2 Συνέδρια – Εκδηλώσεις.....	48

Κεφάλαιο Τέταρτο	54
4.1 Αλληλεπίδραση με την τοπική κοινωνία.....	54
4.2 Κέντρα Ημέρας στην Ελλάδα.....	59
4.3 Συνέντευξη με τον ιδρυτή του Κέντρου Ημέρας κ. Σωτήρη Κωτσόπουλο.....	62
Επίλογος.....	64
Βιβλιογραφία.....	65
Παράρτημα.....	75

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΜΚΟ
Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.Α
ΕΟΠΥΥ

Μη Κυβερνητική Οργάνωση
Εταιρεία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας
Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας

ΙΚΑ	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΟΓΑ	Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
ΔΑΦ	Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος
SLI	Ειδική Γλωσσική Διαταραχή
ΕΔΑΛΦΑ	Εργαλείο Διεπιστημονικής ομάδας για την Αξιολόγηση του επιπέδου Λειτουργικότητας παιδιού στο Φάσμα του Αυτισμού

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

"Είναι καιρός να συνειδητοποιήσει ο καθένας μας πως η Ευρώπη δεν διοικείται μόνο από ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, αλλά επίσης από εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές- και από την κοινωνία των πολιτών".

Romano Prodi, τέως πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (17-09-1999 έως 22-11-2004)

Στις πρώτες δεκαετίες του 21^{ου} αιώνα, αποτελεί αναμφισβήτητο γεγονός, ότι η ιλιγγιώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας μετέτρεψε τη γη σε ένα «παγκόσμιο χωριό». Αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος είναι να καθίσταται ευκολότερη η περιγραφή των χαρακτηριστικών της παγκόσμιας κοινωνίας και η εκτίμηση ότι στη νέα εποχή έχουν δημιουργηθεί σύνθετα προβλήματα των οποίων η επίλυση και η αντιμετώπιση απαιτεί τη συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι πολίτες των ανεπτυγμένων, κυρίως, χωρών συνειδητοποιούν ολοένα και περισσότερο πως δεν πρέπει να περιμένουν να δίνονται όλες οι λύσεις στα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία από τις πολιτικές ηγεσίες. Από την άλλη, η εδραίωση της δημοκρατίας έχει δημιουργήσει την προσμονή στους πολίτες ότι τα προβλήματα αυτά μπορούν να λυθούν. Παράλληλα, όμως, έχουν την δυνατότητα οι ίδιοι οι πολίτες να παράγουν έργο στον τομέα που τους ενδιαφέρει και ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους. Με τον τρόπο αυτό συμβάλουν στην κοινωνική ευημερία και πρόοδο σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, παρεμβαίνοντας σε όλο το φάσμα των θεμάτων. Τα κινήματα παγκόσμιας εμβέλειας, όλο και περισσότερο συγκλίνουν στο τρόπο δράσης τους έχοντας συνισταμένους στόχους. Το μέσο για την επίτευξη των παραπάνω είναι οι μη κυβερνητικές, μη κερδοσκοπικές, οργανώσεις που πολλαπλασιάζονται με γοργούς ρυθμούς και δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς.

Η παρουσία των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ), οι οποίες αποτελούν την ίσως πιο δυναμική μορφή έκφρασης της Κοινωνίας των Πολιτών, είναι αναγνωρισμένη σε παγκόσμιο επίπεδο. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει αυτή την αξία τους, όπως φαίνεται στο ακόλουθο απόσπασμα από την Λευκή Βίβλο για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2001):

«Η κοινωνία των πολιτών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προβολή των ανησυχιών του πολίτη και την παροχή υπηρεσιών που εξυπηρετούν τις ανάγκες του λαού. Η κοινωνία των πολιτών βλέπει όλο και περισσότερο την Ευρώπη σαν το ιδανικό βήμα για την αλλαγή των πολιτικών προσανατολισμών και της κοινωνίας. Πρόκειται για μια ευκαιρία να

εμπλακούν πιο ενεργά οι πολίτες στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης και να τους προσφερθεί ένα διαρθρωμένο πλαίσιο για ανάδραση, κριτική και διαμαρτυρία».

Αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η παρουσίαση και διερεύνηση της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης, κέντρο Ημέρας, Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.Α (Εταιρεία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας), που έχει έδρα της την Ι.Π. Μεσολογγίου.

Η Εταιρεία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.Α.) ιδρύθηκε ως επιστημονικό Σωματείο, με έδρα το Μεσολόγγι, και λειτουργεί ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός (ΜΚΟ). Παρέχει υπηρεσίες διάγνωσης και υποστήριξης σε παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας, με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (προβλήματα λόγου, διαταραχές ανάπτυξης κλπ) και συμβουλευτική στήριξη των οικογενειών τους. Παράλληλα, λειτουργεί Κέντρο Ημέρας, για παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές, τα απογεύματα και τα Σάββατα. Έχει αναπτύξει ιδιαίτερη δράση και στους τομείς της ευαισθητοποίησης της κοινότητας και στην εκπαίδευση και κατάρτιση επαγγελματιών και γονέων.

Το Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.Α-Κέντρο Ημέρας λειτουργεί από το Δεκέμβριο του 2004 στα πλαίσια του προγράμματος Ψυχαργούς, β' φάση: 2002-2006. Αρχικά, το πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης κατά 75% και από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κατά 25%. Από τον Ιανουάριο του 2006 χρηματοδοτείται αποκλειστικά από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Τα έσοδα του Κέντρου Ημέρας-ΕΨΥΠΕΑ προέρχονται επίσης και από τους ακόλουθους πόρους:

- 1) Από εισφορές ιδιωτών - δωρητών, που αντιλαμβάνονται το προσφερόμενο έργο του Κέντρου και συμβάλλουν με τις όποιες δυνάμεις τους στην λειτουργία του Κέντρου.
- 2) Από την καταβολή «διδάκτρων» από τους γονείς των παιδιών που βλέπει το Κέντρο Ημέρας. Η καταβολή αυτή καλύπτεται με το σύστημα παροχών και εισφορών των ασφαλισμένων όλων των ταμείων του Δημοσίου, ΕΟΠΥ, ΙΚΑ, ΟΓΑ κλπ και λειτουργεί ανταποδοτικά.

Το Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.Α - Κέντρο Ημέρας εδρεύει στο Μεσολόγγι και είναι το μοναδικό στο είδος του στην Περιφερειακή Ενότητα (Νομό) Αιτωλοακαρνανίας καθώς και στην ευρύτερη περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας. Το Κέντρο προσφέρει ολοκληρωμένη αξιολόγηση και εντατική θεραπευτική αγωγή σε παιδιά προσχολικής ηλικίας με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος και Ειδική Γλωσσική Διαταραχή (SLI).

Πρωταρχικός στόχος του Κέντρου είναι η πρόληψη ψυχοκοινωνικής αναπηρίας σε παιδιά, που, αν αφεθούν χωρίς εξειδικευμένη εντατική θεραπεία σε μικρή ηλικία, πολύ πιθανόν να παρουσιάσουν αναπηρία και να παραμείνουν δια βίου κοινωνικά εξαρτημένα (π.χ. ΔΑΦ), ή να παρουσιάσουν ακαδημαϊκή αποτυχία, με συνέπεια την κοινωνική περιθωριοποίηση (π.χ. SLI). Κατά τις ενδείξεις, η πρόωμη εντατική παρέμβαση βελτιώνει σημαντικά τις πιθανότητες για περιορισμό της ψυχοκοινωνικής αναπηρίας στα παιδιά αυτά.

Για την αξιολόγηση και τις θεραπευτικές δραστηριότητες χρησιμοποιείται μια σημαντική συλλογή εργαλείων και παιδαγωγικού υλικού.

Το πρόγραμμα βασίζεται σε γνωστικές, συμπεριφοριστικές και ανθρωπιστικές αρχές, εμπλουτίζεται, δε, συνεχώς ανάλογα με τη νέα γνώση που τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας αποκτούν ως συνέπεια της συνεχούς εκπαιδευτικής προσπάθειας μέσα και έξω από το Κέντρο.

Η διεπιστημονική ομάδα πραγματοποιεί, επίσης, δραστηριότητες αγωγής κοινότητας σε θέματα ψυχικής υγείας παιδιών, οι οποίες περιλαμβάνουν προσωπικές επαφές με παιδιάτρους, παιδαγωγούς παιδικών σταθμών και νηπιαγωγείων, συμπόσια για γονείς και εκπαιδευτικούς, δημοσιεύσεις άρθρων στον τοπικό τύπο κ.α.

Μεθοδολογία εκπόνησης της Πτυχιακής Εργασίας

Η εργασία δομείται μεθοδολογικά από τις αρχές της επιτόπιας έρευνας, η οποία έλαβε χώρα στους χώρους του ΕΨΥΠΕΑ και το εκπαιδευτικό και διοικητικό υλικό, που μας δόθηκε από τους υπεύθυνους του Κέντρου, στις συναντήσεις μαζί τους αλλά και στις συνεντεύξεις που αυτοί έδωσαν σε μας. Αξίζει να επισημάνουμε ότι κατά την διάρκεια της έρευνάς μας αποφύγαμε να ζητήσουμε πρόσβαση σε στοιχεία που αφορούν σε προσωπικά δεδομένα παιδιών και εκπαιδευτικών καθώς και σε εμπιστευτικές πληροφορίες που αφορούν στην λειτουργία του Κέντρου. Στην διάρκεια της έρευνάς μας παρακολουθήσαμε τις διδακτικές προσεγγίσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού του ΕΨΥΠΕΑ και ενημερωθήκαμε από αυτούς για τις μεθόδους που εφαρμόζουν.

Παράλληλα, έγινε χρήση σχετικής με το θέμα βιβλιογραφίας, κυρίως στο μέρος της εργασίας που αφορούσε το θεωρητικό μέρος των ΜΚΟ. Οι βιβλιογραφικές πηγές που παρατίθενται είναι ενδεικτικές του θέματος σχετικά με τις ΜΚΟ. Η παράθεση των βιβλιογραφικών πηγών (βιβλίων, άρθρων, περιοδικών και ιστοσελίδων) σε μεγάλη έκταση υπηρετεί τον στόχο ώστε αυτές να αποτελέσουν πηγές για μελλοντική έρευνα και να διευκολύνουν τον ερευνητή στο έργο του. Άποψη και των δυο μας αποτελεί το γεγονός ότι το τέλος μιας έρευνας ενός θέματος αποτελεί και ταυτόχρονα και την αφετηρία μιας καινούργιας έρευνας. Η συλλογή στοιχείων, τέλος, από τους υπευθύνους του ΕΨΥΠΕΑ, αλλά και από την έρευνα στον τύπο, ηλεκτρονικό και έντυπο, κυρίως στον τοπικό, έδωσε σε μας πληροφορίες για το πως η δράση του ΕΨΥΠΕΑ εξωτερικεύεται.

Ευχαριστίες

Η επιλογή του θέματος έγινε ύστερα από πρόταση του επιβλέποντα Καθηγητή κ. Πολίτη-Στεργίου Βαγγέλη, η οποία άπτεται των ενδιαφερόντων μας. Ο λόγος ήταν ότι η διερεύνηση του θέματος καθώς και η φύση του ταυτίζεται με το γνωστικό μας υπόβαθρο καθώς και με την επαγγελματική μας ενασχόληση (εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης), ταυτόχρονα όμως η παρουσίαση του Κέντρου Ημέρας (ΕΨΥΠΕΑ) αποτελεί μια πρόκληση διπλή. Πρώτον, επειδή αποτελεί σημαντικό πυλώνα παροχής εκπαίδευσης σε παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές και, δεύτερον, γιατί διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στα δρώμενα του πολιτισμού και της κοινωνικής δράσης στην πόλη του Μεσολογγίου.

Θέλουμε, λοιπόν, να απευθύνουμε θερμές ευχαριστίες στον κ. Βαγγέλη Πολίτη-Στεργίου για την πρόταση της επιλογής του θέματος και για την καθοδήγησή του στα πλαίσια της συγγραφής της Πτυχιακής μας εργασίας. Η συμβολή του υπήρξε καθοριστική.

Παράλληλα θα θέλαμε να απευθύνουμε ευχαριστίες προς τον κ. Κωτσόπουλο Σωτήρη, ιδρυτή του ΕΨΥΠΕΑ, για την προθυμία με την οποία αγκάλιασε αυτό το εγχείρημά μας και για την πρόσβαση που μας έδωσε στους χώρους του ΕΨΥΠΕΑ.

Ευχαριστίες οφείλουμε και στην κ. Κωτσοπούλου Αγγελική για τις επιστημονικές πληροφορίες σχετικά με την δράση του ΕΨΥΠΕΑ.

Ιδιαίτερη αναφορά και ξεχωριστές ευχαριστίες θα θέλαμε να απευθύνουμε στον κ. Τουλιάτο Γεράσιμο, διοικητικό υπεύθυνο του ΕΨΥΠΕΑ, ο οποίος με ιδιαίτερη χαρά μάς έδωσε όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία ήταν απαραίτητα για την εκπόνηση αυτής της εργασίας.

Κεφάλαιο Πρώτο

1.1 Προσεγγίζοντας το φαινόμενο των ΜΚΟ.

Μελετώντας την λειτουργία και την εν γένει παρουσία των ΜΚΟ στο παγκόσμιο γίγνεσθαι, θα επικεντρώσουμε στην παρουσία και στην λειτουργία τους γεωγραφικά, στον Ελλαδικό χώρο, και στον τομέα δράσης τους, στο χώρο της ειδικής αγωγής, της διάγνωσης και της πρόιμης παρέμβασης.

«Οι μεγαλύτερες ΜΚΟ είναι πλέον διεθνείς παίκτες με πρόσβαση σε σημαντικούς πόρους. Επενδύουν πολύ στην εξεύρεση χρημάτων, στο μάρκετινγκ και στην αύξηση του μεριδίου αγοράς της ανθρωπιστικής και υποστηρικτικής δραστηριότητας κάτι που, σύμφωνα με αρκετούς έχει γίνει πιο σημαντικό από ότι η αναπτυξιακή εργασία.

Όμως, ακόμη και οι μεγαλύτεροι παίκτες δεν αντιστέκονται στην αυξανόμενη εξάρτηση από επίσημους δωρητές και αναπτυξιακούς οργανισμούς. Ο Βάλ αναφέρει χαρακτηριστικά, οι ΜΚΟ είναι εθελοντικές ενώσεις, ανεξάρτητες από το κράτος και τα πολιτικά κόμματα, μη κερδοσκοπικές, που αποδέχονται ως μέλη τους άτομα ανεξάρτητα από φυλή, εθνικότητα, θρησκεία και φύλλο»¹.

Παρόλο που οι περισσότεροι ορισμοί των ΜΚΟ τονίζουν τον εθελοντικό και μη κυβερνητικό τους χαρακτήρα –γεγονός που δεν προκαλεί καμιά έκπληξη - κάποιοι κριτικοί έχουν σημειώσει τη δυσκολία στην οροθέτηση μιας ξεκάθαρης διαχωριστικής γραμμής μεταξύ του «κυβερνητικού» και του «μη κυβερνητικού».

«Το “μη” είναι λοιπόν, ένας αμφίσημος όρος μάλλον, άρα μια ξεκάθαρη περιγραφή της θέσης των ΜΚΟ στις δομές του κράτους και της κοινωνίας εν γένει και σε σχέση με το κράτος και τους κρατικούς οργανισμούς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Έτσι, προκύπτει το ερώτημα αν οι ΜΚΟ είναι όντως οργανώσεις της “κοινωνίας των πολιτών” ή κρατικές οργανώσεις και το πόσο είναι τελικά μέρος ενός κυβερνητικού ρυθμιστικού συμπλέγματος, οπότε θα πρέπει να θεωρηθούν τμήματα του “διευρυμένου κράτους”, σύμφωνα με τον Γκράμσι»².

«Βεβαίως, οι ΜΚΟ δίνουν ιδιαίτερη έμφαση σε δράσεις για την αντιμετώπιση κοινωνικών αποκλεισμών, την ενσωμάτωση ειδικών ομάδων του πληθυσμού και γενικότερα των μη προνομιούχων στον οικονομικό ιστό και το “κοινωνικό όλον”. Δραστηριοποιούνται για την καταπολέμηση της φτώχειας και την κοινωνική συνοχή.

1. James Petras, Tina Wallece, Tessa Morris-Suzuki, Joachim Hirsch (επιμ. Παπαμιχαήλ Γιάννης), Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κυρίαρχη πολιτική, Εκδόσεις The Monthly Review Imprint, Αθήνα 2005, σελ31-35.

2. Ομοίως, όπως πριν, σελ.74-76

Αναπτύσσουν δράσεις κοινωνικής προσφοράς και αλληλεγγύης, δράσεις που στόχο έχουν την κοινωνική διακοσύνη»³.

Το τέλος του ψυχρού πολέμου έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα στις σχέσεις που διέπουν τα κράτη. Αυτό γίνεται αντιληπτό και αφορά τις κοινωνίες σε όλες τους τις εκφάνσεις. Είναι πλέον φανερό ότι βιώνουμε την υποχώρηση των εθνικών συνόρων και την δημιουργία νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων.

Οι ΜΚΟ αναδεικνύονται σε σημεία του πλανήτη, ιδιαίτερα εκεί όπου οι δομές και οι υποδομές του κράτους έχουν καταρρεύσει ή έχουν αποδιοργανωθεί. Το γεγονός αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι οι ΜΚΟ βρίσκονται σε αντιπαράθεση με τις κρατικές οντότητες.

Είναι πλέον γεγονός ότι ομάδες ανθρώπων λειτουργούν σε διεθνές επίπεδο κάτω από την ομπρέλα των ΜΚΟ και στόχο έχουν την προβολή και υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους. Στις ομάδες αυτές θα μπορούσαμε να κατατάξουμε τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τις μειονότητες, εθνικές, θρησκευτικές, πολιτιστικές, κοινωνικές, τα παιδιά, τους ανθρώπους ή και τις ομάδες που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, τις γυναίκες και τους ομοφυλόφιλους.

Έχει παρατηρηθεί ότι χάρη στους αγώνες των ΜΚΟ, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η προστασία του περιβάλλοντος, έχουν αναγνωρισθεί και έχουν θεσπισθεί νομικά κείμενα και συμβάσεις σε διεθνές επίπεδο που τα προστατεύουν.

Στην Ελλάδα του 2016, στην οποία το προσφυγικό-μεταναστευτικό πρόβλημα έχει πάρει εκρηκτικές διαστάσεις, ο ρόλος των ΜΚΟ στην διαχείρισή του αποτέλεσε και αποτελεί κομβικό σημείο. Έχει διαπιστωθεί ότι στην απουσία του κράτους, το οποίο θα έπρεπε να διαθέσει του μηχανισμούς και τους πόρους αλλά και να έχει τον ανάλογο σχεδιασμό και συντονισμό, οι ΜΚΟ από την πρώτη στιγμή της εμφάνισης του προβλήματος αποκτούν ρόλο. Σε πολλές, δε, περιπτώσεις είναι και οι μοναδικές που συνδράμουν και διαχειρίζονται τους προσφυγικούς-μεταναστευτικούς πληθυσμούς.

Η παρουσία, όμως, και η δράση των ΜΚΟ δεν είναι ανέφελη. Η απουσία του κράτους και το μέγεθος του προβλήματος έχουν εμπλέξει και οργανώσεις που σε κάποιες περιπτώσεις δεν έχουν ξεκάθαρο σκοπό, ρόλο και δράση.

3. Σιούφας Δημήτρης, Ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις:συστές αρχές, ανεπαρκείς βάσεις, σελ 1-2, στο www.parliament.gr/sioufas/press/arthra/.doc

Είναι αλήθεια ότι η δράση των ΜΚΟ και η αλληλεγγύη που έδειχναν προς χώρες, στην αρχή του Τρίτου Κόσμου και στην συνέχεια σε όποιες χώρες είχαν ανάγκη, αποτέλεσε και αποτελεί μια μεγάλη επιχειρηματική δράση. Τα ερωτήματα τα οποία εγείρονται είναι πολλά.

Για το πλήθος των ΜΚΟ, για τον συντονισμό των δράσεών τους, για τις πηγές χρηματοδότησης, για την διαχείριση, για την λογοδοσία κλπ.

Τελικά, φαίνεται ότι οι ΜΚΟ σε παγκόσμιο αλλά και τοπικό επίπεδο, έχουν εξουσία και επιρροή, αλλά δεν φαίνεται να αναλαμβάνουν τις ευθύνες εκείνες που τους αναλογούν από την αντίστοιχη κάθε φορά δράση!

«Πρόσφατες δημοσιεύσεις επέκριναν τις ΜΚΟ τονίζοντας είτε το ρόλο τους στην υιοθέτηση “ενός νέου τύπου πολιτιστικής και οικονομικής αποικιοκρατίας” είτε την εξέλιξή τους ως “ένα αυξανόμενο σημαντικό μέρος του διεθνούς σταθεροποιητικού συστήματος του παγκόσμιου καπιταλισμού”»⁴

«Σύμφωνα με την Janine Wedel, υπό το καθεστώς του κομμουνισμού, τα έθνη της Ανατολικής Ευρώπης ποτέ δεν είχαν μια “κοινωνία πολιτών”.

“Κοινωνία πολιτών” υπάρχει όταν άτομα και ομάδες έχουν την ελευθερία να σχηματίζουν οργανώσεις που λειτουργούν ανεξάρτητα από το κράτος και που μπορούν να μεσολαβούν μεταξύ των πολιτών και του κράτους.

Το ερώτημα είναι ποια είναι η θέση των ίδιων των ΜΚΟ σε όλα αυτά. Τελικά, οι συζητήσεις για την κοινωνία των πολιτών μας οδηγούν σε μια νέα κατανόηση της συνεισφοράς του ηθικού, του κοινωνικού και του πολιτικού στην οργάνωση όλων των ανθρώπινων κοινοτήτων»⁵.

Την ίδια στιγμή, το κράτος έχει υποστηρίξει πολλές ΜΚΟ του κοινωνικού τομέα, οι οποίες καταπολεμούν τη φτώχεια ή εξυπηρετούν τις ανάγκες ατόμων με ειδικές ανάγκες. Στα τέλη της δεκαετίας του 1990 θεσπίστηκαν μάλιστα δύο νόμοι (Ν.2646/1998, ΦΕΚ 236 τ'Α'20-10-1998 και Ν.2731/1999, ΦΕΚ 138 τ' Α' 5-7-1999) για τη ρύθμιση αυτής της σχέσης κράτους-ΜΚΟ, ένας για τις κοινωνικές ΜΚΟ και ένας για τις αναπτυξιακές ΜΚΟ. Επίσης, με το ΦΕΚ 803, τ' Β', 1-4-2014, συστήνεται επιτροπή για την σύνταξη σχεδίου ενιαίου νομοθετικού πλαισίου οργάνωσης, λειτουργίας και ελέγχου των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

4. James Petras, Tina Wallece, Tessa Morris-Suzuki, Joachim Hirsch (επιμ. Παπαμιχαήλ Γιάννης), Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κυρίαρχη πολιτική, Εκδόσεις The Monthly Review Imprint, Αθήνα 2005 σελ 31-52 και 74-93)

5. Δεληγιάννης Αλέξανδρος, Κοινωνία ποιων πολιτών; Όταν οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις χρησιμοποιούνται ως επίφαση δημοκρατίας, τεύχος 7, Αθήνα Οκτώβριος 2000, στο www.greekhelsinki.gr/dikaiomatika/07/fakelos/05.htm

«Οι ΜΚΟ που προσανατολίζονται στα δικαιώματα δεν έχουν ακόμα αναγνωριστεί με παρόμοιο τρόπο από το κράτος, το οποίο μέχρι πολύ πρόσφατα παρέμενε εχθρικό, τουλάχιστον απέναντι στις γνήσιες ομάδες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα μειονοτικά δικαιώματα»⁶.

1.2 Η εξέλιξη των ΜΚΟ στο διάβα της ιστορίας.

Ο όρος Μη Κυβερνητική Οργάνωση δεν αποτελεί σημερινή συγκυρία. Η δράση διαφόρων οργανώσεων και συλλογικών φορέων στο πέρασμα της ιστορίας φανερώνουν ότι η πρακτική του εθελοντισμού και της προσφοράς στα κοινά είναι υπόθεση πολύ παλιά. Ο χριστιανισμός από την πρώτη του ιστορική εμφάνιση, αλλά και αργότερα ως οργανωμένη εκκλησία, κυριάρχησε στο τομέα της κοινωνικής προσφοράς υποκαθιστώντας πλήρως σε ορισμένες περιπτώσεις το επίσημο κράτος.

Η εμφάνιση στα 1838 της British and Foreign Anti-Slavery Society αποτελεί την πρώτη οργανωμένη ΜΚΟ.

Τα χρόνια που θα ακολουθήσουν στον 19ο και κυρίως στο 20ο αιώνα, θα δημιουργηθούν χιλιάδες ΜΚΟ, οι οποίες θα δραστηριοποιούνται κάθε φορά ανάλογα από τις πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές συνθήκες στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ αλλά και σε διάφορα άλλα μέρη του πλανήτη, όπου κάθε φορά θα κρίνεται αυτό αναγκαίο.

«Χαρακτηριστικό της ραγδαίας εξέλιξης των ΜΚΟ αλλά και της εμπιστοσύνης σε παγκόσμιο επίπεδο που απολαμβάνουν αυτές είναι το γεγονός ότι το 1992 οι ΜΚΟ παρείχαν 8,3 δισεκατομμύρια δολάρια για να ενισχύσουν τις αναπτυσσόμενες χώρες. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει το 13% της εξωτερικής βοήθειας που δίνεται για την ανάπτυξη»⁷. Στόχος της παρούσας εργασίας δεν είναι η ιστορική καταγραφή και πορεία των ΜΚΟ, αλλά μια μικρή αναφορά στην ιστορική τους εξέλιξη και πορεία, κάνοντας ενδεικτικές αναφορές.

Πάντως συγκλίνοντας στην περιγραφή των ΜΚΟ, θα λέγαμε ότι οι οντότητες αυτές στις οποίες συμμετέχουν πολίτες ή ενώσεις πολιτών, δεν είναι απολύτως βέβαιο ότι ο χαρακτήρας τους είναι εθελοντικός ούτε ότι και οι πόροι τους δεν θα έπρεπε να είναι κρατικοί.

6. Δημητράς Παναγιώτης. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στην Ελλάδα, στο Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι στις 4/10/1999.

7 Peter J Spiro, "New Global Communities: Non Governmental Organizations in International Decisionmaking Institutions". Parameters Vol 1 No 3 (Winter 1995) σελ.. 47, στο Στραβοσκούφης Α, «Ο ρόλος των ΜΚΟ στη διαδικασία της διαρκούς ανάπτυξης», Διδακτορική Διατριβή στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα 2004 σελ. 231

«Από τις οντότητες αυτές θα πρέπει να αποκλειστούν επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, οργανώσεις που έχουν χαρακτηριστεί ως τρομοκρατικές, πολιτικά κόμματα αλλά και ομάδες που έχουν επαναστατικό προσανατολισμό.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, παρόλο που ο αριθμός των μελών των πολιτικών κομμάτων, των εργατικών συνδικάτων και άλλων παραδοσιακών μορφών συλλογικής δράσης μειώθηκε, υπήρξε μια έκρηξη στον αριθμό αλλά και στην ισχύ των ΜΚΟ»⁸.

Αποτελεί γεγονός ότι οι η δημιουργία των ΜΚΟ δεν είναι αποτέλεσμα της κρατικής παρέμβασης, αν και σε σημαντικό βαθμό ενισχύονται οικονομικά από τα εθνικά κράτη.

Στον αντίποδα των παραπάνω θέσεων αξίζει να αναφερθεί ότι πολλοί είναι εκείνοι οι οποίοι αμφισβητούν την αντιπροσωπευτικότητα των ΜΚΟ και ότι δεν εκφράζουν ουσιαστικά την κοινή γνώμη διεθνώς, αλλά περισσότερο την αυτόκλητη παρουσία τους.

1.3 Παρεμβαίνοντας στο διεθνές γίγνεσθαι.

«Στις τελευταίες δύο δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα παρατηρήθηκε μια εντυπωσιακή αύξηση του αριθμού των ΜΚΟ σε απόλυτους αριθμούς, οι οποίες ενεργοποιούνται στους τομείς της ανάπτυξης και της αρωγής στον ανθρωπιστικό τομέα. Με βάση την μελέτη των L. Smillie και H. Helmich, Non Governmental Organizations and Governments: Stakeholders for Developments (Pariw OECD, 1993), στις χώρες του ΟΟΣΑ που ανήκουν στον

βιομηχανικό Βορρά, οι ΜΚΟ παρουσίασαν αύξηση από 1600 που ήταν στα 1980 σε 2970 στα 1993 και σίγουρα σήμερα θα πρέπει ο αριθμός τους θα είναι πολλαπλάσιος»⁹.

Παράλληλα έχουμε αύξηση και σε ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, αλλά και αυτές που παρέχουν πιστωτικές υπηρεσίες σε ομάδες πολιτών που δεν έχουν άμεση πρόσβαση στο επίσημο τραπεζικό σύστημα.

Η εξέλιξη αυτή των ΜΚΟ σε παγκόσμια επίπεδο αποτελεί ιδιαίτερα ενθαρρυντικό και παράλληλα σημαντικό γεγονός και έχει δημιουργήσει σε ανθρώπους που βιώνουν το φάσμα της φτώχειας ιδιαίτερα θετικές προοπτικές ανάπτυξης.

8. Σκλιάς Παντελής, Διεθνής Πολιτική Οικονομία, Τα Βαλκάνια, η Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (ΚΑΕ), οι χώρες της πρώην ΕΣΣΔ και οι σχέσεις τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001, σελ. 13-27

9. L Smillie- Η Helmich Non Governmental Organization and Governments: Stakeholders for Development (Paris OECD, 1993), στο Στραβοσκούφης Α, «Ο ρόλος των ΜΚΟ στη διαδικασία της διαρκούς ανάπτυξης», Διδακτορική Διατριβή στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα 2004 σελ. 231

Η υποχώρηση του έθνους – κράτους στον θεσμικό και επιχειρησιακό τομέα και η δυνατότητα για άμεση δραστηριοποίηση, έχουν καταστήσει τις ΜΚΟ στρατηγικούς παράγοντες στη διαχείριση κρίσεων και προβλημάτων και έχουν συμβάλει στην αριθμητική αύξησή τους.

Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι οι ΜΚΟ να συμμετέχουν πλέον ενεργά και επίσημα στα κέντρα λήψης αποφάσεων σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο, με τους εκπροσώπους τους να δίνουν το ενεργό παρόν σε διεθνείς διασκέψεις.

Η νέα παγκόσμια πραγματικότητα γίνεται πολύπλοκη και καθιστά τα εθνικά κράτη ανεπαρκή στο να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που παρουσιάζονται.

Οι αλλαγές και οι εξελίξεις που συντελούνται με ραγδαία μορφή στον κόσμο γύρω μας καθιστούν τις ΜΚΟ προνομιακό συνομιλητή του κράτους, καθώς οι οργανισμοί αυτοί χαρακτηρίζονται από καινοτομία και δημιουργικότητα στην αντιμετώπιση προβλημάτων σε παγκόσμιο, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Οι σύγχρονες ΜΚΟ συναρτούν τη δράση τους και κατ' επέκταση και την αποτελεσματικότητα στις ενέργειές τους στο να δρουν ως “ομάδες πίεσης”.

Είναι δηλαδή ομάδες οργανωμένες για την προώθηση συμφερόντων με άσκηση πίεσης στην εξουσία. Το ειδοποιό, όμως, στοιχείο που ξεχωρίζει τις ΜΚΟ από άλλους οργανισμούς, πολιτικές οργανώσεις και κόμματα, είναι ότι οι ΜΚΟ δεν επιδιώκουν την

κατάκτηση και την άσκηση της εξουσίας αλλά το να την επηρεάσουν προς όφελος των συμφερόντων των πολιτών ή του περιβάλλοντος που υπερασπίζονται.

Οι πλέον επιτυχημένες κινητοποιήσεις εναντίον πολιτικών επιλογών ή η υπεράσπιση ενός ζητήματος είναι τελικά αυτές που καλλιεργούν το κατάλληλο κλίμα στην κοινωνία και όχι αυτές που φέρνουν σε ανοικτή αντιπαράθεση με τις κυβερνήσεις.

«Σήμερα, η συνύπαρξη κράτους, ιδιωτικού τομέα και κοινωνίας των πολιτών δημιουργεί ένα νέο, πολυεπίπεδο αλλά και δυναμικό τοπίο που εμπεριέχει σαφείς αλληλεξαρτήσεις. Δημιουργούνται έτσι, τρεις δυναμικοί πόλοι δράσης με συμπληρωματικούς και όχι κατά ανάγκη συγκρουσιακούς ρόλους που καλύπτουν το πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό φάσμα. Βέβαια οι ΜΚΟ κατηγορούνται συχνά ότι λειτουργούν ως αυτόκλητοι και άρα ελεγχόμενοι εκφραστές της κοινωνικής βούλησης. Η αυξανόμενη απήχησή τους τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο αποτελεί αναγνώριση του ουσιαστικού τους έργου και ιδιαίτερα της ικανότητάς τους να αξιοποιούν την κοινωνική δυναμική και να προωθούν πρωτοβουλίες προς όφελος της βιώσιμης ανάπτυξης. Η κοινωνία των πολιτών και οι ΜΚΟ δεν πρόκειται φυσικά να υποκαταστήσουν το κράτος ή την αγορά, αλλά η δράση τους εμπλουτίζει το κοινωνικό μοντέλο και ενισχύει παράλληλα τους μηχανισμούς έλεγχου όλων των θεσμοθετημένων ή μη εξουσιών»¹⁰.

Ο Νίκος Μουζέλης γράφει χαρακτηριστικά: «Από την στιγμή όμως, που η ταύτιση του ατόμου με την παραδοσιακή κοινότητα εξασθενεί, η ταύτισή του με ένα ευρύτερο σύνολο γίνεται σχεδόν αναπόφευκτη»¹¹.

Εστιάζοντας στις μαχητικές κινητοποιήσεις κατά της παγκοσμιοποίησης αλλά και σε πολλές κινητοποιήσεις για διάφορα διεθνή προβλήματα, διαπιστώνεται ότι ο ρόλος που καλούνται να παίξουν οι ΜΚΟ είναι ιδιαίτερα σημαντικός, σε πρώτη φάση στο κομμάτι κυρίως που αφορά την συμμετοχική δημοκρατία. Παράλληλα, όμως, η συνεργασία και η διασύνδεση των ΜΚΟ σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο αποτελεί μια δυναμική συνιστώσα της σύγχρονης ζωής σε διεθνές επίπεδο και εισάγει νέα πρότυπα δράσης τα οποία επηρεάζουν σαφώς τη διεθνή πολιτική.

Οι ΜΚΟ, όμως, εμφανίζονται ότι έχουν την δυναμική να εκφράσουν τις συνειδήσεις πολιτών, κινημάτων, ιδεολογιών, ανθρώπων που έχουν ανάγκη σε παγκόσμιο επίπεδο. Διαπίστωσαν, λοιπόν, το κενό δημοκρατίας που υπήρχε στον τομέα των διεθνών σχέσεων και παράλο τον ιδιαίτερο και ξεχωριστό τρόπο με τον οποίο δραστηριοποιούνται, πέτυχαν να καταξιωθούν σε διεθνές επίπεδο.

Θα ήταν άδικο αν αξιολογούσαμε τις ΜΚΟ υπό το πρίσμα των κινητοποιήσεων μόνο και παραβλέπαμε τις προτάσεις τους για το διεθνές εμπόριο, την προστασία του περιβάλλοντος, το προσφυγικό ζήτημα, την μετακίνηση των πληθυσμών (μετανάστευση) κ.α.

1.4 Η καταξίωση

«Οι ΜΚΟ πλέον αποτελούν πραγματικότητα για το παγκόσμιο και για το περιφερειακό γίνεσθαι και δημιουργούν τις προϋποθέσεις ενσωμάτωσης στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Η τάση σε αυτό το γεγονός είναι αυξητική και δημιουργεί την ανάγκη ακόμη και το διεθνές δίκαιο να εκφράσει νομικά την νέα αυτή δυναμική των ΜΚΟ, οι οποίες πλέον πρέπει να οπλιστούν και νομικά για να μπορέσουν να κατοχυρώσουν την θέση τους στο παγκόσμιο και στο περιφερειακό επίπεδο.

10. Σκλιάς Παντελής, Διεθνής Πολιτική Οικονομία, Τα Βαλκάνια, η Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (ΚΑΕ), οι χώρες της πρώην ΕΣΣΔ και οι σχέσεις τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001, σελ. 149-162)

11. Μουζέλης Νίκος, Σχέσεις κράτους και Κοινωνίας των Πολιτών, στο Κοινωνία Πολιτών, τεύχος 11, Καλοκαίρι 2005, σελ. 4-6

Είναι προφανές ότι οι εθνικές κυβερνήσεις θα συνεχίσουν να έχουν τον κομβικό ρόλο τους στην λήψη αποφάσεων και στην διαχείριση κρίσεων. Αλλά και οι ΜΚΟ όσο θα αυξάνεται ο αριθμός τους και θα βελτιώνεται η ποιότητά τους, θα δημιουργούν τις συνθήκες εκείνες για να αντιπροσωπεύουν ευρύτερες συλλογικότητες που θα ξεπερνούν αριθμούς και στερεότυπα.

Σε διεθνές επίπεδο, οι αποφάσεις όταν λαμβάνονται σφαιρικά (κρατικοί θεσμοί και ΜΚΟ) τότε δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την εγκαθίδρυση μιας ειρήνης με δημοκρατικό πρόσημο.

Αν η παραπάνω θέση δεν μπορεί να εφαρμοστεί ολοκληρωτικά, είναι πιθανόν τότε, τουλάχιστον σε ένα μέρος του κόσμου να περάσουμε σε μια νέα εποχή όπου τα εθνικά σχήματα θα χειρίζονται από κοινού θέματα με τις ΜΚΟ.

Αυτή η νέα πολιτική κατάσταση δίνει την ευκαιρία στις ΜΚΟ να καταστήσουν την παρουσία τους ισχυρή αυξάνοντας την πίεση που ασκούν αλλά και να υπερασπίζονται πιο ενεργά άτομα και θεσμούς. Ταυτόχρονα, όμως, πρέπει να ανεξαρτητοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό από τις εθνικές κυβερνήσεις για να μπορέσουν να παραμείνουν αξιόπιστοι διαχειριστές απέναντι στα μέλη τους»¹².

Η αξιοπιστία που πρέπει να δομήσουν οι ΜΚΟ, είναι παράγοντας αδιαπραγμάτευτος σε σχέση με την κοινωνική τους βάση. Είναι πλέον αυτονόητο πως θα πρέπει να αποτελεί τη

σοβαρότερη παράμετρο που θα χαρακτηρίζει τις ΜΚΟ σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι προκλήσεις, όμως, παραμένουν ένας ιδιαίτερα σοβαρός παράγοντας, οι οποίες είναι δυνατόν να κλονίσουν την αξιοπιστία των ΜΚΟ και να τις καταστήσουν αναποτελεσματικές περιπλέκοντας το ζήτημα της δράσης τους και της συμμετοχής στην διαχείριση των κρίσεων και στην επίλυση προβλημάτων, σε παγκόσμιο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Οι ΜΚΟ σήμερα καλούνται να επιτελέσουν ένα σημαντικό έργο. Αυτό της παροχής βοήθειας σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες και παράλληλα να δομήσουν δράσεις που στόχο να έχουν την κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση των ομάδων αυτών.

Έτσι, λοιπόν, οι ΜΚΟ θα μπορέσουν να συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των ευπαθών κοινωνικά ομάδων που βρίσκονται στο φάσμα του περιθωρίου ή το έχουν διαβεί.

12 D. Eade. "Editorial", *Development in Practice*, Vol. 3 (1993) σελ. 161-162 στο Στραβοσκούφης Α, «Ο ρόλος των ΜΚΟ στη διαδικασία της διαρκούς ανάπτυξης», Διδακτορική Διατριβή στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα 2004 σελ. 240

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα οι ΜΚΟ μπορούν να συμμετάσχουν στο σχεδιασμό πολιτικών με κοινωνική στόχευση στα πλαίσια είτε διεθνών προγραμμάτων, είτε περιφερειακών, είτε τοπικών στα πλαίσια των εθνικών κρατών. Μπορούν, επίσης, παράλληλα να αναδείξουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα που θα τους καταστήσουν αξιόπιστους συνεργάτες και συνδιαμορφωτές πολιτικών.

«Στα δεδομένα της σημερινής ελληνικής κοινωνίας διαπιστώνεται η επιτακτική ανάγκη για εναλλακτικές και περισσότερες μορφές κοινωνικής έκφρασης, που να μπορούν να υπηρετηθούν αποτελεσματικά. Οι ΜΚΟ αποτελούν έφορο έδαφος για την ανάπτυξη αυτών των νέων μορφών έκφρασης. Η κοινωνία των πολιτών έχει την δυναμική μέσα από τις οργανώσεις αυτές (ΜΚΟ) να προβάλλει μια νέα αντίληψη για την πολιτική δράση με σαφή αποκεντρωμένη στόχευση, ενισχύοντας τους θεσμούς της συμμετοχικότητας και της τοπικής δράσης, παρακάμπτοντας το δυσκίνητο και αναποτελεσματικό σε πολλές περιπτώσεις δημόσιο. Στην Ελλάδα, οι ΜΚΟ λειτουργούν με ποικίλες μορφές του αστικού δικαίου ως σωματεία, ιδρύματα, ενώσεις προσώπων, ακόμη και ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αλλά και ως εταιρίες κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα»¹³.

«Οι ομάδες πίεσης διευρύνουν τη συμμετοχή και τη δημοκρατία με την προσφορά εναλλακτικών διαύλων συμμετοχής και ενσωματώνουν και στο πολιτικό σύστημα κοινωνικές ομάδες περιθωριοποιημένες ή και εντελώς αποκλεισμένες από αυτό»¹⁴.

1.5 Γιατί πρέπει να υπάρχουν τελικά οι ΜΚΟ

«Στις αρχές του 21^{ου} αιώνα η χαρτογράφηση των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται διεθνώς καταδεικνύει ότι διαθέτουν επιστημονικό υπόβαθρο και έχουν αποκτήσει τεχνογνωσία σε ζητήματα που αφορούν στην διαχείριση κοινωνικών προβλημάτων, τέτοια που σε πλείστες των περιπτώσεων ξεπερνούν τις κρατικές δομές. Αποτέλεσμα αυτών είναι οι ΜΚΟ να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των πολιτικών διαπραγματεύσεων και να έχουν μεγάλο μερίδιο στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων»¹⁵.

13 Αρβανιτόπουλος Κωνσταντίνος, Η έννοια της Συμμετοχής στην Σύγχρονη Δημοκρατία , άρθρο από το Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κ. Καραμανλής, την 1-6-2005 στο www.id.karamanlis.gr

14 Μαυρογορδάτος Θ. Γιώργος, Ομάδες πίεσης και Δημοκρατία, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2001, σελ. 240-250

15 James Petras, Tina Wallece, Tessa Morris-Suzuki, Joachim Hirsch (επιμ. Παπαμιχαήλ Γιάννης), Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κυρίαρχη πολιτική, Εκδόσεις The Monthly Review Imprint, Αθήνα 2005 σελ.81-89

Οι ΜΚΟ εξ ορισμού αντιπροσωπεύουν όλους εκείνους που δεν μπορούν να ακουστούν από τους κατεστημένους θεσμούς και με την δράση τους προβάλλουν όλους αυτούς σε διεθνές επίπεδο αναδεικνύοντας κάθε φορά το πρόβλημά τους ή υπερασπιζόμενοι τα δικαιώματά τους.

Έτσι, λοιπόν, οι ΜΚΟ παίζουν το ρόλο των διαύλων επικοινωνίας για μια μεγάλη γκάμα προβλημάτων, μεταξύ διεθνών, περιφερειακών και τοπικών επιπέδων πολιτικών θεσμών, προβάλλοντας μια αντίδραση σε μια αμφισβήτηση της εκπροσώπησης που δυστυχώς παρατηρείται σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η επιστημονική γνώση που έχουν αποκτήσει οι ΜΚΟ, αποτέλεσμα της ειδίκευσης σε ιδιαίτερα επιστημονικά και τεχνικά πεδία και ο τρόπος με τον οποίο προβάλλουν τις θέσεις τους, επηρεάζοντας την κοινή γνώμη, αποτελούν κατά κύριο λόγο τη πλατφόρμα πάνω στην οποία μπορούν να ασκήσουν την “εξουσία” τους.

Η παραπάνω δραστηριότητα φέρνει τις ΜΚΟ αντιμέτωπες με τα εθνικά κράτη και τους διεθνείς οργανισμούς ή τους δίνει πεδίο συνεργασίας στην εφαρμογή πολιτικών, στην λήψη αποφάσεων ή αντιμετώπιση προβλημάτων.

Το υπερόπλο, λοιπόν, των ΜΚΟ είναι η δύναμη που έχουν στο να ενημερώνουν τους πολίτες και να τους κινητοποιούν, κάθε φορά που αυτές κρίνουν ότι είναι απαραίτητο.

Η δυνατότητα αυτή της πίεσης των πολιτών αποτελεί και το εφιαλτήριο ώστε οι ΜΚΟ να μπορέσουν να καθιερωθούν στον χώρο της πολιτικής, εκμεταλλευόμενες τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Τα εθνικά κράτη, οι πολιτικές και κομματικές οργανώσεις αποτελούν παραδοσιακές δομές στις οποίες έρχονται να προστεθούν οι ΜΚΟ, ως νέα δυναμικά μέλη τα οποία διεκδικούν να αλλάξουν τις ως τώρα σχέσεις μεταξύ του κράτους και της κοινωνίας.

Είναι, όμως, οι σημερινές ΜΚΟ τελικά απογαλακτισμένες από τις κρατικές δομές ή μήπως αποτελούν μέρη ενός κράτους μεγάλου και ικανού να απορροφά όλες τις οργανώσεις και τις δομές κάτω από ομπρέλα προστασίας του;

Η απάντηση στο παραπάνω ερώτημα προκύπτει από το είδος της σχέσης που αναπτύσσεται μεταξύ των κρατών και των οργανώσεων και η σχέση αυτή έχει να κάνει με την διεκδίκηση χρηματοδότησης από το κράτος για να μπορέσουν οι ΜΚΟ να εκτελέσουν δράσεις που ξεπερνούν τις δυνατότητές τους, τις οικονομικές ή δεν επαρκούν οι χορηγίες των ιδιωτών. Η οικονομική δυσπραγία των οργανώσεων αυξάνει την εξάρτηση από κράτη, υπερεθνικές οργανώσεις, οργανισμούς και εταιρίες, με αποτέλεσμα όλοι αυτοί να επιχειρούν να ποδηγετήσουν τις ΜΚΟ για να μπορέσουν να εξυπηρετήσουν τα δικά τους κάθε φορά συμφέροντα, ιδρύοντας μάλιστα κάποιες φορές και δικές τους οργανώσεις. Τις οποίες τα κράτη και οι οργανισμοί χρησιμοποιούν στις δικές τους κάθε φορά αντιπαραθέσεις.

Η τάση, όμως, που παρουσιάζουν οι ΜΚΟ σήμερα είναι να είναι συνδεδεμένες στενά με τα κράτη, όχι μόνο οικονομικά αλλά και νομοθετικά για να μπορέσουν να φέρουν εις πέρας το έργο τους.

Αν το έργο αυτό θα το πραγματοποιήσουν εναπόκειται κάθε φορά στην διάθεση των κρατών να συνεργαστούν, γεγονός βέβαια που κρύβει κινδύνους χρησιμοποίησης τους από αυτά, γιατί παρατηρείται το φαινόμενο η ίδρυση ή και η δράση των ΜΚΟ να γίνεται σε τομείς που τα εθνικά κράτη δεν μπορούν τα ίδια να δραστηριοποιηθούν και “ενθαρρύνουν” τη δράση των ΜΚΟ;

Για να μπορέσουν, όμως, οι ΜΚΟ να πραγματοποιήσουν το έργο τους είναι απαραίτητο να αποκτήσουν ένα ιδιαίτερα σημαντικό επίπεδο ανεξαρτησίας σε οικονομικό, πολιτικό και οργανωτικό τομέα.

«Οι ΜΚΟ δεν έχουν τυπικά νομιμοποιηθεί δημοκρατικά, αλλά με δεδομένη την τάση της παγκόσμιας κοινωνίας προς τον κατακερματισμό, έχουν ως ένα βαθμό γίνει “ένα υποκατάστατο της δημοκρατίας”»¹⁶.

1.6. Η Ελληνική πραγματικότητα των ΜΚΟ

Η αύξηση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια υπήρξε αλματώδης. Παρ’ όλα αυτά, το νομικό και θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους βρίσκεται ακόμη σε εμβρυακή μορφή, με αποτέλεσμα να αμφισβητείται έντονα η

ανεξαρτησία και η ακεραιότητά τους. Οι προσπάθειες ρύθμισης και αυτορρύθμισης της Κοινωνίας των Πολιτών που λαμβάνουν χώρα σήμερα, φανερώνουν ελπιδοφόρα κινητικότητα αναφορικά με τη δυναμική που αναπτύσσεται και τον ρόλο που οφείλει να επιτελέσει.

Το 2012 δημοσιεύθηκε η έρευνα της Διεθνούς Διαφάνειας - Ελλάδος (Transparency International-Greece) με τίτλο «Αξιολόγηση του Εθνικού Συστήματος Ακεραιότητας», η οποία και εξετάζει την αντίσταση στη διαφθορά δώδεκα βασικών θεσμών της ελληνικής κοινωνίας.

Η παραπάνω έρευνα περιλαμβάνει συγκεκριμένα την αξιολόγηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου και της εφαρμογής του αναφορικά με θεσμούς – κλειδιά για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

16 James Petras, Tina Wallece, Tessa Morris-Suzuki, Joachim Hirsch (επιμ. Παπαμιχαήλ Γιάννης), Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κυρίαρχη πολιτική, Εκδόσεις The Monthly Review Imprint, Αθήνα 2005 σελ.86-87

Μεταξύ των θεσμών που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της σχετικής έρευνας και που σχετίζονται και με την καταπολέμηση της διαφθοράς στον δημόσιο και ιδιωτικό βίο της χώρας, είναι και η Κοινωνία των Πολιτών. Η εξέταση αυτή έγινε πάνω στη λογική ότι οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών έχουν υποχρέωση να ασκούν έλεγχο στον κρατικό αλλά και στον ιδιωτικό τομέα, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην ενίσχυση της λογοδοσίας και της διαφάνειας. Ανεξάρτητα, όμως, από τα παραπάνω, η Κοινωνία των Πολιτών αναλαμβάνει ρόλο συμβουλευτικό, προάγει τον εθελοντισμό, ενώ δραστηριοποιείται και στον τομέα παροχής υπηρεσιών.

1.6.1 Το νομικό και θεσμικό πλαίσιο των ΜΚΟ στην Ελλάδα

«Ο όρος “Μη Κυβερνητικός Οργανισμός (ΜΚΟ)” έκανε για πρώτη φορά την εμφάνισή του στην ελληνική νομοθεσία στο νόμο για την ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας (ν.2646/1998) και έπειτα στο νόμο για την αναπτυξιακή βοήθεια (ν.2731/1999). Ωστόσο, η ελληνική νομοθεσία δεν περιλαμβάνει ορισμό της έννοιας, η οποία έχει διαμορφωθεί μόνο στην πράξη, μέσω κυρίως του αυτοχαρακτηρισμού οργανώσεων ως μη κυβερνητικών. Στην ελληνική βιβλιογραφία, η Κοινωνία των Πολιτών έχει οριοθετηθεί μεταξύ άλλων και ως ο χώρος από το κατώφλι των νοικοκυριών μέχρι τις εισόδους των δημοσίων υπηρεσιών»¹⁷.

«Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατό να υπολογισθεί και ο ακριβής αριθμός των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Από τα υπάρχοντα στοιχεία προκύπτει, ωστόσο, ότι οι

πολυπληθέστερες είναι τα αθλητικά σωματεία, οι θρησκευτικές-εκκλησιαστικές οργανώσεις, καθώς και οι εκπαιδευτικοί-πολιτιστικοί σύλλογοι»¹⁸.

«Στο άρθρο 12 του Συντάγματος κατοχυρώνεται το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι για όλους τους πολίτες ανεξαιρέτως, ενώ το άρθρο 14 παρ. 1 του Συντάγματος εγγυάται την ελευθερία της έκφρασης, εντός των ορίων του νόμου. Ωστόσο, το ισχύον νομικό πλαίσιο δεν προβλέπει ειδικές διατάξεις σχετικά με την ίδρυση και λειτουργία ΜΚΟ.

Μια ΜΚΟ δύναται να λάβει τη νομική μορφή των προβλεπομένων από τον Αστικό Κώδικα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου (ΝΠΙΔ), ήτοι της ένωσης προσώπων, της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας,

17. Σωτηρόπουλος Δ., «Πελαταιακές σχέσεις και νέες μορφές πολιτικής συμμετοχής: μια δύσκολη συμβίωση», ανακοίνωση στο διεθνές επιστημονικό συνέδριο «Αναθεωρήσεις του πολιτικού» του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Μυτιλήνη, 2007.

18. Σωτηρόπουλος Δ., «Πελαταιακές σχέσεις και νέες μορφές πολιτικής συμμετοχής: μια δύσκολη συμβίωση», ανακοίνωση στο διεθνές επιστημονικό συνέδριο «Αναθεωρήσεις του πολιτικού» του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Μυτιλήνη, 2007
του σωματείου, του (κοινοφελούς) ιδρύματος και της επιτροπής εράνων, καθώς και των ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που προβλέπονται από ειδικούς νόμους.

Η απλούστερη μορφή την οποία θα μπορούσε να ενδυθεί μία κίνηση πολιτών είναι αυτή της ένωσης προσώπων, η οποία δεν απαιτεί ουσιαστικά νομικές διατυπώσεις. Σχετικά απλή είναι και η διαδικασία ίδρυσης αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας, για τη σύσταση και λειτουργία της οποίας αρκούν δύο μόνον πρόσωπα. Η συντριπτική πλειονότητα των ΜΚΟ στην Ελλάδα έχει τη νομική μορφή του σωματείου»¹⁹.

«Η ιδιαίτερη φορολογική μεταχείριση που προβλέπεται για τα σωματεία, τα οποία αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών στην Ελλάδα, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την μη υπαγωγή στον ΦΠΑ, τη δυνατότητα μη τήρησης βιβλίων κατηγορίας. Για τα κοινοφελή ιδρύματα ισχύουν πολύ περισσότερα προνόμια»²⁰.

Η προσφορά υπηρεσιών των κοινοφελών ιδρυμάτων στο κοινωνικό σύνολο, αλλά και η ενθάρρυνση για σύσταση τέτοιων ιδρυμάτων, οδήγησε την πολιτεία να προσφέρει ανταποδοτικά σε αυτά επιεική φορολογική μεταχείριση.

Το ΦΕΚ Β' 803/01-04-2014, είναι ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο με ενιαία κριτήρια διαφάνειας, ελέγχου και χρηματοδότησης των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών (με νομική μορφή σωματείου ή αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας).

Από το 1999 έχουν κατά καιρούς θεσπισθεί διατάξεις για κάποιες από τις οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών. Μέχρι σήμερα, όμως, δεν υπάρχει ενιαίο πλαίσιο που θα ρυθμίζει συνολικά τις σχέσεις του κράτους με όλες τις συγκεκριμένες νομικές μορφές μέσα από τις οποίες εκφράζεται η Κοινωνία των Πολιτών. Συχνές καταγγελίες για

καταχρήσεις έχουν οδηγήσει σε άκριτη εξίσωση των Οργανώσεων Πολιτών που παράγουν έργο με εκείνες τις οργανώσεις που εκμεταλλεύθηκαν είτε κρατικά κονδύλια είτε τα φιλάνθρωπα συναισθήματα της κοινωνίας για παράνομο πλουτισμό.

Το προαναφερθέν σχέδιο νόμου επιχειρεί να θέσει ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο διαφάνειας στις σχέσεις του κράτους με τις Οργανώσεις των Πολιτών, να εξορθολογήσει την υφιστάμενη νομοθεσία κάνοντας ευρεία χρήση της υφιστάμενης τεχνολογίας:

19. Σύνταγμα της Ελλάδας, 27-05-2008, Η' Αναθεωρητική Βουλή Των Ελλήνων, επανέκδοση 2010 της Διεύθυνσης Εκδόσεων και Εκτυπώσεων της Βουλής των Ελλήνων.

20. Σιωμόπουλος Ι., «Παράλογη η φορολογία των κοινωφελών ιδρυμάτων. www.tovima.gr/finance/article/?aid=150723,20.04.2003.

- Συνδέεται η κρατική χρηματοδότηση με την εποπτεία-λογοδοσία αλλά και την ευνοϊκότερη φορολογική μεταχείριση των οργανώσεων που πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις διαφάνειας

- Δημιουργούνται δύο ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων ελεύθερης πρόσβασης όπου στην πρώτη καταχωρούνται όσοι κοινωφελείς φορείς πολιτών το επιθυμούν και στη δεύτερη καταγράφονται οι Κοινωφελείς Οργανώσεις που επιθυμούν να εποπτεύονται ως προς την πλήρωση συγκεκριμένων προϋποθέσεων διαφάνειας

- Κατοχυρώνεται νομοθετικά πλήρως η εθελοντική απασχόληση σε Κοινωφελείς Οργανώσεις ή στον δημόσιο τομέα, το νομικό καθεστώς των εθελοντών και η ασφαλιστική τους κάλυψη.

1.6.2 Θέματα διαφάνειας

Οι ΜΚΟ είναι υποχρεωμένες να αναφέρουν στο καταστατικό τους τις πηγές χρηματοδότησής τους, οι οποίες σε σχέση με τις δραστηριότητές τους είναι πιθανόν να είναι τα έσοδα από συνδρομές μελών, δωρεές, χορηγίες, διαφημίσεις που καταχωρούνται σε έντυπά τους, κρατική και ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, διάθεση προϊόντων, διοργάνωση εκδηλώσεων, αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων κ.α

Είναι, όμως, πολύ πιθανόν, κάποιες ΜΚΟ να έχουν μόνο μια πηγή χρηματοδότησης.

Είναι προφανές ότι, όταν οι ΜΚΟ εξαρτώνται οικονομικά από πόρους του κράτους, ενδέχεται να εμφανιστεί πλέγμα πελατειακών σχέσεων μεταξύ τους, ακυρώνοντας στην ουσία έτσι την κοινωνία των πολιτών. Παράλληλα, ο κίνδυνος μη χρηματοδότησής τους από

κρατικούς πόρους έχει ως αποτέλεσμα τη εμφάνιση σιωπής ή και την συμπόρευση των ΜΚΟ με την κυβερνητική γραμμή.

«Με βάση το άρθρο 93 του Αστικού Κώδικα ανάμεσα στις αρμοδιότητες που έχει η Γενική Συνέλευση της κάθε οργάνωσης-σωματείου, είναι η έγκριση του ισολογισμού, εκτός και αν το καταστατικό του κάθε σωματείου προβλέπει διαφορετικές ενέργειες.

Με την λήξη του ημερολογιακού έτους λαμβάνει χώρα η ετήσια Γενική Συνέλευση της οργάνωσης-σωματείου όπου κύριο θέμα συζήτησης είναι ο οικονομικός απολογισμός του περασμένου χρόνου.

Παράλληλα γίνεται η απαλλαγή του Διοικητικού Συμβουλίου από τυχόν ευθύνες και σε αρκετές περιπτώσεις γίνεται συζήτηση και προγραμματίζεται η οικονομική δράση της επόμενης χρονιάς.

Μπορούν όμως πράγματι τα μέλη του σωματείου-οργάνωσης να ασκήσουν έλεγχο στα οικονομικά πεπραγμένα της διοίκησης;

Η διενέργεια ελέγχου από ορκωτούς λογιστές σε αρκετές οργανώσεις είναι μια πραγματικότητα και η τάση είναι να διευρύνεται ο έλεγχος αυτός σε περισσότερες οργανώσεις.

Ο δημόσιος έλεγχος των οικονομικών των οργανώσεων δεν προβλέπεται ρητά και έτσι δεν γίνεται συνήθως χρήση αυτής της δράσης, εκτός και αν ο νόμος το προβλέπει.

Το γεγονός αυτό συμβαίνει σε οργανώσεις που έχουν μεγάλη δραστηριότητα και εξ' αυτού του γεγονότος και μεγάλη οικονομική επιφάνεια.

Η μη τήρηση βιβλίων όποιας λογιστικής κατηγορίας, η οποία δεν αποτελεί υποχρέωση των οργανώσεων, δεν δίνει τον ακριβή και ρεαλιστική εικόνα των οικονομικών μιας οργάνωσης και δεν συμβάλλει στον έλεγχο.

Σε αντίθεση λοιπόν με τις ΜΚΟ ου δρουν στον ανθρωπιστικό τομέα και προσφέρουν έργο, βρίσκονται αρκετές ΜΚΟ που απλά υπάρχουν και οι οποίες έχουν σαν μόνο λόγο ύπαρξης το να λαμβάνουν χρηματοδοτήσεις από ευρωπαϊκούς, εθνικούς και υπερεθνικούς θεσμούς.

Αξίζει να επισημανθεί ότι όταν ανακοινώνεται η ίδρυση ενός σωματείου συνηθίζεται και δημοσιοποίηση των ονομάτων των μελών που αποτελούν την διοίκησή του, χωρίς αυτό να αποτελεί πρόβλεψη του νόμου. Διαδεδομένη πρακτική αποτελεί η δημοσίευση των ονομάτων στην ιστοσελίδα της οργάνωσης, όταν αυτή διαθέτει τέτοια»²¹.

1.6.3 Νέες προκλήσεις

«Κύρια αιτία της έλλειψης ελέγχου επί των ΜΚΟ αποτελεί η ανυπαρξία ανεξάρτητου εποπτικού φορέα. Το 2006, έντεκα μεγάλες διεθνείς ΜΚΟ συνέταξαν και

υπέγραψαν την «Χάρτα Αυτοδέσμευσης, Κοινωνικής Ευθύνης και Λογοδοσίας των Διεθνών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (International Non - Governmental Accountability Charter)», με την οποία αυτοδεσμεύθηκαν να σέβονται τις οικουμενικές αξίες και αρχές, να λειτουργούν με σύγχρονα συστήματα διοίκησης και διαχείρισης, να δέχονται εξωτερικό ανεξάρτητο ελεγκτή με πλήρη διαφάνεια και με υποχρέωση λογοδοσίας, τόσο στο εσωτερικό των οργανισμών όσο και προς τρίτους».²²

«Το παράδειγμα των έντεκα αυτών διεθνών ΜΚΟ ακολούθησαν και άλλες ελληνικές ΜΚΟ, προσυπογράφοντας την επίσημη ελληνική μετάφραση της Χάρτας Λογοδοσίας».²³

«Φυσικά, ο αριθμός των ΜΚΟ που έχουν προσυπογράψει τη Χάρτα είναι αμελητέος μπροστά στον συνολικό αριθμό των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

21. Άρθρο 93 και 79 του Αστικού Κώδικα

22. www.ingoaccountabilitycharter.org

23. Ανοιχτή Κοινωνία – Δελτίο της Κίνησης Πολιτών για μια Ανοιχτή Κοινωνία, Χάρτα αυτοδέσμευσης, κοινωνικής ευθύνης και λογοδοσίας Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, τεύχος 69(3), 2008.

Άλλη μια προσπάθεια αυτοδέσμευσης αποτελούν και οι “Αρχές Προσήλωσης Όλων μας στην Ποιότητα Λειτουργίας και Οργάνωσης Υπηρετώντας τους Σκοπούς μας (ΑΠΟΠΛΟΥΣ)”, οι οποίες αποτελούν πρωτοβουλία της “Καμπάνιας των 800 ΜΚΟ για το Σύνταγμα και τους Θεσμούς”, κατόπιν πρωτοβουλίας της οποίας δημοσιεύθηκε και προσχέδιο νόμου που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον ορισμό της ΜΚΟ και του εθελοντή, την κατηγοριοποίηση των ΜΚΟ, την ίδρυση ανεξάρτητης εποπτικής αρχής και τη σύσταση μητρώων ΜΚΟ.

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Θαλής» διενεργείται επί του παρόντος από το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και η καταγραφή όλων των ΜΚΟ της επικράτειας, καθώς και η αξιολόγησή τους, επί τη βάση ποσοτικών στοιχείων, όπως οι δημοσιευμένοι ισολογισμοί τους, ο αριθμός των έμμισθων στελεχών τους, οι χρηματοδοτήσεις που λαμβάνουν, η διοικητική δομή τους, το γεωγραφικό εύρος των δραστηριοτήτων τους κ.λ.π.»²⁴

«Όπως διαφαίνεται από τα ανωτέρω, η Κοινωνία των Πολιτών στην Ελλάδα είναι ακόμη σε αναπτυσσόμενη φάση, ανεπαρκώς οργανωμένη και σε ρόλο υποδεέστερο σε σχέση με την κρατική εξουσία. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα η δράση της να έχει περιορισμένο αντίκτυπο, αν και αναπτύσσει συχνά διάλογο με το κράτος αλλά και τον ιδιωτικό τομέα»²⁵.

«Η Κοινωνία των Πολιτών διεκδικεί τον χώρο της αναφορικά τόσο με τον έλεγχο της εκάστοτε κυβέρνησης, όσο και με τη συμμετοχή της σε διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης για δράσεις που εμπίπτουν στα πεδία ενδιαφερόντων της. Ωστόσο, δεν έχει

καταφέρει ακόμη να αποκτήσει τη νομιμοποίηση και τη δύναμη που έχει αποκτήσει ο αντίστοιχος χώρος σε άλλα κράτη»²⁶.

«Η συμμετοχή των Ελλήνων σε ενώσεις και σωματεία είναι περιορισμένη, σε σύγκριση με άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες, αλλά η συμμετοχή τους σε εργατικά συνδικάτα και επαγγελματικές ενώσεις δεν υπολείπεται»²⁷.

24. <http://www.kathimerini.gr/751615/article/epikairothta/ellada/prwth-katagrafh-twn-mko>

25. Sotiropoulos D. and Karamagioli E., Greek civil society: the long way to maturity (2005) – CIVICUS civil society index shortened assessment tool report for the case of Greece, 2006, σελ. 55 και επ.

26. Σωτηρόπουλος Δ., «Πελαταιακές σχέσεις και νέες μορφές πολιτικής συμμετοχής: μια δύσκολη συμβίωση», ανακοίνωση στο διεθνές επιστημονικό συμπόσιο «Αναθεωρήσεις του πολιτικού» του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Μυτιλήνη, 2007.

27. Σωτηρόπουλος Δ., «Πελαταιακές σχέσεις και νέες μορφές πολιτικής συμμετοχής: μια δύσκολη συμβίωση», ανακοίνωση στο διεθνές επιστημονικό συμπόσιο «Αναθεωρήσεις του πολιτικού» του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Μυτιλήνη, 2007.

«Σημειώνεται, επιπλέον, ότι και ο εθελοντισμός στη χώρα μας δεν χαρακτηρίζεται από τακτική και συστηματική προσφορά με διάρκεια και συνείδηση. Η εν λόγω αποστασιοποίηση των πολιτών από τις ΜΚΟ, έχει μεταξύ άλλων τις ρίζες της και στη βαθιά πολιτικοποίηση και κομματικοποίηση των Ελλήνων μετά την πτώση του δικτατορικού καθεστώτος»²⁸.

«Δυναμικές πρωτοβουλίες μπορούν ωστόσο να ανιχνευθούν π.χ. στα πεδία του περιβάλλοντος, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας των καταναλωτών, αλλά ο αντίκτυπός τους είναι ακόμη και εκεί περιορισμένος. Αντίθετα, φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών που βρίσκονται πιο κοντά σε κυβερνητικούς και κομματικούς παράγοντες, όπως σωματεία εργαζομένων, φοιτητικές οργανώσεις κλπ, αποδεικνύονται πιο αποτελεσματικοί.

Η συνολική αποτίμηση του ρόλου που διαδραματίζει σήμερα η Κοινωνία των Πολιτών στην Ελλάδα καταδεικνύει ότι έχει ακόμη δρόμο να διανύσει ώσπου να αποτελέσει παράγοντα διαμόρφωσης της κοινωνικής συνείδησης»²⁹.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου, θέτει την Πολιτεία μπροστά σε νομοθετικές πρωτοβουλίες και μέτρα για την υλοποίηση μεταξύ άλλων και των ακόλουθων:

- Δημιουργία πλαισίου θέσεων και αρχών για να μπορέσουν οι ΜΚΟ να έχουν αδειοδότηση, εποπτικό έλεγχο, λειτουργία, χρηματοδότηση και λογοδοσία.
- Ο εθελοντισμός να αποκτήσει πλαίσιο θέσεων και αρχών.
- Νομική κατοχύρωση τήρησης και δημοσιοποίησης λογιστικών βιβλίων Γ' κατηγορίας από οργανώσεις και κυρίως αυτές που παίρνουν κρατική χρηματοδότηση.
- Νομική θέσπιση ορίου στην κρατική επιδότηση.

- Κοινοβουλευτικός έλεγχος λειτουργίας και δράσης των ΜΚΟ.

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα σήμερα έχει πλήξει σε σημαντικό βαθμό και τους θεσμούς. Στον αντίποδα, όμως, του γεγονότος αυτού μπορεί να αποτελέσει μοναδική ευκαιρία για την εκ βάθρων αναδόμησή τους.

Η οικονομική ανασυγκρότηση και πρόοδος της χώρας μπορεί να επιτευχθεί με την εξυγίανση των θεσμών που τη αποτελούν και προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να κινηθούν οι προσπάθειες όλων.

28. Sotiropoulos D. and Karamagioli E., Greek civil society: the long way to maturity (2005) – CIVICUS civil society index

29. Sotiropoulos D. and Karamagioli E., Greek civil society: the long way to maturity (2005) – CIVICUS civil society index shortened assessment tool report for the case of Greece, σελ. 55 και επ.

Κεφάλαιο Δεύτερο

2.1 Εταιρία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας – ΕΨΥΠΕΑ (Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές)

Σύμφωνα με τον κ. Κωτσόπουλο, ιδρυτή του ΕΨΥΠΕΑ, (2014):

«Η ΕΨΥΠΕΑ είναι εξαιρετικά σημαντική εστία κοινωνικής προσφοράς και ανθρώπινης αλληλεγγύης και είναι άξιοι συγχαρητηρίων ο εμπνευστής της ίδρυσης, η σύζυγός του, τα μέλη του ΔΣ, το προσωπικό και όλοι όσοι συνέβαλαν στην ίδρυση και δημιουργική λειτουργία του.

Το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές πραγματοποιήθηκε με την συμβολή πολλών ανθρώπων. Είναι έργο μιας συλλογικής προσπάθειας που έχει πετύχει τους στόχους του.

Το Κέντρο ξεκίνησε ως μια ιδέα για την ανάγκη δημιουργίας υπηρεσίας για παιδιά με Αυτισμό στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας.

Την ιδέα αυτή την κουβέντιασα μια μέρα σε ένα καφέ της οδού Σκουφά στην Αθήνα με τον Μιχάλη Κοτίνη. Ο Μιχάλης, παρά την επιφυλακτικότητά του για την ελληνική πραγματικότητα, μου συνέστησε να προχωρήσω. Αμέσως μετά, συζήτησα το ίδιο πρόβλημα με τον αείμνηστο φίλο και συμμαθητή Γιώργο Αλεξανδρόπουλο και την Λούλα Αλεξανδροπούλου ένα απόγευμα στο μπαλκόνι του σπιτιού τους. Στην συνέχεια, ετοίμασα μια λεπτομερή πρόταση στον Υπουργό Υγείας Κώστα Στεφανή, ο οποίος μετά από τηλεφώνημα του Χρήστου Βερελή,

την ενέκρινε. Με δύο Υπουργικές Αποφάσεις που ακολούθησαν, το Κέντρο απέκτησε νομική υπόσταση.

Την υλοποίηση του σχεδίου έπρεπε να την αναλάβει ένα σωματείο με καταστατικό αναγνωρισμένο από το Πρωτοδικείο Μεσολογγίου. Είκοσι άτομα συνάδελφοι από την Αθήνα και πολίτες από το Μεσολόγγι έθεσαν την υπογραφή τους στην αίτηση στο Πρωτοδικείο. Στο μεταξύ έγινε προσπάθεια για την ενοικίαση κατάλληλου χώρου.

Επιλέχθηκε το κτήριο Μάνεση, το οποίο όμως βρίσκονταν σε κακή κατάσταση. Το κτήριο επιθεωρήθηκε από μηχανικούς του Υπουργείου Υγείας και επιχορηγήθηκε με το ποσό των 80.000€, η επισκευή όμως του κτηρίου ολοκληρώθηκε με μια προσφορά 170.000€ μέσω τηλεμαραθώνιου του τηλεοπτικού σταθμού ANTENNA. Με τα χρήματα αυτά οικοδομήθηκε, σε οικόπεδο πίσω από το κτήριο Μάνεση, αίθουσα για εργασία ομάδας και παιδότοπος.

Έτσι το Κέντρο Ημέρας, όπως είναι σήμερα, έγινε με την συμβολή άμεση και έμμεση με χρηματικές προσφορές πλήθους ανθρώπων.

Το Κέντρο προσέλαβε προσωπικό υψηλής εξειδίκευσης. Δέκα ειδικούς σε διάφορους κλάδους που παρακολούθησαν 80 ώρες διδασκαλίας από ειδικούς. Εκπαιδεύτηκαν στην πράξη στην μέθοδο αγωγής παιδιών με ΔΑΦ, την Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ΑΒΑ). Η πρακτική εργασία στο κέντρο συνοδεύτηκε από εσωτερική εκπαιδευτική δραστηριότητα, φτάνοντας έτσι σε υψηλά επίπεδα απόδοσης στην εργασία.

Σκοπός του Κέντρου υπήρξε η δωρεάν παροχή φροντίδας στα παιδιά με ΔΑΦ και SLI και στις οικογένειές τους.

Από τις πρώτες μέρες λειτουργίας του Κέντρου έγινε φανερό ότι, εκτός από παιδιά με ΔΑΦ και SLI, θα παραπέμπονταν και παιδιά με πλήθος άλλα προβλήματα.

Το ελάχιστο προσωπικό προσφέρει διαγνωστική και συμβουλευτική υπηρεσία και σε συνέχεια παραπομπή σε άλλες υπηρεσίες. Τα έξοδα για τις υπηρεσίες αυτές καλύπτονται από ασφαλιστικά ταμεία.

Από την έναρξη λειτουργίας του Κέντρου Ημέρας και του Συμβουλευτικού Σταθμού μέχρι σήμερα έχουν παραπεμφθεί και αξιολογηθεί 1080 παιδιά και οικογένειες. Από αυτά, διαγνώστηκαν με ΔΑΦ 190 και με SLI 125. Πολλά παιδιά με ΔΑΦ ήρθαν από περιοχές εκτός Νομού. Σε αυτά παρασχέθηκε συμβουλευτική παρακολούθηση σε γονείς και θεραπευτές.

Η επιτυχία του προγράμματος οφείλεται και στον συντονισμό που έχει επιτύχει ο διοικητικός υπεύθυνος του προγράμματος κ. Μάκης Τουλιάτος.

Η επιτυχία του προγράμματος δεν τελειώνει εδώ. Η προσπάθεια για την διατήρηση και βελτίωση των σπάνταρτς είναι συνεχής.

Προβλήματα που το Κέντρο αντιμετωπίζει είναι η ανάγκη διαρκούς χρηματοδότησης από το Υπουργείο Υγείας, η συνεργασία με τους παιδικούς σταθμούς και τα νηπιαγωγεία της περιοχής. Επιδιώκουμε συνεργατική και όχι ανταγωνιστική σχέση με την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση».³⁰

Το ανθρώπινο δυναμικό του Κέντρου Ημέρας που δραστηριοποιείται από διάφορες θέσεις και κατέχει διάφορες ιδιότητες, αποτυπώνεται στην παρακάτω λίστα.

Διοικητικό Συμβούλιο ΕΨΥΠΕΑ

Πρόεδρος: Σωτήρης Κωτσόπουλος

Αντιπρόεδρος: Μιχάλης Κοτίνης

Γραμματέας: Ζέτα Λάττα

Ταμίας: Αργυρώ Καλάκη

Μέλος: Αγγελική Κωτσοπούλου

30. Κωτσόπουλος Σωτήρης (2014). Περιοδικό «ΤΑ ΑΙΤΩΛΙΚΑ», Ιούνιος-Δεκέμβριος 2014, Αθήνα, Τεύχος 23, σελ. 331-335

Αναπληρωματικά Μέλη: Αλεξανδροπούλου Μαρία, Καρκανιάς Αθανάσιος

Προσωπικό Κέντρου Ημέρας

Διοικητικό Προσωπικό

Τουλιάτος Γεράσιμος: Διοικητικός Υπεύθυνος

Κουμανιώτη Ευθυμία: Λογίστρια-Βοηθός Έρευνας

Μόνιμο Προσωπικό

Κωτσοπούλου Αγγελική: Λογοπαθολόγος – Επόπτρια

Γεωργίου Αναστασία: Κοινωνιολόγος-θεραπεύτρια συμπεριφοράς

Γυφτογιάννη Αικατερίνη: Λογοθεραπεύτρια

Γυφτογιάννη Μαρία: Λογοθεραπεύτρια

Ηλιοπούλου Αθηνά: Εργοθεραπεύτρια

Κολώνη Ελίνα: Λογοθεραπεύτρια

Παλαιοδήμου Ελεονώρα: Ψυχολόγος

Παπαδάκη Ερμιόνη: Κοινωνική Λειτουργός

Σακελλάρη Μαριγώ: Ειδική Παιδαγωγός

Τρούπου Αντιγόνη: Λογοθεραπεύτρια

Φλώρου Ειρήνη: Φυχολόγος

Έκτακτο Προσωπικό

Καραϊβάζογλου Αικατερίνη: Παιδοψυχίατρος- Συνεργάτης

Πατσιαλού Αλεξάνδρα: Λογοθεραπεύτρια

Σιδηροπούλου Χριστίνα: Λογοθεραπεύτρια

Τσιγαρίδα Παναγιώτα: Ειδική Παιδαγωγός

Νένδου Αγγελική: Κοινωνική λειτουργός

2.2 Τι είναι το Κέντρο Ημέρας για παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές;

Πεδίο δραστηριοτήτων.

Το Κέντρο Ημέρας για παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές ιδρύθηκε στην Ι.Π. Μεσολογγίου από τον κ. Σωτήριο Κωτσόπουλο, ψυχίατρο-παιδοψυχίατρο, πρώην καθηγητή των Πανεπιστημίων Ottawa και Calgary, Canada και έλαβε την θέση του Επιστημονικού Υπευθύνου στο Κέντρο Ημέρας το 2004, με σκοπό να είναι μια υπηρεσία που θα προσφέρει διάγνωση, θεραπευτική παρέμβαση σε παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές και συμβουλευτική υποστήριξη στις οικογένειές τους. Αναπτυξιακές Διαταραχές είναι εκείνες που παρουσιάζονται ως εκτροπές κατά την ανάπτυξη του παιδιού και είναι κάποτε ήπιες και άλλοτε σοβαρές. Οι Αναπτυξιακές Διαταραχές στις οποίες στοχεύει το Κέντρο Ημέρας είναι αυτές του Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και η Σοβαρή Καθυστέρηση στην ανάπτυξη του Λόγου και Ομιλίας (Ειδική Γλωσσική Διαταραχή) σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Η επιλογή φροντίδας για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας έγινε για δύο λόγους.

1. Η πρώιμη παρέμβαση στην ηλικία αυτή έχει τα καλύτερα αποτελέσματα.
2. Η μετέπειτα παρέμβαση κατά την σχολική ηλικία αντιμετωπίζεται από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας.

Το Κέντρο Ημέρας είναι μοναδικό στο είδος του στην Δυτική Ελλάδα, είναι έργο της ΕΨΥΠΕΑ και εποπτεύεται και χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Υγείας στα πλαίσια του προγράμματος της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης «ΨΥΧΑΡΓΩΣ». Το πρόγραμμα ξεκίνησε με την ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνεχίζει να ενισχύεται στα πλαίσια του ΕΣΠΑ (ΑΔΑ: ΒΕΖΙΘ-5ΞΠ 13-06-2013). Επειδή το Κέντρο είναι μοναδικό στην περιοχή δέχεται παραπομπές για διάγνωση και θεραπεία και από γειτονικούς νομούς.

Από την έναρξη λειτουργίας του Κέντρου Ημέρας (Δεκέμβριος 2004) μέχρι και τον Νοέμβριο του 2014, ζητήθηκε από αυτό η αξιολόγηση και η θεραπευτική παρέμβαση για 1080 παιδιά με ποικίλα προβλήματα, δηλαδή όχι μόνο για παιδιά με αυτισμό ή σοβαρή υστέρηση στην ανάπτυξη λόγου και ομιλίας. Η παραπομπή παιδιών με ποικίλα προβλήματα οφείλεται στο γεγονός ότι στο νομό Αιτωλνίας δεν υπάρχει οποιαδήποτε άλλη παιδοψυχιατρική υπηρεσία. Από το σύνολο των παραπομπών, 190 παιδιά διαγνώστηκαν με ΔΑΦ και 125 με Ειδική Γλωσσική Διαταραχή. Για τον χειρισμό των παιδιών που δεν εμπίπτουν στα πλαίσια του Κέντρου Ημέρας, δημιουργήθηκε ο Συμβουλευτικός Σταθμός,

όπου μια μικρή χωριστή ομάδα προσωπικού ασχολείται με την διάγνωση και θεραπεία των περιστατικών αυτών. Για παιδιά με σοβαρά προβλήματα συμπεριφοράς και εφήβους με ποικίλα προβλήματα, συνίσταται η παραπομπή σε υπηρεσίες στην Πάτρα. Το προσωπικό του Κέντρου αποτελείται από δύο διοικητικούς και δώδεκα θεραπευτές (παιδοψυχιάτρους, ψυχολόγους, θεραπευτές συμπεριφορά, λογοθεραπευτές, εργοθεραπεύτρια, κοινωνική λειτουργό ειδικούς παιδαγωγούς) που έχουν εκπαιδευτεί στο χειρισμό των παιδιών με ΔΑΦ και SLI.

2.3 Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ)

Η ΔΑΦ παρουσιάζει αύξηση της επίπτωσης (συχνότητας) τα τελευταία χρόνια σύμφωνα με ενδείξεις από άλλες χώρες. Στην Ελλάδα δεν έχει γίνει σχετική επιδημιολογική μελέτη. Υπολογίζεται ότι ένα παιδί στα εκατό θα παρουσιάσει τη διαταραχή αυτή. Σύμφωνα πάλι με τις ενδείξεις, η αρχή του προβλήματος βρίσκεται στα αρχικά στάδια της εγκυμοσύνης και οφείλεται σε μια μικρή εκτροπή στην ανάπτυξη του εγκεφάλου, που αρχίζει να εκδηλώνεται στην συμπεριφορά του παιδιού γύρω στο πρώτο έτος. Τα πλήρη κλινικά χαρακτηριστικά γίνονται εμφανή μέχρι την ηλικία των 2 χρόνων.

Η πρόγνωση είναι συνήθως σοβαρή αν το παιδί δεν βοηθηθεί σε εξειδικευμένο πρόγραμμα σε μικρή ηλικία. Η εξέλιξη του παιδιού εξαρτάται από τη σοβαρότητα του αυτισμού, που ποικίλει από παιδί σε παιδί, και από την φροντίδα που θα του προσφερθεί.

Κύρια χαρακτηριστικά της διαταραχής αποτελούν η έλλειψη ή η ατελής επικοινωνία με τους γονείς και άλλα πρόσωπα του οικογενειακού περιβάλλοντος, η σοβαρή καθυστέρηση στην ανάπτυξη λόγου και ομιλίας, οι στερεοτυπίες και εμμονές, η υστέρηση στην αδρή και λεπτή κινητικότητα, η δυσθυμία με εκρήξεις θυμού και οι αυτοτραυματισμοί.

2.4 Η συμβολή του Κέντρου στην έρευνα και εκπαίδευση.

Το προσωπικό του Κέντρου Ημέρας ανέπτυξε μέθοδο παρατήρησης και λεπτομερούς καταγραφής του αναπτυξιακού επιπέδου του παιδιού σε εννέα τομείς της ανάπτυξης που είναι χρήσιμες στην εστίαση της θεραπευτικής παρέμβασης. Είναι το εργαλείο *ΕΔΑΙΦΑ* που έχει παρουσιαστεί σε συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει δημοσιευτεί σε Αμερικανικό επιστημονικό περιοδικό.

Το προσωπικό έχει, επίσης, προσαρμόσει από τα Αγγλικά του Καναδά στα Ελληνικά τη μέθοδο εκμάθησης της βασικής φωνολογίας της γλώσσας “Phoneme Touch and Say” η οποία χρησιμοποιείται με επιτυχία στο Κέντρο Ημέρας από όλη την Ελλάδα.

Στο Κέντρο Ημέρας κάνουν την πρακτική τους εκπαίδευση λογοθεραπευτές από το ΤΕΙ Πάτρας και Ιωαννίνων. Μέχρι σήμερα έχουν εκπαιδευτεί 32 λογοθεραπευτές.

Το Κέντρο Ημέρας έχει οργανώσει τα τρία πρώτα Πανελλήνια Συνέδρια για την ΔΑΦ, δύο στο Μεσολόγγι (2007, 2011) και ένα στην Πάτρα (2009) σε συνεργασία με το ΤΕΙ Πάτρας.

Η αγωγή κοινότητας και γενικότερα η δραστηριότητα του Κέντρου Ημέρας έχει συμβάλλει σημαντικά στην ενημέρωση του κοινού για την φύση των Αναπτυξιακών Διαταραχών, στην καταπολέμηση του στίγματος και στον περιορισμό της περιθωριοποίησης του παιδιού με αναπτυξιακά προβλήματα.

Η δραστηριότητα του Κέντρου Ημέρας έχει παρουσιασθεί σε συνέδρια στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό (Όσλο, Λονδίνο, Τορόντο, Σαν Σεμπαστιάν, Κωνσταντινούπολη).

2.5 Πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας.

Στην διάρκεια της λειτουργίας του, το Κέντρο Ημέρας, λαμβάνοντας υπόψη και τη διεθνή βιβλιογραφία, ανέπτυξε το δικό του πρόγραμμα παρέμβασης. Αυτό συνίσταται αρχικά σε μια σύντομη φάση εκτίμησης των αναπτυξιακών ελλειμμάτων του παιδιού. Αμέσως μετά η θεραπευτική προσπάθεια επικεντρώνεται στα ελλείμματα με έναρξη ατομικών συνεδριών με θεραπεύτρια συμπεριφοράς. Μόλις το παιδί γίνει δεκτικό για άλλες θεραπείες, προστίθενται συνεδρίες λογοθεραπείας και εργοθεραπείας. Παράλληλα, ενημερώνεται η οικογένεια για την φύση του προβλήματος του παιδιού και γίνεται προσπάθεια για την χρήση θεραπευτικών χειρισμών από τους γονείς του παιδιού στο σπίτι. Η φύση αυτή της θεραπείας διαρκεί συνήθως δύο (2) χρόνια.

Σε μια δεύτερη φάση επιδιώκεται η κοινωνικοποίηση της συμπεριφοράς του παιδιού στα πλαίσια θεραπείας ομάδας. Η ομάδα συνίσταται από τρία έως τέσσερα παιδιά και δύο θεραπεύτριες. Παράλληλα γίνονται και ατομικές συνεδρίες, όπου χρειάζεται. Το παιδί συνιστάται, επίσης, να φοιτά σε τυπικό παιδικό σταθμό ή νηπιαγωγείο, όπου προσφέρονται υποδείγματα τυπικής συμπεριφοράς. Η φάση αυτή διαρκεί τουλάχιστον ένα χρόνο.

Κατά την επόμενη φάση, επιδιώκεται η εισαγωγή του παιδιού σε τυπικό ή ειδικό σχολείο στον τόπο διαμονής του. Παιδιά που έχουν ήδη αναπτύξει λόγο και επικοινωνούν με επάρκεια, έχουν κατακτήσει ικανότητες στον γραπτό λόγο επικοινωνώντας με επάρκεια και έχουν κατακτήσει ικανότητες στον γραπτό λόγο, επιδιώκεται να φοιτήσουν σε τυπικό σχολικό περιβάλλον. Εκείνα που βραδυπορούν στον προφορικό και γραπτό λόγο και στην επικοινωνία κατευθύνονται σε ειδικά σχολεία. Η προσαρμογή στο κανονικό περιβάλλον παρακολουθείται με πολλή φροντίδα.

2.6 Δομή και Δράσεις του Κέντρου Ημέρας - ΕΨΥΠΕΑ

Προετοιμασία δημιουργίας του κέντρου ημέρας για παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές της ΕΨΥΠΕΑ

Κατά την περίοδο προγραμματισμού και προπαρασκευής ίδρυσης Κέντρου Ημέρας για παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές μια σειρά από βασικές επιλογές πρέπει να αντιμετωπισθούν, όπως

- Στοχευμένος παιδικός πληθυσμός π.χ. παιδί προσχολικής ηλικίας με ΔΑΦ. Πρέπει να σημειωθεί ότι, διεθνώς, στόχος της εντατικής θεραπευτικής παρέμβασης αποτελεί η προσχολική ηλικία.

•Το πρόγραμμα για παιδιά προσχολικής ηλικίας πρέπει να είναι συμβατό με τις κατευθυντήριες γραμμές του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο αναπτύσσει τα δικά του προγράμματα.

•Ο καθορισμός χώρου (πόλη) ή περιοχής δραστηριότητας του Κέντρου Ημέρας πρέπει να επιλέγεται με προσοχή και με προοπτική την αναζήτηση μελλοντικής βοήθειας από την τοπική κοινότητα.

•Η δομή πρέπει να θεωρηθεί ως δευτεροβάθμια βαθμίδα φροντίδας (πρόληψη αναπηρίας ως συνέπεια της ΔΑΦ).

•Παροχή υπηρεσιών δωρεάν στο παιδί με τη ΔΑΦ και την οικογένεια. Αποτελεί πολιτική του Υπουργείου Υγείας και του Υπουργείου Παιδείας μέσω των ΚΕΔΔΥ.

Στάδια προπαρασκευής και οργάνωσης

- Επιλογή εγκατάστασης για μακρά διάρκεια χρόνου
- Αναζήτηση κατάλληλου χώρου με χαμηλό ενοίκιο π.χ. κληροδότημα
- Πρόβλεψη για υποστήριξη από την κοινότητα
- Αποφυγή εμπλοκής σε σχέση αντιπαλότητας με άλλες υπηρεσίες ή με ιδιώτες.

Προσοχή από επικίνδυνους 'εναγκαλισμούς'

- Επιλογή προσωπικού - Μείζον πρόβλημα (προσόντα, συστατικές επιστολές, αντικειμενική κρίση, αποφυγή απόλυτα των παρεμβάσεων)
- Δοκιμασία προσωπικού με δύο εξάμηνες συμβάσεις. Χωρίς δισταγμό μη ανανέωση σύμβασης σε πρόσωπα που δεν ταυτίζονται με τους στόχους του Κέντρου
- Σαφής διατύπωση της συμπεριφοριστικής φιλοσοφίας που διέπει τη θεραπευτική παρέμβαση για τη ΔΑΦ. Στήριγμα η διεθνής βιβλιογραφία και συνέδρια
- Συγκρότηση της Διεπιστημονικής Ομάδας. Αρχικό πακέτο εντατικής εκπαίδευσης. Συνεχής εκπαίδευση με την έναρξη λειτουργίας σε εβδομαδιαίες συνεδρίες με συμμετοχή όλων
- Εβδομαδιαία βιβλιογραφική ενημέρωση

Έναρξη Λειτουργίας

- Εγκατάσταση σε κτίριο, γραφεία, επίπλωση, αγορά παιχνιδιών, δοκιμασιών (τεστ)
- Ενημέρωση κοινότητας, παιδιάτρων, νηπιαγωγών, άλλων υπηρεσιών με προσωπικές επισκέψεις μελών της διεπιστημονικής ομάδας και έντυπο υλικό, μέσω τύπου και TV.

Αγωγή κοινότητας

- Δημιουργία επιστημονικής βιβλιοθήκης (βιβλία, περιοδικά με εξειδίκευση)
- Επιλογή διαδικασίας παραπομπής (παιδιάτροι, νηπιαγωγοί, υπηρεσίες, γονείς).

- Προοδευτική εξοικείωση προσωπικού με το αντικείμενο εργασίας
- Συνεντεύξεις κοινές παιδοψυχιάτρου και θεραπευτών με γονείς και παιδιά – ανταλλαγή παρατηρήσεων. Εξοικείωση με το αντικείμενο και τρόπο αρχικού χειρισμού περιστατικών.

2.7 Εξέλιξη του Κέντρου στη διάρκεια των πρώτων χρόνων λειτουργίας

Την λειτουργία του Κέντρου περιγράφει ο κ. Σ. Τουλιάτος - Διοικητικός Υπεύθυνος. Γενικότερη διαμόρφωση του προγράμματος και τα αποτελέσματα λειτουργίας από το 2004 μέχρι το 2013.

Εισαγωγή

- Ευθυγράμμιση του σχεδιασμού λειτουργίας του Κέντρου Ημέρας στην συνεχή βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών.
- Σκοπός του Κέντρου Ημέρας η πρόωπη διάγνωση και εντατική θεραπευτική παρέμβαση σε παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές (Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος, Ειδική Γλωσσική Διαταραχή) κυρίως προσχολικής ηλικίας.
- Εφαρμογή σύγχρονων θεραπευτικών πρακτικών που βασίζονται σε τεκμηριωμένης αποτελεσματικότητας πρακτικές.
- Διασφάλιση της καλύτερης δυνατής φροντίδας για το παιδί με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και της οικογένειάς του.
- Στόχος η αύξηση των πιθανοτήτων θετικής έκβασης του περιστατικού, η βελτίωση της ποιότητας ζωής του παιδιού και η διατήρηση της οικογενειακής συνοχής.

Αίτημα-παραπομπή

- Πρώτο μέλημα της Διεπιστημονικής Ομάδας από την σύσταση της ήταν η ενημέρωση ειδικών που ασχολούνται με το παιδί, όπως π.χ. παιδίατροι, νηπιαγωγοί, για την λειτουργία του Κέντρου.
- Πιθανόν αυτοί πρώτοι να αντιληφθούν την εκτροπή από το φυσιολογικό στην ανάπτυξη του παιδιού και να κινητοποιήσουν την διαδικασία παραπομπής στο Κέντρο Ημέρας.
- Από την έναρξη λειτουργίας (Δεκέμβριος 2004) έως και σήμερα έχουν παραπεμφθεί στο Κέντρο Ημέρας 983 παιδιά με ποικίλα ψυχιατρικά προβλήματα. Η παραπομπή για ποικίλα προβλήματα είναι αναπόφευκτη, δεδομένου ότι στο Νομό δεν υπάρχει καμιά άλλη παιδοψυχιατρική υπηρεσία.
- Την παρούσα στιγμή βρίσκονται σε εντατικό εβδομαδιαίο θεραπευτικό πρόγραμμα 33 παιδιά με ΔΑΦ και 23 παιδιά με SLI.

Πρώτη επαφή-intake

- Το αίτημα φθάνει στην γραμματεία από τους γονείς είτε τηλεφωνικώς είτε με προσωπική επίσκεψη.
- Η γραμματεία συλλέγει και καταγράφει τα απαραίτητα στοιχεία για το αίτημα παραπομπής σε ειδικό έντυπο και σε σύντομο χρονικό διάστημα ορίζεται ραντεβού.
- Προτεραιότητα δίνεται πάντα στις προσχολικές ηλικίες.
- Αν το Κέντρο δεν προσφέρει τις υπηρεσίες που ζητά ο ενδιαφερόμενος, τότε παραπέμπεται στην περισσότερο κατάλληλη υπηρεσία.

Διαγνωστική φάση

- Το πρώτο ραντεβού πραγματοποιείται από τον παιδοψυχίατρο.
- Συλλέγει και καταχωρεί σε ειδική καρτέλα θεραπευομένου τα στοιχεία του ιστορικού του παιδιού, τις πληροφορίες από την οικογένεια για τις δυσκολίες του παιδιού καθώς και την εκτίμηση του από την κλινική παρατήρηση.
- Η διαγνωστική φάση μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από μια συνεδρία.
- Προτεραιότητα δίνεται πάντα στο παιδί με αυτισμό προσχολικής ηλικίας.

Διεπιστημονική ομάδα

- Η Διεπιστημονική Ομάδα συγκροτείται από διάφορες ειδικότητες όπως παιδοψυχίατρος, επόπτης προγράμματος, ψυχολόγος, λογοπεδικός - λογοθεραπευτής, κοινωνικός λειτουργός, ειδικός παιδαγωγός, εργοθεραπευτής.
- Έχει ως έργο τον σχεδιασμό, συντονισμό και την υλοποίηση όλων των ενεργειών για την επίτευξη των στόχων του Κέντρου Ημέρας.
- Συνεδριάζει σε εβδομαδιαία βάση, κατά την οποία συζητούνται τα ειδικά προβλήματα κάθε παιδιού που βρίσκεται σε πρόγραμμα και καθορίζεται ο χειρισμός του.
- Απαραίτητο στοιχείο για την εύρυθμη λειτουργία της Διεπιστημονικής Ομάδας αποτελεί η συνοχή και η συνεργασία των μελών της.

Διεπιστημονική ομάδα και χειρισμός των νέων περιστατικών

- Ο παιδοψυχίατρος παρουσιάζει τα νέα περιστατικά στην Διεπιστημονική Ομάδα του Κέντρου.
- Γίνεται επεξεργασία όλων των πληροφοριών που έχουν συλλεχθεί από την πρώτη επίσκεψη.
- Αποφασίζεται ο καταλληλότερος τρόπος παρέμβασης.
- Ορίζεται υπεύθυνος θεραπευτής, ο οποίος είναι το πρόσωπο αναφοράς, συντονίζει την εργασία με το παιδί και επικοινωνεί με την οικογένεια για την πορεία του θεραπευτικού προγράμματος.

Καθορισμός θεραπευτικών στόχων

- Οι στόχοι καθορίζονται στα πλαίσια της Διεπιστημονικής Ομάδας και ανάλογα την κλινική κατάσταση του παιδιού. Στην πορεία της θεραπείας, αναθεωρούνται ή εμπλουτίζονται αναλόγως την εξέλιξη.
- Στην αρχή της θεραπείας οι στόχοι είναι άμεσοι και επιδιώκουν την ανάπτυξη θεραπευτικής σχέσης και συνεργασίας παιδιού-θεραπευτή.
- Στα αρχικά στάδια της θεραπευτικής παρέμβασης είναι χρήσιμο να δημιουργείται το ατομικό προφίλ του παιδιού με ΔΑΦ.
- Καταγραφή από την Διεπιστημονική Ομάδα των λειτουργιών του παιδιού με ΔΑΦ που παρουσιάζουν έλλειμμα (αμοιβαιότητα, λόγος-ομιλία, κινητικές δυσκολίες, κοινωνική μειονεξία δεξιότητες καθημερινής ζωής κ.τ.λ.).

2.8 Εργαλείο διεπιστημονικής ομάδας για την αξιολόγηση του επιπέδου λειτουργικότητας παιδιού με ΔΑΦ - ΕΔΑΛΦΑ

Δημιουργήθηκε από την Διεπιστημονική Ομάδα του Κέντρου Ημέρας ως αποτέλεσμα παρατήρησης, προβληματισμού και συστηματικής μελέτης. Σκοπός του ΕΔΑΛΦΑ είναι ο καθορισμός του αναπτυξιακού επιπέδου νηπίων με ΔΑΦ, σε σημαντικές ψυχογλωσσικές και κινητικές λειτουργίες. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επαναξιολόγηση (ανά έτος) και την παρακολούθηση της εξέλιξης του παιδιού. Έχει συμπεριλάβει τις πιο πρόσφατες ερευνητικές εξελίξεις στην ανάπτυξη του παιδιού. Περιγράφει τα στάδια τυπικής ανάπτυξης του παιδιού από την βρεφική ηλικία έως και την προσχολική, με ιδιαίτερη έμφαση στα δύο πρώτα χρόνια ζωής. Στο χρονικό αυτό πλαίσιο καταγράφεται και αναλύεται η ανάπτυξη δεξιοτήτων του παιδιού τυπικής ανάπτυξης σε εννέα κλίμακες, όπως αδρή και λεπτή κίνηση, γνωστική ανάπτυξη, αντίληψη και έκφραση λόγου, ψυχοκοινωνική εξέλιξη, παιχνίδι, δεξιότητες καθημερινής ζωής, άλλα (από κοινού παρατήρηση, μίμηση, στερεοτυπίες). Τρία τουλάχιστον μέλη της Διεπιστημονικής Ομάδας διαφορετικών ειδικοτήτων παρατηρούν το παιδί με ΔΑΦ και καταγράφουν το επίπεδο λειτουργικότητας. Το ατομικό προφίλ διαμορφώνεται από την σύγκριση του λειτουργικού επιπέδου του παιδιού με ΔΑΦ με τα αναπτυξιακά στάδια του τυπικώς αναπτυσσόμενου παιδιού της ίδιας ηλικίας.

Τα μέλη της Διεπιστημονικής Ομάδας μπορούν να θέσουν ρεαλιστικούς στόχους θεραπείας και να αξιολογήσουν την πρόοδο του παιδιού. Καθιστά την ενημέρωση των γονέων σαφή και ενθαρρύνει την ουσιαστική συνεργασία μαζί τους.

Περιορισμοί-δυσκολίες

- Περιορισμό στην εντατικότητα της θεραπείας αποτελεί η δυσκολία πρόσβασης οικογενειών που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές του Νομού (π.χ. Ν. Χαλκιόπουλο, Μενίδι, Αστακός).
- Από το 2008 υπάρχει σταθερή συνεργασία με την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Δυτικής Ελλάδας, η οποία έχει διαθέσει υπηρεσιακό αυτοκίνητο (mini van) για την μετακίνηση παιδιών. Στην αρχή το λειτουργούσε ο Δήμος Ναυπάκτου και τα τελευταία χρόνια το λειτουργεί ο Δήμος Αμφιλοχίας διευκολύνοντας την προσέλευση παιδιών από τις περιοχές τους στο Κέντρο Ημέρας.
- Συστήνεται στην οικογένεια η ένταξη των παιδιών του Κέντρου Ημέρας σε νηπιαγωγεία, παιδικούς σταθμούς.

Εκπαίδευση γονέων

Αναπόσπαστο κομμάτι της θεραπευτικής παρέμβασης αποτελεί η εκπαίδευση της οικογένειας για ενεργή συμμετοχή στην θεραπευτική προσπάθεια. Παρακολουθούν ως παρατηρητές κάποιες συνεδρίες και σταδιακά αναλαμβάνουν πιο ενεργό ρόλο. Σκοπός της εκπαίδευσης είναι οι γονείς να μάθουν να διαχειρίζονται τα παιδιά τους, ώστε να τα βοηθήσουν να αναπτύξουν τις ικανότητες τους και να αυξήσουν την αυτονομία τους. Επίσης, προωθείται η δημιουργία κοινού μετώπου μεταξύ οικογένειας και θεραπειών, ώστε να αντιμετωπίζεται το παιδί με τον ίδιο τρόπο τόσο στο Κέντρο όσο και στο σπίτι προς αποφυγή της σύγχυσης του παιδιού. Ακόμη, διενεργούνται συνεδρίες συμβουλευτικής εργασίας στους χώρους του Κέντρου Ημέρας, καθώς και επισκέψεις κατ' οίκον, όταν υπάρχουν δυσκολίες.

Εκφρασμένη ικανοποίηση των γονέων

Σημαντικό δείκτη αξιολόγησης της ποιότητας των υπηρεσιών αποτελεί η εκφρασμένη ικανοποίηση των γονέων. Από την σχολική χρονιά 2006-2007, το Κέντρο Ημέρας καταγράφει κάθε χρόνο τον βαθμό ικανοποίησης των οικογενειών που έκαναν συστηματική χρήση των υπηρεσιών. Για το λόγο αυτό, διανέμεται στους γονείς ειδικό ερωτηματολόγιο που προέρχεται από τον Καναδά και προσαρμόστηκε στα Ελληνικά και συμπληρώνεται ανώνυμα. Περιλαμβάνει 15 ερωτήσεις οι οποίες απαντώνται σε κλίμακα με τρεις ή και περισσότερες διαβαθμίσεις. Τα αποτελέσματα είναι χρήσιμα, δεδομένου ότι η κρίση των γονέων για τις προσφερόμενες υπηρεσίες προσφέρει ένα μηχανισμό πληροφόρησης για την πορεία και έκβαση της θεραπείας. Η εκτίμηση της γνώμης και η συμμετοχή των γονέων στην αξιολόγηση των υπηρεσιών αποτελεί μέρος της δομής του θεραπευτικού προγράμματος.

Φάσεις της παρέμβασης

Α΄ Φάση: Αρχίζει μετά τη διάγνωση, με ατομικές συνεδρίες θεραπείας της συμπεριφοράς και συνεδρίες με τους γονείς (ενημέρωση, καθοδήγηση για φροντίδα του παιδιού στο σπίτι).

Ανάλογα με το επίπεδο προετοιμασίας του παιδιού αρχίζουν και οι συνεδρίες λογοθεραπείας και εργοθεραπείας. Η φάση των ατομικών θεραπειών μπορεί να διαρκέσει μέχρι 2 χρόνια.

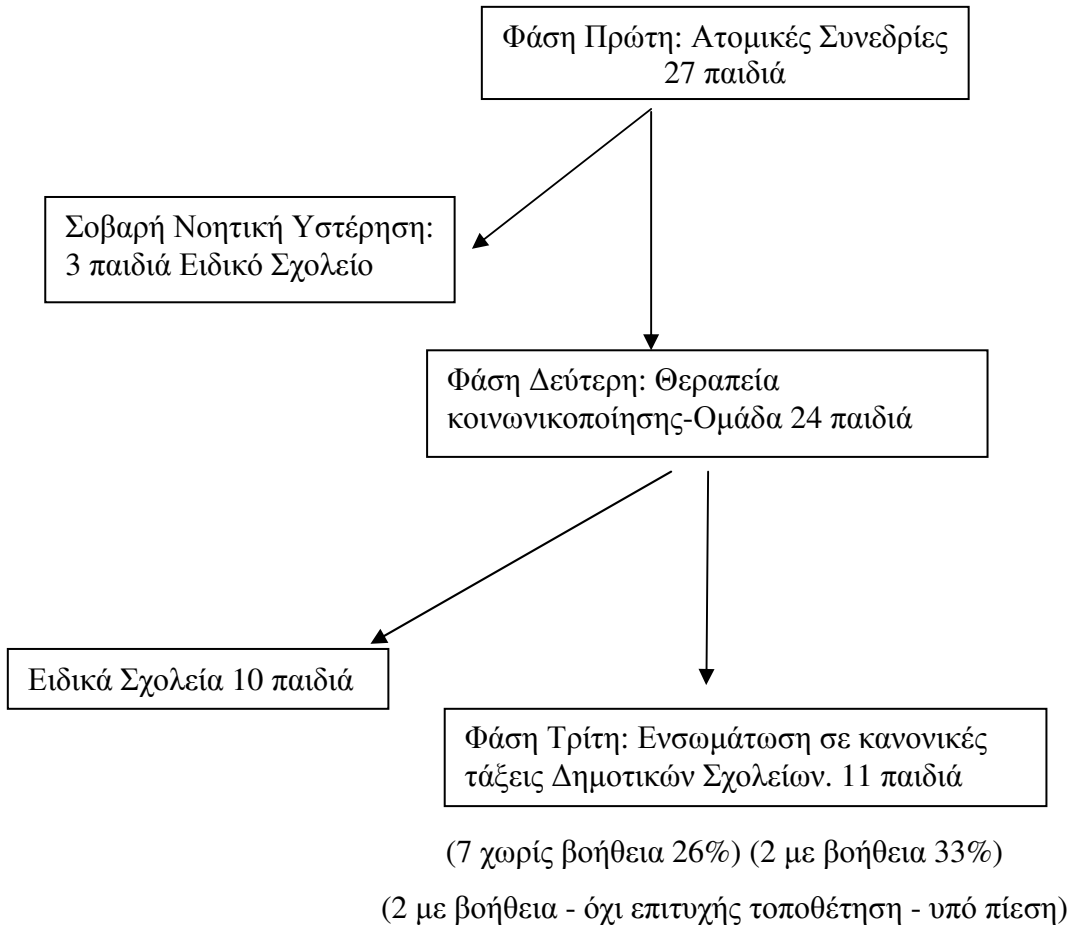
Παράλληλα συνιστάται η ένταξη του παιδιού σε παιδικό σταθμό με παιδιά τυπικής ανάπτυξης που λειτουργεί με επάρκεια δηλαδή, η νηπιαγωγός έχει άνεση χρόνου ώστε να μπορεί να ασχοληθεί με το συγκεκριμένο παιδί.

- Εισαγωγή και δοκιμή νέων θεραπειών με τεκμηρίωση Π.χ. Touch and Say μέθοδος λογοθεραπείας αποτελεσματική στο παιδί με ΔΑΦ.

Β΄ Φάση: Κοινωνικοποίησης της συμπεριφοράς, η οποία πραγματοποιείται με θεραπεία ομάδας 3-4 παιδιών με δυο θεραπεύτριες, ενώ μπορεί να πραγματοποιούνται και κάποιες ατομικές συνεδρίες, ανάλογα με τις ανάγκες του παιδιού. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει και δραστηριότητα στον παιδότοπο και εξοικείωση με την κοινότητα Π.χ. επίσκεψη στο φούρνο, στο ζαχαροπλαστείο για παγωτό και άλλα. Το παιδί εξακολουθεί να πηγαίνει μερικές ημέρες στο νηπιαγωγείο. Με τη χρήση της μεθόδου TEACCH, το παιδί προετοιμάζεται γνωστικά και για φοίτηση σε σχολικό πλαίσιο σε ένα ή δυο χρόνια.

Γ΄ Φάση: Ένταξη σε σχολικό πλαίσιο. Προτίμηση δημοτικό σχολείο στην περιοχή διαμονής. Το παιδί που δεν έχει αναπτύξει επαρκή λόγο/ομιλία θα φοιτήσει, μετά από γνωμάτευση του ΚΕΔΔΥ, σε ειδικό σχολείο ή σε τάξη ένταξης. Η θεραπευτική παρέμβαση συνεχίζεται ανάλογα για τις πιθανές δυσκολίες που το παιδί θα αντιμετωπίσει στο σχολικό περιβάλλον. Μπορεί να χρειάζεται συνέχιση της θεραπείας ομάδας, ατομικές συνεδρίες λογοθεραπείας ή γνωστικού εμπλουτισμού. Σε περίπτωση προβλημάτων συμπεριφοράς πραγματοποιούνται επισκέψεις στο σχολείο για συμβουλευτική βοήθεια στο προσωπικό που είναι συνήθως δεκτικό.

Παρατηρήσεις από την διαδρομή 27 παιδιών προσχολικής ηλικίας με ΔΑΦ που παραπέμφθηκαν διαδοχικά στο Κέντρο Ημέρας - Follow up

Συμπεράσματα

- Η διάγνωση και η έναρξη θεραπευτικής παρέμβασης πρέπει να γίνεται πριν την ηλικία των 3 ετών, κατά προτίμηση στα 2 χρόνια.
- Η θεραπεία πρέπει να είναι εντατική, κατά προτίμηση σε ολοκληρωμένο πρόγραμμα και σύμφωνα με υπόδειγμα που έχει διεθνή στήριξη.
- Το πρόγραμμα να έχει διάρκεια σε βάθος χρόνου, δηλαδή και κατά τα χρόνια φοίτησης στο δημοτικό σχολείο.
- Η φοίτηση σε κανονικό δημοτικό σχολείο αποτελεί κριτήριο βελτίωσης, δεν είναι όμως επαρκές συνολικά για την εκτίμηση του επιπέδου λειτουργικότητας του παιδιού.
- Οι θεραπευτές πρέπει να είναι επαρκώς εκπαιδευμένοι στις μεθόδους που χρησιμοποιούν.

- Όλα τα παιδιά με ΔΑΦ κερδίζουν από την πρώιμη εντατική θεραπεία, μερικά περισσότερο άλλα λιγότερο.
- Το πρόγραμμα πρέπει να παρέχεται δωρεάν από την πολιτεία ή να καλύπτεται από τα ασφαλιστικά ταμεία.
- Οι τοπικές κοινότητες και οι γονείς πρέπει να φροντίζουν για την ανάπτυξη προγραμμάτων και η πολιτεία να βοηθάει με την παροχή υποδειγμάτων για την δημιουργία Κέντρων Ημέρας εκεί που εκδηλώνεται σχετική πρωτοβουλία.
- Το Υπουργείο Υγείας θα ήταν χρήσιμο να είχε διαθέσιμα υποδείγματα Κέντρων Ημέρας που θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθούν υπό την εποπτεία του.

2.9 Καλές Πρακτικές

Από τον Δεκέμβριο του 2004 λειτουργεί το Κέντρο Ημέρας για παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας με έδρα το Μεσολόγγι. Το Κέντρο ιδρύθηκε από το επιστημονικό μη κερδοσκοπικό σωματείο με την επωνυμία εταιρία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Νομού Αιτωλοακαρνανίας-ΕΨΥΠΕΑ στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΨΥΧΑΡΓΩΣ.

Πρωταρχικός στόχος του Κέντρου Ημέρας υπήρξε η δημιουργία μιας κλινικής υπηρεσίας, η οποία θα προσέφερε αξιολόγηση και συμβουλή για κάθε παιδί με ΔΑΦ και Ειδική Γλωσσική Διαταραχή (SLI) στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας όπως και εντατική θεραπευτική αγωγή για κάθε παιδί προσχολικής ηλικίας με τα ίδια προβλήματα.

Το Κέντρο Ημέρας- ΕΨΥΠΕΑ από την αρχή της λειτουργίας του αντιμετώπισε πολλές δυσκολίες, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν με επιτυχία, όπως επιλογή και εκπαίδευση προσωπικού, ενοικίαση και επισκευή κτιρίου με επαρκείς χώρους, εξοπλισμός της δομής. Σημαντικά ήταν τα προβλήματα ενημέρωσης της ευρύτερης κοινότητας η οποία δεν είχε οποιαδήποτε εξοικείωση με υπηρεσίες ψυχικής υγείας για παιδιά.

Κατωτέρω παρουσιάζονται οι πρακτικές τις οποίες εφάρμοσε το Κέντρο Ημέρας και μπορεί να θεωρηθούν ως «καλές».

 Κάλυψη του συνόλου πληθυσμού μιας γεωγραφικής περιοχής (Νομός Αιτωλοακαρνανίας).

Ο νομός Αιτωλοακαρνανίας καταλαμβάνει μεγάλη έκταση και έχει πληθυσμό 220.000 κατοίκους περίπου.

Το Κέντρο έχει καλύψει με διαγνωστική και συμβουλευτική εργασία κατά την εκτίμηση μας κάθε παιδί με τις αναπτυξιακές διαταραχές που έχει προσέλθει σε αυτό και που αποτελούν το αντικείμενο εργασίας του. Έχει παρασχεθεί εντατική θεραπευτική αγωγή σε

παιδιά από κάθε άκρη του Νομού όπως, π.χ. Ναύπακτος, Μεσολόγγι, χωριά Παραχελωίτιδος, Αγρίνιο, Βλυζιανά Ακαρνανίας, περιοχή Αμφιλοχίας, Χαλκιοπούλο Βάλτου.

Στο Νομό υπάρχει αγροτικός πληθυσμός με ελάχιστη υγειονομική κάλυψη και πολλά παιδιά με ΔΑΦ και Ειδική Γλωσσική Διαταραχή θα έμεναν χωρίς οποιαδήποτε θεραπεία αν δεν υπήρχε το Κέντρο Ημέρας.

 Αγωγή κοινότητας: ενημέρωση παιδιάτρων, νηπιαγωγών με άμεσες επαφές και προσβάσεις στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Ανταπόκριση της κοινότητας.

Πρώτο μέλημα της κλινικής ομάδας ήταν η ενημέρωση για την ύπαρξη του Κέντρου των 35 παιδιάτρων και των παιδαγωγών των 200 παιδικών σταθμών και νηπιαγωγείων του Νομού. Η ενημέρωση έγινε με προσωπικές επισκέψεις ή αποστολή ταχυδρομικώς τριπτύχου του Κέντρου και τηλεφωνική επαφή. Επίσης, οργανώθηκαν συμπόσια με παρουσίαση θεμάτων αναπτυξιακής παθολογίας και γενικότερα ψυχικής υγείας του παιδιού στις μεγάλες πόλεις του Νομού (Ναύπακτος, Μεσολόγγι, Αγρίνιο) με προσκεκλημένους ομιλητές από το Κέντρο Ημέρας. Επιπλέον, δημοσιεύθηκαν στον τοπικό τύπο σύντομα εκλαϊκευμένα άρθρα με συγγραφείς το προσωπικό του Κέντρου για ΔΑΦ και τις Διαταραχές Λόγου και Ομιλίας.

Η ανταπόκριση της κοινότητας υπήρξε σημαντική από άποψη παραπομπών. Μέχρι λίγο πριν τη συμπλήρωση τριών χρόνων λειτουργίας έχουν παραπεμφθεί στο Κέντρο 311 περιστατικά.

Πολλά από αυτά δεν ανήκουν στην κατηγορία των Αναπτυξιακών Διαταραχών δεδομένου ότι στο Νομό δεν υπάρχει οποιαδήποτε άλλη παιδοψυχιατρική υπηρεσία. Για να ανταπεξέλθει στη ζήτηση για υπηρεσίες που δεν εμπίπτουν στα πλαίσια του Κέντρου Ημέρας η ΕΨΥΠΕΑ δημιούργησε ανεξάρτητη υπηρεσία, το Συμβουλευτικό Σταθμό, με ελάχιστο προσωπικό το οποίο αμείβεται από τα έσοδα της εργασίας του. Το κόστος συνεδρίας στο Σταθμό είναι € 20,00.

 Διαρκής εκπαίδευση του προσωπικού με στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στα παιδιά και τις οικογένειες τους.

Από την πρόσληψη και έκτοτε το κλινικό προσωπικό βρίσκεται σε διαρκή εκπαίδευση. Αρχικά, όλοι οι θεραπευτές παρακολούθησαν μαθήματα και εκπαίδευση σε κέντρο για παιδιά με ΔΑΦ στην Αθήνα, συνολικής διάρκειας 160 ωρών. Στη διάρκεια του χρόνου, όλοι έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια που έχουν οργανωθεί από διάφορους φορείς στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Αγρίνιο στις θεραπευτικές μεθόδους του Αυτισμού και των Γλωσσικών Διαταραχών. Επιπλέον, εντατική είναι και η εκπαιδευτική δραστηριότητα στο ίδιο το Κέντρο Ημέρας. Επιμορφωτικά σεμινάρια τεσσάρων ωρών πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση εντός της Δομής με την ευθύνη της Επόπτριας Λογοπεδικού. Επίσης, κάθε

Τετάρτη από τις 13:00 μέχρι τις 14:00 το μεσημέρι κάθε θεραπευτής με σειρά παρουσιάζει ένα σημαντικό άρθρο από τη διεθνή βιβλιογραφία σε θέματα άμεσου ενδιαφέροντος. Το Κέντρο έχει βιβλιοθήκη και είναι συνδρομητής σε 4 διεθνή περιοδικά, εκ των οποίων το ένα είναι “The Journal of Autism and Developmental Disorders”. Σκοπός της εκπαίδευσης είναι η συνεχής βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της εργασίας.

 Έμφαση στην οικογένεια. Ουσιαστική προέκταση της εργασίας στο σπίτι.

Η εργασία με το αυτιστικό παιδί όπως και με εκείνο με διαταραχή ομιλίας και λόγου δεν τελειώνει με την κάθε συνεδρία στο Κέντρο. Κάθε προσπάθεια γίνεται ώστε η εργασία σύμφωνα με κανόνες να συνεχίζεται στο σπίτι. Οι συνεδρίες και οι επικοινωνία γενικώς με την οικογένεια είναι διαρκής. Το Κέντρο έχει επίσης καθιερώσει επισκέψεις κατ' οίκον για συμβουλευτική εργασία με μητέρες κυρίως που αδυνατούν να έρχονται συχνά στο Κέντρο.

Επίσης, όπου είναι δυνατόν, οι οικογένειες οδηγούνται στην αναζήτηση και άλλων πηγών βοήθειας (π.χ, επίδομα για τις ανάγκες του παιδιού με αυτισμό).

 Οργάνωση εκδηλώσεων για το παιδί στα πλαίσια του Κέντρου κατά την περίοδο των εορτών.

Οι παιδικές γιορτές φέρνουν τα παιδιά και τις οικογένειες τους κοντά συμβάλλοντας έτσι στον περιορισμό του κοινωνικού αποκλεισμού του παιδιού και της οικογένειας.

 Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εργασίας κατά καιρούς.

Η αποτελεσματικότητα της εργασίας γίνεται με τη συμπλήρωση ενός χρόνου με τη χρήση της κλίμακας - ερωτηματολογίου Vineland. Η αξιολόγηση 16 παιδιών (10 με ΔΑΦ και 6 με Ειδική Γλωσσική Διαταραχή)

 Αξιολόγηση της ικανοποίησης των γονέων από τις υπηρεσίες που τους έχουν προσφερθεί.

Σε τακτά χρονικά διαστήματα ζητείται από τους γονείς των παιδιών που είναι σε εντατική θεραπεία να απαντήσουν ανωνύμως σε ερωτηματολόγια Καναδικής προέλευσης για την ικανοποίηση τους ή μη από την υπηρεσία που έχει προσφερθεί στα παιδιά τους και σ' αυτούς.

Η αναζήτηση πληροφόρησης για το βαθμό ικανοποίησης των γονέων από τις υπηρεσίες του Κέντρου Ημέρας δίνει την δυνατότητα στους υπεύθυνους της υπηρεσίας για περαιτέρω βελτιώσεις.

 Συμμετοχή σε συνέδρια και παρουσίαση της εργασίας που επιτελείται στο Κέντρο εντός και εκτός Ελλάδος.

Η εργασία που επιτελείται στο Κέντρο έχει παρουσιασθεί σε εθνικά και διεθνή συνέδρια.

α) Kotsopoulos S., Kotsopoulou A, Gasteratos A, Georgiou A, Gyftogianni M., Hassaki A, Zachopoulou L., Κουμανιώτη E., Mouchtouris V., Touliatos G. 2006. A community program for autistic children in a Greek province. IX World Congress of Psychosocial Rehabilitation, Αθήνα.

β) Γεωργίου Α, Τουλιάτος Γ. 2006. Οργάνωση και λειτουργία Κέντρου Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας. Ημερίδα του ΤΕΙ Μεσολογγίου στα πλαίσια του προγράμματος Open Windows Κοινωνική Αλληλεγγύη: Από την θεωρία στην πράξη, Μεσολόγγι.

γ) Γαστεράτος Α, Κωτσόπουλος Σ. 2007. Ανάπτυξη λόγου και ομιλίας σε παιδί με αυτισμό με εντατική αγωγή λόγου με τη μέθοδο TOUCH AND SAY. 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Παιδοψυχιατρικής, Αθήνα.

δ) Kotsopoulos S., Kotsopoulou A, Gasteratos A, Georgiou A, Gyftogianni M., Hassaki A. Zachopoulou L., Touliatos G. 2007. Setting up a community program for autistic children in a Greek province. 8th International Congress Autism, Europe, Oslo .

ε) Κωτσόπουλος Σ., Τουλιάτος Γ., Κουμανιώτη Ε. 2007. Εκφρασμένη ικανοποίηση γονέων παιδιών με αναπτυξιακές διαταραχές από υπηρεσίες σε Κέντρο Ημέρας. Διημερίδα Αυτισμός: Θεραπευτικές παρεμβάσεις, Μεσολόγγι.

στ) Κωτσοπούλου Α. ,Γυφτογιάννη Μ., Γαστεράτος Α, 2007. Εφαρμογή μιας νέας μεθόδου TOUCH AND SAY στην ανάπτυξη της πρώτης ανάγνωσης και γραφής. Πανελλήνιο Συνέδριο Λογοπεδικών, Αθήνα.

 Συμβολή στην εκπαίδευση ειδικευομένων (γενική ιατρική, λογοθεραπεία).

Στο Κέντρο Ημέρας πραγματοποιούν την εξάμηνη πρακτική τους άσκηση φοιτητές του τμήματος Λογοθεραπείας των ΑΤΕΙ Πατρών. Σε συνεργασία με το Ψυχιατρικό τμήμα του Γενικού Νοσοκομείου Μεσολογγίου, ειδικευόμενοι Ιατροί στην Γενική Ιατρική παρακολουθούν για μια εβδομάδα συνεδρίες με παιδιά με ΔΑΦ και Ειδική Γλωσσική Διαταραχή. Επίσης, στο Κέντρο πραγματοποιούν μεταπτυχιακές εργασίες τελειόφοιτοι σχολών επαγγελματιών ψυχικής υγείας (π.χ. ψυχολόγοι, λογοπεδικοί).

 Συμβολή στην επιμόρφωση επαγγελματιών (παιδιάτροι, νηπιαγωγοί, επαγγελματίες ψυχικής υγείας) που ασχολούνται με το παιδί και την οικογένεια.

Το Κέντρο έχει διοργανώσει μέχρι σήμερα επιστημονικό συμπόσιο για παιδίατρος στο Αγρίνιο, σεμινάριο για τους νηπιαγωγούς του Νομού στο Μεσολόγγι και πανελλήνια διημερίδα (20 και 21 Οκτωβρίου 2007) για ειδικούς και ειδικευόμενους στον αυτισμό από όλη την Ελλάδα επίσης στο Μεσολόγγι.

 Αξιολόγηση του Κέντρου από τους επόπτες της Διαχειριστικής Αρχής

Με την ολοκλήρωση του Μέτρου 2.3 διενεργήθηκε επιτόπιος έλεγχος από δύο υπαλλήλους της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «Υγεία - Πρόνοια». Ο έλεγχος διήρκησε δύο ημέρες.

Στην σύνοψη συμπερασμάτων και συστάσεων της έκθεσης αποτελεσμάτων ελέγχου μεταξύ των άλλων αναφέρεται: «Από πλευράς ανθρώπινου παράγοντα, το προσωπικό του Κέντρου Ημέρας έχει αναλάβει το έργο του με ιδιαίτερη σοβαρότητα, ευαισθησία και αίσθημα ευθύνης ενώ είναι εμφανής η εικόνα μιας καλά συντονισμένης και εναρμονισμένης με τους στόχους του Κέντρου Ημέρας ομάδας Η συγκεκριμένη δομή επιτυγχάνει να παρέχει μέσα από το σύνολο των θεραπευτικών υπηρεσιών της ένα κλίμα οικειότητας και θαλπωρής, σε βαθμό που θα μας επέτρεπε να εκτιμήσουμε ότι ο σκοπός της δομής εκπληρώνεται επιτυχώς. Σε γενικές γραμμές μπορεί να ειπωθεί ότι η λειτουργία του Κέντρου Ημέρας έχει συμβάλει σημαντικά στον αντικειμενικό σκοπό του Μέτρου 2.3».

Για να γίνει καλύτερα κατανοητή η δομή και η δράση του Κέντρου Ημέρας (ΕΨΥΠΕΑ), παρουσιάζουμε την έκθεση πεπραγμένων που εκπονείται κάθε τέλους του ημερολογιακού έτους. Σε αυτή αποτυπώνονται πλήρως όλες οι δράσεις του κέντρου Ημέρας και γίνεται και αξιολόγηση των δράσεων αυτών. Επιλέξαμε να παρουσιάσουμε ενδεικτικά δύο από τις εκθέσεις πεπραγμένων αυτή που αφορά το έτος 2004, πρώτο έτος λειτουργίας και δράσης του Κέντρου Ημέρας και αυτή του 2015, του προηγούμενου έτους από την εκπόνηση της εργασίας.

2.10 Έκθεση Πεπραγμένων έτους 2004

Για να σχηματισθεί πλήρης εικόνα για την δράση και την δομή του ΕΨΥΠΕΑ επιλέχθηκε να παρουσιαστούν από τις εκθέσεις πεπραγμένων που συντάσσονται στο τέλος κάθε ημερολογιακού έτους, η πρώτη κομβική έκθεση για την λειτουργία του Κέντρου, του 2004 και η τελευταία του 2015. Από την παρουσίαση αυτών των εκθέσεων γίνεται αντιληπτό στον αναγνώστη η πορεία της εξέλιξης του Κέντρου, που είναι ανοδική σε όλους σχεδόν τους τομείς.

Διοικητικό Συμβούλιο(Δ.Σ.)

Το Δ.Σ. της Ε.ΨΥ.Π.Ε.Α. συνήλθε οκτώ (8) φορές στη διάρκεια του χρόνου. Τέσσερις (4) συνεδριάσεις έγιναν στην Αθήνα στο γραφείο του κ. Κοτίνη και τέσσερις (4) στο γραφείο της Εταιρίας, στο κτήριο Μάνεση στο Μεσολόγγι.

Χρηματοδότηση

Με απόφαση του Δ.Σ. αποφασίσθηκε η έναρξη λειτουργίας του ΚΕΝΤΡΟΥ ΗΜΕΡΑΣ μόλις εγκρίθηκε η εκταμίευση του ποσού των 40.000,00€ από τη Διαχειριστική

Αρχή και το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Νοέμβριος 2004). Από το ποσό των 204.000,00€ που αποτελούσε το σύνολο της εγκεκριμένης χρηματοδότησης, εκταμιεύθηκαν για όλο το χρόνο 162.400,00€. Το κονδύλι για την προμήθεια του εξοπλισμού και την ανακαίνιση του κτιρίου Μάνεση έγινε διαθέσιμο τον Οκτώβριο του 2005. Από τα χρήματα αυτά, όσα είχαν προβλεφθεί (30.000,00€) έχουν ήδη διατεθεί για τον εξοπλισμό. Οι εργασίες για την ανακαίνιση του κτιρίου Μάνεση (άνω ορόφου) άρχισαν τον Ιανουάριο του 2006, δηλαδή ένα χρόνο μετά την έναρξη λειτουργίας του ΚΕΝΤΡΟΥ.

Πρόσληψη προσωπικού και εκπαίδευση

Την 1^η Δεκεμβρίου 2004 έγινε έναρξη εργασίας με 6μηνη σύμβαση τεσσάρων μελών της θεραπευτικής ομάδας (Α. Αναγνωστοπούλου , Α. Γαστεράτος , Α. Γεωργίου, Β. Μουχτούρη) και του γραμματέα κ. Γ. Τουλιάτου. Με σύμβαση έργου προσελήφθησαν, επίσης, η κ. Α. Κωτσοπούλου και ο κ. Σ. Κωτσόπουλος. Στην διάρκεια του χρόνου απεχώρησε η κ. Αναγνωστοπούλου και προσελήφθη η κ. Α. Χασακή (και οι δύο ψυχολόγοι). Προς το τέλος του 2005 προσελήφθησαν η κ.Μ. Γυφτογιάννη (λογοπεδικός), η Ε. Κουμανιώτη (λογίστρια-ταμίας) και η Ε. Καραϊσκού (εργοθεραπεύτρια) με μερική απασχόληση. Έτσι, με το πέρας του χρόνου, το ΚΕΝΤΡΟ είχε πλήρες το προσωπικό που προέβλεπε η πρόταση ίδρυσης, με εξαίρεση την μερική απασχόληση της εργοθεραπεύτριας. Εργοθεραπεύτρια με πλήρη απασχόληση αναμένεται να προσληφθεί την 1η Φεβρουαρίου 2006 μετά την αποχώρηση της κ. Καραϊσκού την 31^η Ιανουαρίου 2006.

Σε όλη τη διάρκεια του χρόνου έγινε συστηματική προσπάθεια για την καλύτερη δυνατή ενημέρωση των θεραπειών στις επικρατούσες μεθόδους θεραπείας των αυτιστικών παιδιών (TEACCH, PECS, λογοθεραπεία) στα πλαίσια του προγράμματος και σε άλλα κέντρα (Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Πάτρα).

Όλοι οι θεραπευτές συμμετείχαν, επίσης, σε ημερίδα για τον αυτισμό που οργάνωσε η Εταιρεία «Εγκέφαλος» στην Αθήνα.

Ενημέρωση της κοινότητας

Τυπώθηκε λίσφλετ με περιγραφή του ΚΕΝΤΡΟΥ και των στόχων του για την ενημέρωση του κοινού. Προκειμένου να ενημερωθούν οι εκπαιδευτικοί, οι θεραπευτές επισκέφτηκαν τα περισσότερα από τα 200 νηπιαγωγεία και παιδικούς σταθμούς του Νομού, για προσωπική επαφή και γνωριμία με τους νηπιαγωγούς. Συνέπεια αυτών των επαφών, υπήρξε η συρροή παραπομπών παιδιών διαγνωσμένων με ΔΑΦ και σοβαρή καθυστέρηση στην ανάπτυξη λόγου και ομιλίας. Η Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ενημερώθηκε με υπόμνημα και επίσκεψη του κ. Κωτσόπουλου στον κ. Παπατσίρο (Διευθυντή) όπως και στο ΚΕΔΔΥ (Κέντρο Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης), το οποίο και

αποτελεί Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας, καθώς και το Δημητρούκειο Ειδικό Σχολείο Μεσολογγίου. Η ενημέρωση του ευρύτερου κοινού έγινε, επίσης, με αγγελίες στον τοπικό τύπο (Μεσολογγίου, Αγρινίου, Ναυπάκτου).

Αναζήτηση υποστήριξης από την κοινότητα

Με προσωπικές επαφές του Προέδρου του Δ.Σ. και επιστολές στις Αρχές του Νομού και της πόλεως Μεσολογγίου (Νομάρχη, Δήμαρχο, Μητρόπολη, Εμποροβιομηχανικό Σύλλογο, Λιμενικό Ταμείο, Αλυκές, Γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου, Τράπεζες, Σύλλογοι Μεσολογγίου) ζητήθηκε η υλική συμπαράσταση για τις ανάγκες του ΚΕΝΤΡΟΥ. Ουσιαστική ανταπόκριση υπήρξε από το Σύλλογο Φίλων, Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες «Μάθηση – Μέριμνα» με πρόεδρο την κ. Κοντογιάννη και ιδιώτες κατά το πλείστον μέλη της Ε.ΨΥ.Π.Ε.Α. Υπήρξαν και δύο ιδιώτες που δώρισαν 1.500,00€ και 1.000,00€ ο καθένας, οι οποίοι δήλωσαν ότι επιθυμούν να παραμείνουν ανώνυμοι. Η Εταιρεία αναγνώρισε τη συμβολή των δωρητών με αναγραφή των ονομάτων τους σε πίνακα στην είσοδο του κτιρίου.

Ο διεθνούς φήμης χαρακτήρας κ. Απόστολος Κούστας φιλοτέχνησε και δώρισε στην ΕΨΥΠΕΑ αφίσα με τα σύμβολα της λιμνοθάλασσας, την οποία τύπωσαν σε τιμή κόστους οι αδερφοί Ασημακόπουλοι και η οποία πουλήθηκε προς 20,00€ η μια.

Ανακαίνιση του κτιρίου Μάνεση

Στην διάρκεια του πρώτου χρόνου λειτουργίας του ΚΕΝΤΡΟΥ επετεύχθη προοδευτικά και σύμφωνα με τα χρήματα που είχαμε στη διάθεσή μας (από δωρεές, συνδρομές και έσοδα ίδιας δραστηριότητας) όπως και από χρήματα που είχαμε τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουμε από τη επιχορήγηση για τα λειτουργικά έξοδα, η ανακαίνιση και χρήση των αιθουσών «αξιολόγησης», «θεραπειών» και «έργου- κίνησης», και, τέλος όλων, των θυρών του ισόγειου που παρουσίαζαν μεγάλες φθορές (στο συνεργείο που επισκεύασε τις πόρτες οφείλονται ακόμη 1.700,00€). Η ανακαίνιση έχει ολοκληρωθεί στο ισόγειο και όλοι οι χώροι κλιματίζονται (πλην του γραφείου γραμματείας).

Διοικητική επίβλεψη και υποστήριξη από την Μονάδα Υποστήριξης και Διαχειριστική Αρχή

Υπήρξε συνεχής και σταθερή η διοικητική υποστήριξη της γραμματείας από την κ Χαμακιώτη, εκπρόσωπο της Μονάδας Υποστήριξης και Παρακολούθησης Φορέων Υλοποίησης «Ψυχαργώ Β΄ φάση». Η κ Χαμακιώτη, επισκεπτόμενη τακτικά το ΚΕΝΤΡΟ, προσέφερε πολύτιμη βοήθεια στη γραμματεία. Υποστήριξη, επίσης, προσέφεραν οι υπάλληλοι της Διαχειριστικής Αρχής κ Βατίστας και κ Λυγερούδης.

Κλινική δραστηριότητα

Στη διάρκεια του χρόνου παραπέμφθηκαν και εξετάσθηκαν 127 παιδιά (συμπεριλαμβανομένων και μερικών εφήβων). Περίπου τα μισά από αυτά εμπίπτουν στα πλαίσια του ΚΕΝΤΡΟΥ, δηλαδή ήταν παιδιά με ΔΑΦ και Ειδική Γλωσσική Διαταραχή (σοβαρή καθυστέρηση στο λόγο και ομιλία).

Τα υπόλοιπα ήταν παιδιά με ποικίλα προβλήματα (μαθησιακά, συμπεριφοράς, συναισθήματος).

Από την πρώτη ομάδα παιδιών είκοσι επτά έχουν ενταχθεί στο θεραπευτικό πρόγραμμα του ΚΕΝΤΡΟΥ. Τα υπόλοιπα δεν ήταν δυνατόν να ενταχθούν στο πρόγραμμα λόγω ηλικίας (πέραν της σχολικής στην οποία περιορίζεται το Κέντρο) ή λόγω κατοικίας σε απομακρυσμένες περιοχές και προτίμησης εργασίας με ιδιώτες θεραπευτές κυρίως στο Αγρίνιο. Το πρόγραμμα με τα παιδιά έχει εντατικοποιηθεί (μέχρι 6 ώρες την εβδομάδα) κατά τους τελευταίους μήνες του έτους ανάλογα με την αύξηση και διαθεσιμότητα χώρων και προσωπικού. Μερικοί γονείς φέρνουν τα παιδιά τους δυο ή τρεις φορές από απομακρυσμένες περιοχές π.χ. Ν. Χαλκιάπουλο, Λουτρό Αμφιλοχίας, Αστακός, Βλιζιανά Ακαρνανίας. Παράλληλα με τα παιδιά προσφέρθηκε συμβουλευτική βοήθεια στους γονείς.

Υπενθυμίζεται ότι ο αυτισμός αποτελεί σοβαρή νευροαναπτυξιακή διαταραχή και στόχος της θεραπείας είναι η κατάκτηση δεξιοτήτων ώστε το παιδί να αποκτήσει αυτονομία ως ενήλικας και να αποφευχθεί η κάθε είδους ασυλοποίηση.

Στη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκαν συνολικά 2.329 συνεδρίες. Πολλές συνεδρίες με αυτιστικά παιδιά πραγματοποιήθηκαν ταυτόχρονα με δυο θεραπευτές.

Όλα τα παιδιά με ΔΑΦ έχουν παρουσιάσει πρόοδο στην ανάπτυξη κοινωνικών και γνωστικών δεξιοτήτων, άλλα περισσότερο και άλλα λιγότερο. Η πείρα μέχρι τώρα έχει δείξει ότι όσο πιο εντατική είναι η θεραπεία τόσο καλύτερα και τα αποτελέσματα. Η ανταπόκριση στη θεραπεία των παιδιών με σοβαρή καθυστέρηση στο λόγο και ομιλία υπήρξε περισσότερο εντυπωσιακή αλλά και στις περιπτώσεις αυτές το αποτέλεσμα ήταν ανάλογο με τη συχνότητα των συνεδριών της θεραπείας.

Προκειμένου να ανταποκριθεί στα περιστατικά που δεν εμπίπτουν στα πλαίσια του ΚΕΝΤΡΟΥ (μαθησιακά, συμπεριφοράς, συναισθήματος), το Δ.Σ. της Ε.ΨΥ.Π.Ε.Α. αποφάσισε την δημιουργία νέου προγράμματος, του Συμβουλευτικού Σταθμού, στο οποίο προσφέρει χρόνο ο κ. Σ. Κωτσόπουλος και άλλοι θεραπευτές εφόσον έχουν χρόνο ελεύθερο από τις δραστηριότητες του ΚΕΝΤΡΟΥ. Η διαγνωστική συνεδρία στα περιστατικά αυτά προσφέρεται δωρεάν, αν όμως χρειασθούν θεραπευτικές συνεδρίες υπάρχει επιβάρυνση 20€ τη συνεδρία. Η απόδειξη που δίνεται στους γονείς γίνεται δεκτή από τα περισσότερα ασφαλιστικά ταμεία και τα χρήματα αυτά επιστρέφονται στους γονείς.

Εκπαιδευτική δραστηριότητα (αγωγή κοινότητας)

Η Ε.ΨΥ.Π.Ε.Α. οργάνωσε τα κάτωθι τέσσερα συμπόσια για γονείς, εκπαιδευτικούς, γιατρούς και άλλους ειδικούς:

α) 31/3/2005, Μεσολόγγι, Τρικούπειο Πολιτιστικό Κέντρο, συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων 2^ο Δημοτικού Σχολείου Μεσολογγίου, συνεργάστηκε η κ Λιβανίου εκπαιδευτική ψυχολόγος στο Ίδρυμα «Σπύρος Δοξιάδης», θέμα «μαθησιακές διαταραχές και προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο». Η κ Κωτσοπούλου και ο κ Κωτσόπουλος μίλησαν αντιπροσωπεύοντας την ΕΨΥΠΕΑ.

β) 9/6/05, Αγρίνιο, Παπαστράτειο Μέγαρο, σε συνεργασία με τη Δημοτική Αρχή Αγρινίου, συνεργάστηκε η κ. Α. Μιχοπούλου ψυχολόγος στο Παιδιατρικό Νοσοκομείο Πεντέλης, θέμα «προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολικό πλαίσιο». Μίλησαν επίσης η κ. Κωτσοπούλου και ο κ. Κωτσόπουλος.

γ) 23/10/05, Μεσολόγγι, τσάι στο ξενοδοχείο «Θεοξένια» σε συνεργασία με το Σύλλογο Φίλων, Γονέων και Κηδεμόνων Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες «Μάθηση-Μέριμνα». Συμμετέσχε η ορχήστρα του κ. Βλαχογιάννη, ομιλητής κ. Κωτσόπουλος.

δ) 19/11/05, Αγρίνιο, συμπόσιο σε συνεργασία με τον Ιατρικό Σύλλογο Αγρινίου, στο ίδρυμα «Παναγία Ελεούσα», ομιλητές Γ. Χρούσος καθηγητής παιδιατρικής Πανεπιστημίου Αθηνών, «εκδηλώσεις στρες στο παιδί», Σ. Κωτσόπουλος, «νεώτερες απόψεις για τον αυτισμό».

Κοινωνικές-επιστημονικές επαφές

Επίσκεψη και ενημέρωση για τις δραστηριότητες του ΚΕΝΤΡΟΥ των: κου Γ. Χρούσου καθηγητή παιδιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών (19/11/05), και Κ. Σολδάτου καθηγητή ψυχιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών (17/12/05).

Οικονομικός απολογισμός 2005

Στη διάρκεια των 13 αυτών μηνών πέρα από τη χρηματοδότηση του Υπουργείου που ανέρχονταν στα 162.400,00€, υπήρξαν και κάποια άλλα έσοδα, όπως δωρεές, συνδρομές καθώς και έσοδα ίδιας δραστηριότητας. Τα έσοδα αυτά ήταν λίγα σε σχέση με τις πολλές ανάγκες του ΚΕΝΤΡΟΥ. Από την πλευρά τους προσπάθησαν να τα διαχειριστούν με το καλύτερο δυνατό τρόπο όλα τα χρήματα επενδύοντας σε ανάγκες του ΚΕΝΤΡΟΥ. Ο απολογισμός των 13 μηνών λειτουργίας του ΚΕΝΤΡΟΥ με ανάλυση των συνολικών ποσών από κάθε κατηγορία καθώς και τα συνολικά ποσά που επενδύθηκαν(έξοδα), ενώ στο τέλος παρατίθενται τα υπόλοιπα που μεταφέρονται στο 2006, διατίθεται προς ενημέρωση.

2.11 Έκθεση Πεπραγμένων 2015

Εκπαίδευση ειδικευόμενων Ιατρών και φοιτητών Σχολής Λογοθεραπείας ΤΕΙ Πάτρας-Ηπείρου

•Σε συνεργασία με το Τμήμα Ιατρικής Πανεπιστημίου Πατρών και στα πλαίσια εκπαίδευσης της Παιδοψυχιατρικής ειδικότητας τους μια (1) ειδικευόμενη Παιδοψυχίατρος παρακολούθησε το πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας επί έξι (6) εβδομάδες προκειμένου να εξοικειωθεί στην κλινική εικόνα των Διαταραχών Αυτιστικού Φάσματος καθώς και στην πρόωμη παρέμβαση αυτών.

•Μία (1) φοιτήτρια του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών του τομέα ειδικής παιδαγωγικής και ψυχολογίας του παιδαγωγικού τμήματος δημοτικής εκπαίδευσης του πανεπιστημίου Αθηνών πραγματοποίησε εκπαίδευση πενήντα (50) ωρών στο Κέντρο Ημέρας στα πλαίσια της πρακτικής της άσκησης.

•Μία (1) φοιτήτρια του τμήματος ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ρεθύμνου πραγματοποίησε την πρακτική της άσκηση στο Κέντρο Ημέρας.

•Τέσσερις (4) σπουδαστές του τμήματος λογοθεραπείας του ΤΕΙ Πατρών εκπαιδεύτηκαν στο Κέντρο Ημέρας στα πλαίσια της πρακτικής τους άσκησης

Συμμετοχή του προσωπικού σε Συνέδρια-Σεμινάρια

•31/01/2015: ΚΙΒΩΤΟΣ ΕΞΕΛΙΞΗ, εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα «Δυσγραφία και η αντιμετώπιση της», συμμετείχε η Μ. Γυφτογιάννη.

•8/3/2015: ΜΟΝΟΡΟΔΙ, εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα «εκπαίδευση στην ΑΒΑ», συμμετείχαν οι: Αν Γεωργίου, Ε. Παλαιοδήμου, Κ. Καραϊβάζογλου

•28/3/2015: ΚΙΒΩΤΟΣ ΕΞΕΛΙΞΗ, εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα «Όραση και προβλήματα μάθησης», συμμετείχαν οι: Ε. Φλώρου, Ε. Κολώνη, Κ. Γυφτογιάννη

•17/05/2015: ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ, εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα «Όραση και αυτισμός. Θεωρία και Πρακτική εφαρμογή», συμμετείχε η κ. Γυφτογιάννη

•19/05/2015: Επιστημονική Εταιρεία Φοιτητών Ιατρικής Ελλάδας Παράρτημα Πατρών, Ημερίδα με θέμα «Αυτισμός και Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος, εισηγητές : Κ. Καραϊβάζογλου με θέμα «Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος, Νεότερα Δεδομένα», Ε. Φλώρου με θέμα «Η σημασία της πρόωμης παρέμβασης στις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος».

•20105/2015: Παιδοψυχιατρικό Τμήμα Κοινοτικού Κέντρου Ψυχικής Υγείας Παγκρατίου, Γ.Ν.Α ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ, Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για τις ΔΑΦ εισηγητής κ. Κωτσόπουλος Σωτήρης με θέμα: «Σύννοση αποτελεσμάτων θεραπευτικών παρεμβάσεων: Ποια στοιχεία πρέπει να έχει μια παρέμβαση ώστε να είναι αποτελεσματική»

•5/6/2015: Ημερίδα Συλλόγου «ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ» με θέμα «Ταυτότητα», συμμετοχή ως συντονιστής Δρ. Σ. Κωτσόπουλος

•26/09/2015: Συνδιοργάνωση του Κέντρου Ημέρας με το Πνευματικό Κέντρο-Επιτροπή Παιδείας του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου Σεμιναρίου για Εκπαιδευτικούς Προσχολικής Ηλικίας με θέμα: «Αναπτυξιακά Προβλήματα Προσχολικής Ηλικίας και η Αντιμετώπιση τους στο Σχολικό Πλαίσιο»

•9/10/2015: 1ο Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συνέδριο για τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής - Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ), Ελληνική Εταιρία Μελέτης ΔΕΠ-Υ, προφορική ανακοίνωση από Ε. Φλώρου με θέμα «Αυτισμός και ΔΕΠ-Υ, Μελέτη Περίπτωσης»

•16-18/10/2015: 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αυτισμού. Σημαντική παρουσία του Κέντρου Ημέρας το οποίο συμμετείχε με πέντε (5) προφορικές και τρεις (3) αναρτημένες ανακοινώσεις

•18/11/2015: Ενημερωτική ομιλία από την ψυχολόγο του Κέντρου Ημέρας Ε. Φλώρου στους γονείς του Βρεφονηπιακού Σταθμού Αγρινίου με θέμα: «Η Ψυχοκινητική Ανάπτυξη του Παιδιού και όρια των γονέων προς τα παιδιά τους»

•27-29/11/2015: 9ο Πανελλήνιο Παιδοψυχιατρικό Συνέδριο, προφορική ανακοίνωση από Δρ. Σ. Κωτσόπουλο με θέμα «Αυτισμός: Πρώιμη εντατική παρέμβαση-Έκβαση κατά την σχολική ηλικία», αναρτημένη ανακοίνωση από Κ. Καραϊβάζογλου, Ε. Φλώρου, Σ. Κωτσόπουλο με θέμα: «Στοχευμένη γνωσιακή συμπεριφορική παρέμβαση σε παιδί με Ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή». Ακολούθησε εκδήλωση προς τιμή του κ. Σωτήρη Ι. Κωτσόπουλου

•Παρακολούθηση από την Κοινωνική Λειτουργό Ερμιόνη Παπαδάκη Επιμορφωτικού σεμιναρίου 100 ωρών για τις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος: Προβλήματα συμπεριφοράς και καθημερινή διαβίωση.

•25/11/2015: 4η Πανελλήνια Ημερίδα του Μηχανισμού Υποστήριξης Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας και Δικτύωσης Συνεργασίας σε Τομεακό και Περιφερειακό Επίπεδο. Συμμετείχε ο Διοικητικός Υπεύθυνος Γ. Τουλιάτος.

•2/12/2015: Ομιλία της Κ. Καραϊβάζογλου στους γονείς του 2ου Δημοτικού Σχολείου Μεσολογγίου μετά από πρόσκληση του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων με θέμα: «Η σημασία του να είσαι γονιός»

•15-16/12/2015: Εκπαίδευση της Κ. Καραϊβάζογλου στην χορήγηση του διαγνωστικού εργαλείου για τον αυτισμό ADOS. Οργάνωση από τον εκδοτικό οίκο Hogrefe Ltd, Oxford England

Εκδηλώσεις ενίσχυσης του Κέντρου Ημέρας της ΕΨΥΠΕΑ από την κοινότητα

•16 και 17 Μαΐου 2015: Η θεατρική ομάδα Αιτωλικού του Πολιτιστικού και Μορφωτικού Συλλόγου «Το Αιτωλικό» μαζί με το Πολιτιστικό Κέντρο Εργαζομένων ΟΤΕ Περιφέρειας Μεσολογγίου διεξήγαγαν δύο παραστάσεις του έργου « Ο Τυχαίος Θάνατος Ενός Αναρχικού» του Ντάριο Φο. Τα έσοδα της παράστασης διατέθηκαν για την οικονομική ενίσχυση του Κέντρου Ημέρας της ΕΨΥΠΕΑ.

•31/10-01/11-02/11-2015: Η θεατρική ομάδα «ΠΡΟΒΑ» του Καλλιτεχνικού εργαστηρίου Ι.Π. Μεσολογγίου διεξήγαγε το θεατρικό έργο της Ακακίας Κορδόση «Οι 13 φωνές της Σιωπής». Μέρος των εσόδων διατέθηκε για την οικονομική ενίσχυση του Κέντρου Ημέρας.

•13 Δεκεμβρίου 2015: Το προσωπικό των Παιδικών-Βρεφικών Σταθμών του Πνευματικού – Κοινωνικού - Αθλητικού Κέντρου του Δήμου της Ιερής Πόλης 'Μεσολογγίου διοργάνωσε Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση με τίτλο «Το άστρο της Αγάπης». Η εκδήλωση περιελάμβανε ομιλία, μουσικό δρώμενο από τα παιδιά των βρεφονηπιακών σταθμών και Bazaar με χειροποίητες κατασκευές από το προσωπικό των Παιδικών - Βρεφικών Σταθμών. Τα έσοδα της εκδήλωσης διατέθηκαν για την οικονομική ενίσχυση του Κέντρου Ημέρας της ΕΨΥΠΕΑ.

Έρευνα

Στο Κέντρο Ημέρας διεξάγονται συνεχώς ενδιαφέρουσες έρευνες με παρουσιάσεις σε συνέδρια. Λειτουργούν τρεις (3) ομάδες έρευνας υπό την καθοδήγηση της κ. Αγγελικής Κωτσοπούλου. Συγκεκριμένα:

α) Εκτίμηση της προόδου των παιδιών με ΔΑΦ με την χρήση του ΕΔΑΛΦΑ. Έχουν πραγματοποιηθεί έως σήμερα είκοσι πέντε (25) συνεδρίες. Συμμετέχουν οι κ.κ. Αγγελική Κωτσοπούλου, Αν. Γεωργίου, Ε. Φλώρου.

β) Ειδική Γλωσσική Διαταραχή. Πραγματοποιείται μια (1) φορά την εβδομάδα. Συμμετέχουν οι κ.κ. Αγγελική Κωτσοπούλου, Μ. Γυφτογιάννη, Κ. Γυφτογιάννη, Ε. Κολώνη.

γ) Προγράμματα προετοιμασίας παιδιών με ΔΑΦ για φοίτηση στην Α΄ Δημοτικού. Πραγματοποιείται μια (1) φορά την εβδομάδα. Συμμετέχουν οι κ.κ. Αγγελική Κωτσοπούλου, Α. Ηλιοπούλου, Ε. Παλαιοδήμου, Μ. Σακελλάρη

Ένα σημαντικό ερευνητικό πρόγραμμα που αφορά στην επιδημιολογία (επίπτωση) του αυτισμού στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας έχει ληφθεί στην Ελληνική κεντρική γραφειοκρατία. Είναι κρίμα γιατί αποτελεί μοναδική προσπάθεια στον τομέα αυτό στην Ελλάδα.

Δημοσιεύσεις

Δημοσίευση άρθρου του Δρ. Σ. Κωτσόπουλου στο επιστημονικό περιοδικό «Σύναψις», τεύχος 36, τόμος 11, 2015 με τίτλο «Αυτισμός: Ανασκόπηση πρόσφατων εξελίξεων και θεραπευτική παρέμβαση»

Τον Δεκέμβριο του 2015 δημοσιεύθηκε άρθρο του Δρ. Σ. Κωτσόπουλου στο επιστημονικό περιοδικό ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ με τίτλο «Πρώιμη διάγνωση του αυτισμού: Φαινότυπος-ενδοφαινότυπος»

Εθελοντισμός

• Το 2015 έγινε η πρώτη προσπάθεια για αξιοποίηση εθελοντικής προσφοράς από συμπολίτες μας.

Εκδήλωσαν ενδιαφέρον πέντε (5) άτομα και πραγματοποιήθηκε συνάντηση μαζί τους. Οι τρεις (3) από αυτούς προσέφεραν βοήθεια στην προετοιμασία της Χριστουγεννιάτικης γιορτής. Οι υπόλοιποι δύο (2) και συγκεκριμένα η κ. Μάχη Παπαζήση και ο κ. Θεόδωρος Καραβασίλης προσέφεραν συστηματικές υπηρεσίες σε παιδιά. Συγκεκριμένα η κ. Παπαζήση - συνταξιούχος εκπαιδευτικός, προσέφερε συνεδρίες, μαθησιακής στήριξης σε παιδιά που οι οικογένειες τους αδυνατούσαν οικονομικά να ανταπεξέλθουν στα έξοδα φροντιστηρίου. Ο κ. Καραβασίλης, γυμναστής, προσέφερε συνεδρίες για κινητική εξάσκηση παιδιών με ΔΑΦ προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Και οι δύο εθελοντές έδειξαν άριστη συνεργασία με θετικά αποτελέσματα.

• Η ΕΨΥΠΕΑ ανταποκρίθηκε θετικά σε πρόσκληση του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Μεσολογγίου για ενισχυτική διδασκαλία ανάγνωσης και γραφής σε έξι (6) παιδιά ΡΟΜΑ που φοιτούν εκεί. Η ομάδα ειδικών της ΕΨΥΠΕΑ που συμμετέχει σε αυτό το πρόγραμμα αποτελείται από την κ. Κωτσοπούλου Αγγελική, την κ. Χαβαλίνα Κατερίνα και τον κ. Τουλιάτο Γεράσιμο. Στο πρόγραμμα αυτό εφαρμόζεται η λογοθεραπευτική μέθοδος Phoneme Touch and Say. Τα έως τώρα αποτελέσματα είναι ενθαρρυντικά.

Κλινική Δραστηριότητα Κέντρου Ημέρας και Συμβουλευτικού Σταθμού

Κατά το έτος 2015 παραπέμφθηκαν εκατόν δύο (102) νέα περιστατικά.

Κέντρο Ημέρας

Όσον αφορά τον αριθμό των ληπτών υπηρεσιών γιό το έτος 2015, συνολικά εβδομήντα τρεις (73) οικογένειες με τα παιδιά τους δέχτηκαν τις υπηρεσίες του Κέντρου Ημέρας.

Ενταγμένα σε εντατικό εβδομαδιαίο θεραπευτικό πρόγραμμα τον Δεκέμβριο 2015 ήταν: τριάντα τέσσερα (34) παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και δέκα έξι (16) παιδιά με Ειδική Γλωσσική Διαταραχή (SLI). Σύνολο πενήντα (50) παιδιά.

Κατά την διάρκεια του 2015:

•Εντάχθηκαν στο εντατικό πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας δέκα οχτώ (18) παιδιά. Από αυτά επτά (7) διαγνώστηκαν με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος με Μέσο Όρο ηλικίας 2 χρ. 6 μην. (Ελάχιστο 20 μην.-Μέγιστο 3 Χρ. 8 μην.), επτά (7) με Διαταραχή Asperger με Μέσο Όρο ηλικίας 6 χρ. (Ελάχιστο 4 Χρ. 2 μην. Μέγιστο 8 χρ. 2 μην.) και τέσσερα (4) με Ειδική Γλωσσική Διαταραχή με Μέσο Όρο ηλικίας 3 Χρ.6 μην. (Ελάχιστο 26 μην.- Μέγιστο 5 Χρ. 1 μην.)

•Περαιώθηκαν είκοσι (20) περιστατικά που παρακολούθησαν το πρόγραμμα του Κέντρου Ημέρας. Από αυτά έξι (6) παιδιά ήταν με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος και δεκατέσσερα (14) παιδιά με Ειδική Γλωσσική Διαταραχή

•Προσήλθαν για follow-up στο Κέντρο Ημέρας είκοσι (20) παιδιά. Τα δέκα έξι (16) ήταν με ΔΑΦ (4 εκτός νομού). Τα παιδιά αυτά παρακολουθούνται από την παιδοψυχίατρο για την πορεία της εξέλιξης τους για την φαρμακευτική αγωγή τους και για συμβουλευτική εργασία με την οικογένεια. Τα τέσσερα (4) παιδιά ήταν με Ειδική Γλωσσική Διαταραχή. Σε αυτά διενεργήθηκε επαναξιολόγηση του λόγου και της ομιλίας

Πρόγραμμα Ομαδικής Κοινωνικοποίησης 2015

Κατά το έτος 2015 συνολικά έντεκα (11) παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος παρακολούθησαν το εβδομαδιαίο πρόγραμμα ομάδας κοινωνικοποίησης. Στο πρόγραμμα της ομάδας αυτής πραγματοποιούνται ομαδικές και ατομικές συνεδρίες. Συνολικά για το 2015 πραγματοποιήθηκαν 123 ημέρες εργασίας.

Ένταξη Παιδιών στο Σχολικό Πλαίσιο

Κατά το έτος 2015 πέντε (5) παιδιά με ΔΑΦ εντάχθηκαν στην Α΄ Δημοτικού σε κανονικό σχολείο. Τρία (3) παιδιά με ΔΑΦ συνέχισαν την φοίτηση στην Β΄ Δημοτικού σε κανονικό σχολείο. Τρία (3) παιδιά με διάγνωση ΔΑΦ συνέχισαν την φοίτηση στην Γ΄ Δημοτικού σε κανονικό σχολείο, τρία (3) παιδιά με διάγνωση Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) συνέχισαν την φοίτηση στην Δ΄ τάξη Δημοτικού σε κανονικό σχολείο, τρία (3) παιδιά με ΔΑΦ συνέχισαν την φοίτηση στη Ε΄ τάξη δημοτικού, δυο (2) παιδιά στην ΣΤ΄ τάξη του δημοτικού και τρία (3) παιδιά στην Α΄ Γυμνασίου σε κανονικά σχολεία. Συνολικά από την έναρξη λειτουργίας του Κέντρου Ημέρας έχουν ενταχθεί σε σχολικά πλαίσια τυπικής ανάπτυξης είκοσι δύο (22) παιδιά.

Συμβουλευτικός Σταθμός

Κατά τον Δεκέμβριο του 2015 στο θεραπευτικό πρόγραμμα του Συμβουλευτικού Σταθμού ήταν ενταγμένα είκοσι τέσσερα (24) παιδιά. Κατά το έτος 2015 προσφέρθηκε εντατική θεραπεία στα πλαίσια του Συμβουλευτικού Σταθμού σε σαράντα τέσσερα (44) παιδιά εκ των οποίων τα είκοσι ένα (21) περιστατικά περαιώθηκαν.

Διενεργήθηκε follow-up σε δεκατέσσερα (14) παιδιά ενώ σε επτά (7) παιδιά διενεργήθηκε μόνο αξιολόγηση.

Συνολικά κατά το έτος 2015 προσφέρθηκαν υπηρεσίες στα πλαίσια του Συμβουλευτικού Σταθμού σε εξήντα πέντε (65) παιδιά.

Κατά μέσο όρο κάθε μήνα εξυπηρετούνταν στα πλαίσια του Κέντρου Ημέρας και του Συμβουλευτικού Σταθμού της ΕΨΥΠΕΑ 90 έως 100 οικογένειες.

Προοπτικές για το 2016

Η ανυπαρξία παιδοψυχιατρικών υπηρεσιών στο Νομό οδηγεί πολλά περιστατικά στο Συμβουλευτικό Σταθμό, ο οποίος λειτουργεί υπό πίεση. Η στενότητα χώρων της υποδομής για την οποία έγινε λόγος κατά τον απολογισμό του 2013 και 2014 εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρό πρόβλημα. Το κτίριο Μάνεση δεν επαρκεί πλέον να στεγάσει τις δραστηριότητες της ΕΨΥΠΕΑ. Υπόμνημα κατατέθηκε στο Δήμαρχο Ι. Π. Μεσολογγίου κ. Καραπάνο για την παραχώρηση από το Δήμο χώρου για την επέκταση των δραστηριοτήτων του Συμβουλευτικού Σταθμού. Ο κ. Δήμαρχος υποσχέθηκε να διερευνήσει τη δυνατότητα ανεύρεσης χώρου. Δεν υπάρχει ακόμη έγκυρη απάντηση.

Έχει ζητηθεί πριν ένα χρόνο περίπου η έγκριση της Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού (Πάτρα) για την επισκευή της κεραμοσκεπής του κτιρίου. Ακόμη αναμένεται η έγκριση.

Ζητήθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς η δωρεά στην ΕΨΥΠΕΑ του διπλανού ερειπίου Μαλακάση ώστε να αρχίσουν προσπάθειες για την ανοικοδόμηση του και στέγαση δραστηριοτήτων του Συμβουλευτικού Σταθμού. Περιμένουμε απάντηση. Για το κτίριο αυτό μπορεί να υπάρξει επιδότηση από το ΕΣΠΑ δεδομένου ότι θα αφορά υγειονομική υπηρεσία. Το ΕΣΠΑ θα αναθέσει σύμφωνα με πάγια τακτική το έργο στο Δήμο αν και εφόσον εγκριθεί.

Κεφάλαιο Τρίτο

3.1 Επιστημονικά Σεμινάρια που διοργανώνονται από το ΕΨΥΠΕΑ

Το ΕΨΥΠΕΑ πέραν όλων των όσων παρουσιάστηκαν σε σχέση με την δραστηριότητά του, συμμετέχει δημιουργικά και στην οργάνωση Σεμιναρίων και Συνεδρίων, Ελληνικών και Διεθνών.

Το ΕΨΥΠΕΑ συμμετέχει σε αυτά τα Συνέδρια με όλο το επιστημονικό του δυναμικό και προσφέρει στην έρευνα της επιστήμης της Ειδικής Αγωγής με εργαλεία που αποτελούν πρωτοποριακές επιστημονικές προτάσεις που εφαρμόζονται με επιτυχία στην μαθησιακή διαδικασία των παιδιών με αναπτυξιακές διαταραχές.

Σεμινάριο εκμάθησης της μεθόδου « Phoneme Touch and Say (‘Άγγιξε και Πες’)

Η μέθοδος “ *Phoneme Touch and Say*” (‘Άγγιξε και Πες’) δημιουργήθηκε από την Jill Hicks - Λογοπαθολόγο στον Καναδά και μεταφράστηκε και προσαρμόστηκε στα Ελληνικά από την Δρ. Κωτσοπούλου Αγγελική- Λογοπαθολόγο, η οποία και έχει την αποκλειστικότητα της διδασχής της μεθόδου στην Ελλάδα. Η μέθοδος είναι ένα σύστημα χειρονομιών που η κάθε μια αντιπροσωπεύει ένα φώνημα. Το κάθε φώνημα έχει μια συγκεκριμένη χειρονομία που βασίζεται στον τρόπο, τόπο και ηχηρότητα του φωνήματος. Οι χειρονομίες παρουσιάζουν την οπτική, απτική και κιναισθητική αναπαράσταση κάθε φωνήματος και ενισχύουν σημαντικά την μνήμη εργασίας ενεργοποιώντας τον οπτικοχωρικό συνδυασμό και το φωνολογικό κύκλωμα. Επηρεάζουν, επίσης, και την ταχύτητα επεξεργασίας των πληροφοριών. Χρησιμοποιείται με επιτυχία για την ανάπτυξη δεξιοτήτων λόγου, ομιλίας, ανάγνωσης και γραφής στην προσχολική και σχολική ηλικία, καθώς και σε ενήλικες μετά από αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο. Η μέθοδος “ *Phoneme Touch and Say*” έχει χρησιμοποιηθεί στο Κέντρο Ημέρας για 8 χρόνια. Είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική σε παιδιά με σοβαρή Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος, σε παιδιά με Δυσπραξία, και σε παιδιά με Μαθησιακές Διαταραχές, κυρίως Δυσλεξία. Η αποτελεσματικότητα της μεθόδου έχει παρουσιαστεί σε Ελληνικά και διεθνή συνέδρια.

Το σεμινάριο είναι βιωματικό και περιλαμβάνει την μάθηση της μεθόδου με εξάσκηση της εφαρμογής της σε μικρές ομάδες υπό την καθοδήγηση των λογοθεραπευτριών Αγγελικής Κωτσοπούλου, Μαρίας Γυφτογιάννη, Κατερίνας Γυφτογιάννη και Αντιγόνης Τρούπου και για τους ενηλίκους Παρασκευής Μπεντεβή. Προβάλλονται videos χρήσης της μεθόδου στην ανάπτυξη ομιλίας, λεξιλογίου, γραμματικής, φωνολογικής ενημερότητας και

ορθογραφίας. Η παρακολούθηση του Σεμιναρίου συνοδεύεται με πιστοποίηση χρήσης της μεθόδου από την Jill Hicks.

Έρευνες / Μελέτες της Μεθόδου στα Ελληνικά

➤ Κωτσοπούλου Α. Γυφτογιάννη Μ, Γαστεράτος Α, Τρούπου Α. *Εφαρμογή μιας νέας μεθόδου*

‘Phoneme Touch and Say’ στην Ανάπτυξη της Πρώτης Ανάγνωσης και Γραφής. Γλωσσικές

Δυσκολίες και Γραπτός Λόγος , στο Πλαίσιο της Σχολικής Μάθησης. 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Λογοπεδικών- Λογοθεραπευτών. Αθήνα, Νοέμβριος 2007

➤ Kotsoroulou A. Γυφτογιάννη Μ, Γαστεράτος Α, Τρούπου Α. *A New Method for Speech Instruction for Children with Autism. Poster. International Society for Autism Research (INSAR) London, Μάιος 2008*

➤ Ζαροκανέλλου Β. *Διδασκαλία Λόγου σε Παιδιά με Σοβαρή Ειδική Γλωσσική Διαταραχή με τη Μέθοδο: «Άγγιξε και Πες».* 12^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Λογοπεδικών-Λογοθεραπευτών. Αθήνα, Μάιος 2012.

➤ Βαριά Μ. Νικοβγένη Σπ. Ρουμελιώτη Π. (2013) *Διδαχή του ελληνικού αλφάβητου με τη μέθοδο «Phoneme Touch and Say» (Άγγιξε και Πες) σε παιδιά τυπικής ανάπτυξης με μητρική γλώσσα την ελληνική, σε παιδιά με μητρική τη ρομανί (Ρομά), και σε παιδιά με φωνολογική διαταραχή και σύγκριση της επίδοσής τους.* Πτυχιακή εργασία ΤΕΙ Πάτρας (επόπτρια: Κωτσοπούλου Α.)

➤ Μπεντεβή Π., Γυφτογιάννη Μ., Γαλάτα Α. *Αποκατάσταση Λόγου και Ομιλίας με τη μέθοδο “Phoneme Touch and Say” σε ασθενείς μετά από Αγγειακό Εγκεφαλικό Επεισόδιο.* 14^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Φυσικής Ιατρικής και Αποκατάστασης. Αθήνα, Φεβρουάριος 2016

➤ Μπεντεβή Π., Γυφτογιάννη Μ., Γυφτογιάννη Α., Γαλάτα Α. *Αποκατάσταση Λόγου και Ομιλίας με τη μέθοδο “Phoneme Touch and Say” σε ασθενείς μετά από Αγγειακό Εγκεφαλικό Επεισόδιο.* 13^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Λογοπεδικών- Λογοθεραπευτών. Αθήνα, Μάιος 2016

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποτελούν τα αποτελέσματα έρευνας πτυχιακής εργασίας στο τμήμα Λογοθεραπείας του ΤΕΙ Πάτρας: Το δείγμα αποτελείτο από έξι παιδιά προσχολικής ηλικίας (5 έως 6 ετών) που φοιτούσαν στο νηπιαγωγείο, δύο Ρομά, δύο με φωνολογική διαταραχή και δύο τυπικής ανάπτυξης. Μετά από διδαχή της μεθόδου σε 25 συνεδρίες (6 μήνες, δύο φορές την εβδομάδα) τα τυπικής ανάπτυξης παιδιά κατέκτησαν πλήρως την ανάγνωση και γραφή 22 φωνημάτων και μπορούσαν να συνθέσουν συλλαβές και

μονοσύλλαβες λέξεις. Από τα Ρομά παιδιά, το ένα κατέκτησε 14 φωνήματα και το άλλο 10, παρά το γεγονός ότι οι γλωσσικές τους ικανότητες δεν ξεπερνούσαν αυτή παιδιών τυπικής ανάπτυξης 2,6 με 2,8 ετών, και το δεύτερο παιδί παρουσίαζε δυσκολίες συγκέντρωσης της προσοχής. Από τα παιδιά με φωνολογική διαταραχή, το ένα κατέκτησε 18 φωνήματα και γραφήματα αλλά με έντονη προσπάθεια και το άλλο 11. Η μέθοδος διδάχθηκε ξανά σε ομάδα 6 παιδιών Ρομά και παρόλο που οι συνεδρίες ήταν μια φορά την εβδομάδα χωρίς εξάσκηση στο σπίτι, τα αποτελέσματα ήταν πολύ ενθαρρυντικά.

Επίσης, τον τελευταίο χρόνο έγινε εφαρμογή της μεθόδου σε ασθενείς μετά από Αγγειακό Εγκεφαλικό Επεισόδιο. Συγκεκριμένα, η μέθοδος εφαρμόστηκε σε τέσσερις ασθενείς με αφασία Broca, που εμφάνιζαν σοβαρές δυσκολίες στις αυτοματοποιημένες αλληλουχίες, την επανάληψη λέξεων και φράσεων και την κατονομασία όπως αυτές εκτιμήθηκαν από τη Διαγνωστική Εξέταση της Βοστώνης για την Αφασία και το δείγμα αυθόρμητου λόγου. Η παρέμβαση στηρίχθηκε αποκλειστικά στη χρήση της μεθόδου “*Phoneme Touch and Say*” και τα αποτελέσματα ήταν εντυπωσιακά. Όλοι οι ασθενείς νοσηλεύονταν στο Κέντρο Αποκατάστασης και Αποθεραπείας «ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ» και δέχθηκαν παρέμβαση από τη λογοθεραπεύτρια του Κέντρου που είναι πιστοποιημένη στη χρήση της μεθόδου. Τα αποτελέσματα της εφαρμογής της μεθόδου “*Phoneme Touch and Say*” παρουσιάστηκαν σε δύο Πανελλήνια Συνέδρια το 2016.

3.2 Συνέδρια-Εκδηλώσεις.

Το Κέντρο Ημέρας για παιδιά με Ειδικές Ανάγκες – ΕΨΥΠΕΑ διοργανώνει και συμμετέχει σε διεθνή και ελληνικά συνέδρια με όλο σχεδόν το επιστημονικό του δυναμικό. Η επιλογή αυτή προσθέτει εμπειρία στο προσωπικό του Κέντρου και τους κρατά σε επαφή με την έρευνα και τα πορίσματά της, καθώς τους δίνει την ευκαιρία να εφαρμόσουν νέες μεθόδους και να προάγουν την θεραπευτική τους παρέμβαση με ολοένα και πιο ορατά αποτελέσματα.

Παράλληλα προάγει το Κέντρο και ανοίγει σε αυτό ορίζοντες που ξεπερνούν τα στενά όρια μιας επαρχιακής πόλεως και της γύρω περιοχής της και το καθιστούν σταδιακά σημείο αναφοράς.

Στόχος της παρουσίασης του Κέντρου είναι και μέσα από αυτή του τη δράση να καταδείξει την σημαντική συνεισφορά του στο χώρο της Ειδικής Αγωγής και πόσο αυτή ξεπερνά ακόμη και την θεραπευτική παρέμβαση, προσφέροντας στο χώρο της επιστήμης και της έρευνας.

Η παρουσίαση των συνεδρίων επιλέχθηκε από τους συγγραφείς της εργασίας με στόχο να δείξει την σπουδαιότητα της δράσης αυτής (συμμετοχής αλλά και διοργάνωσης συνεδρίων) του ΕΨΥΠΕΑ και να αναδείξει το εκπαιδευτικό και επιστημονικό προσωπικό του Κέντρου.

1) Αυτισμός: Σύγχρονες Απόψεις για την Αιτιολογία-Παθογένεια- Θεραπευτική Παρέμβαση (Σάββατο 24 & Κυριακή 25 Οκτωβρίου 2009). Συνεδριακό Κέντρο Τ.Ε.Ι. Πάτρας. Στόχοι του Συνεδρίου: Ανασκόπηση της νέας γνώσης για την αιτιολογία και την παθογένεια των διαταραχών του αυτιστικού φάσματος. Πρώιμη διάγνωση και θεραπευτική παρέμβαση στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες. Ανταλλαγή απόψεων και εμπειρίας μεταξύ υπευθύνων θεραπευτικών προγραμμάτων που αναδεικνύουν επιτυχείς χειρισμούς στην αντιμετώπιση παιδιών στο φάσμα του αυτισμού.

Απευθύνεται:

Σε θεραπευτές κάθε ειδικότητας που εργάζονται με παιδιά στο φάσμα του αυτισμού, σε φοιτητές, γονείς και σε όσους ενδιαφέρονται για τον αυτισμό.

3^ο Συνέδριο ←

Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ – ΕΨΥΠΕΑ
Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές

22-23 Οκτωβρίου 2011
Αμφιθέατρο Νομαρχιακού Μεγάρου Αιτωλοακαρνανίας
Ι. Π. Μεσολογγίου

Πληροφορίες: Γραμματεία Κέντρου Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές
τηλ.: 26310.55661 • fax: 26310.55615
www.epsypea.gr • e-mail: epsypea1@otenet.gr

2) Σεμινάριο για την διδασχία του ΕΔΑΛΦΑ, Εργαλείου Διεπιστημονικής Ομάδας για την Αξιολόγηση του Επιπέδου Λειτουργικότητας Παιδιού στο Φάσμα του Αυτισμού (Σάββατο 8 Νοεμβρίου 2014)

Το Σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στους χώρους της ΕΨΥΠΕΑ (Κ. Τζαβέλα 12 & Επ. Δεληγιώργη) στο Μεσολόγγι στις 8 Νοεμβρίου 2014, ημέρα Σάββατο.

Το πρόγραμμα περιελάμβανε θεωρητικό μέρος με εισηγήσεις από όλες τις ειδικότητες της Διεπιστημονικής Ομάδας και βιωματική εξάσκηση στην χρήση του ΕΔΑΛΦΑ. Υπεύθυνοι για τη διοργάνωση του Σεμιναρίου είναι η Διεπιστημονική Ομάδα της ΕΨΥΠΕΑ υπό την εποπτεία της Δρ. Αγγελικής Κωτσοπούλου. Το Σεμινάριο απευθυνόταν σε Ιατρούς, Ψυχολόγους, Λογοθεραπευτές, Εργοθεραπευτές, Ειδικούς Παιδαγωγούς, Δασκάλους, Νηπιαγωγούς, Κοινωνικούς Λειτουργούς, Κοινωνιολόγους κλπ.

Πλεονεκτήματα εκμάθησης ΕΔΑΛΦΑ

- ✓ Πληροφορίες για τις δυσκολίες του παιδιού με ΔΑΦ σε δεξιότητες που αφορούν κάθε ειδικότητα, μέσα από την πιο σύγχρονη βιβλιογραφία
- ✓ Απόκτηση ικανότητας της Διεπιστημονικής Ομάδας για εις βάθος αξιολόγηση του επιπέδου λειτουργικότητας του παιδιού με ΔΑΦ και απεικόνιση του επιπέδου αυτού με διαγράμματα
- ✓ Λεπτομερής καθορισμός των θεραπευτικών στόχων για κάθε μια δεξιότητα, ιεραρχικά δομημένων ανά ηλικιακό στάδιο
- ✓ Σαφής και ρεαλιστική ενημέρωση των γονέων για το επίπεδο λειτουργικότητας του παιδιού τους, με κοινούς θεραπευτικούς στόχους που δίνονται γραπτώς στους γονείς
- ✓ Συνεργασία με εκπαιδευτικούς δίνοντας τους στόχους

- ✓ Επαναξιολόγηση των δεξιοτήτων με το ΕΔΑΛΦΑ, κατά τακτά χρονικά διαστήματα (μετά την εκάστοτε κατάκτηση των στόχων), για προσδιορισμό νέων στόχων
- ✓ Παρακολούθηση της προόδου του παιδιού.
- ✓ Ερευνητικές Εργασίες

Εταιρία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας-ΕΨΥΠΕΑ
Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές
Κ. Τζαβέλα 12 & Επ. Δεληγιώργη, Μεσολόγγι
Τηλ. 2631055661, Fax. 2631055615, e-mail: epsyrea1@otenet.gr

3) ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΘΕΜΑ:ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

**ΕΤΑΙΡΙΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ -ΕΨΥΠΕΑ**

<p>ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΧΗ ΤΟΥ 'ΕΔΑΛΦΑ'</p> <p><i>Εργαλείο Διαπιστημονικής Ομάδας για την Αξιολόγηση του Επιπέδου Λειτουργικότητας Παιδιού στο Φάσμα του Αυτισμού</i></p> <p>ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΜΑΡΤΙΟΥ 2016 Κ. Τζαβέλα 12, Μεσολόγγι</p> <p>Κόστος συμμετοχής: 180 €</p> <p><small>Το σεμινάριο απευθύνεται σε όλες τις ειδικότητες που ασχολούνται με τον Αυτισμό</small></p>	<p>ΕΨΥΠΕΑ ΕΤΑΙΡΙΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ & ΕΦΗΒΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ</p>	<p>ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 'Phoneme Touch and Say'</p> <p>ΕΙΔΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΔΙΔΑΧΗΣ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ</p> <p>ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΜΑΡΤΙΟΥ 2016 Κ. Τζαβέλα 12, Μεσολόγγι</p> <p>Κόστος συμμετοχής: 230 €</p> <p><small>Το σεμινάριο απευθύνεται ΜΟΝΟ σε Λογοθεραπευτές, Λογιστικούς, Λογιστολόγους, Φοιτητές Λογοθεραπείας</small></p>
---	--	---

Για πληροφορίες μπορείτε να καλέτε από Δευτέρα έως και Σάββατο από τις 09:00-14:00
Διοικητικός υπεύθυνος: Τουλιάτος Γεράσιμος
Τηλέφωνο: **26310 55661**
Φαξ: **26310 55615**
email: **epsyrea1@otenet.gr**
www: **epsyrea.gr**
Για τους Λογοθεραπευτές που θα εγγραφούν και στα 2 Σεμινάρια θα υπάρχει έκπτωση 15%

4) Σεμινάριο για την διδασχή του ΕΔΑΛΦΑ, Εργαλείου Διεπιστημονικής Ομάδας για την Αξιολόγηση του Επιπέδου Λειτουργικότητας Παιδιού στο Φάσμα του Αυτισμού (Σάββατο 11 Ιουνίου 2016)

Η Εταιρία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας-ΕΨΥΠΕΑ στο Μεσολόγγι σε συνδιοργάνωση με το Κέντρο Υποστήριξης Οικογένειας και Παιδιού “Στήριξις Plus”, διοργάνωσε Σεμινάριο για την εκπαίδευση χορήγησης του ΕΔΑΛΦΑ (Εργαλείο Διεπιστημονικής Ομάδας για την Αξιολόγηση του Επιπέδου Λειτουργικότητας Παιδιού στο Φάσμα του Αυτισμού).

Το πρόγραμμα περιελάμβανε θεωρητικό μέρος με εισηγήσεις από όλες τις ειδικότητες της Διεπιστημονικής Ομάδας και βιωματική εξάσκηση στην χρήση του ΕΔΑΛΦΑ. Υπεύθυνοι για τη διοργάνωση του Σεμιναρίου είναι η Διεπιστημονική Ομάδα της ΕΨΥΠΕΑ υπό την εποπτεία της Δρ. Αγγελικής Κωτσοπούλου.

Το Σεμινάριο απευθυνόταν σε Ιατρούς, Ψυχολόγους, Λογοθεραπευτές, Εργοθεραπευτές, Ειδικούς Παιδαγωγούς, Δασκάλους, Νηπιαγωγούς, Κοινωνικούς Λειτουργούς, Κοινωνιολόγους και ειδικότερα σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας που εργάζονται στα πλαίσια Διεπιστημονικής Ομάδας.

5) Εκδήλωση στο Μεσολόγγι για τα δέκα χρόνια της ΕΨΥΠΕΑ

Εταιρία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας - ΕΨΥΠΕΑ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας για τον Αυτισμό, το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές της Εταιρίας Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας - ΕΨΥΠΕΑ, σας προσκαλεί το **Σάββατο 2 Απριλίου 2016** και ώρα **19:00** σε εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στο Αμφιθέατρο του Νομαρχιακού Μεγάρου Αιτωλοακαρνανίας.

Το πρόγραμμα θα περιλαμβάνει:

- Ομιλία από την κα **Κατίγκω Χατζηπατέρα** - Πανούλη, Ψυχολόγο - Διδάκτορα του Πανεπιστημίου Λονδίνου με θέμα: **«Σοβαρά αναπτυξιακά προβλήματα στο παιδί: Οικογένεια, Σχολείο»**
- Μουσική εκδήλωση με την υψίφωνο κα **Βίβιαν Ντάγλα** - Ιατρό και την **Ορχήστρα Νυκτών Εγχόρδων του Συλλόγου «Δράση» Νεοχωρίου** υπό τη διεύθυνση του μέστρου κ. **Σπύρου Χολέβα**.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Εταιρία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας - ΕΨΥΠΕΑ

Πρόσκληση

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΨΥΠΕΑ και οι εργαζόμενοι στο Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές Σας προσκαλούν να τιμήσετε με την παρουσία σας την εορτή για την **συμπλήρωση δέκα χρόνων λειτουργίας του Κέντρου Ημέρας**. Η εορτή θα λάβει χώρα το **Σάββατο 29 Νοεμβρίου 2014** και ώρα **18:00** στο **αμφιθέατρο του Μεγάρου Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας** (πρώην Νομαρχία) στο Μεσολόγγι.

Η εορτή θα περιλαμβάνει μουσική εκδήλωση με ελληνικά τραγούδια που θα ερμηνεύσει η κα **Σαβίνα Γιαννάτου** με συνοδεία πιάνου από την κα **Ευγενία Καρφαύτη**.

Το διοικητικό συμβούλιο της ΕΨΥΠΕΑ και οι εργαζόμενοι στο Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές διοργάνωσαν την εορτή για την συμπλήρωση δέκα χρόνων λειτουργίας του Κέντρου Ημέρας, Παρασκευή 23 Οκτωβρίου 2015.

6) Το Κέντρο Ημέρας της ΕΨΥΠΕΑ στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο για τον Αυτισμό

Από τις 15 μέχρι τις 18 Οκτωβρίου 2015 διεξήχθη στους φιλόξενους χώρους του ΤΕΙ Πειραιά το 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για τον Αυτισμό.

Τα Πανελλήνια Συνέδρια για τον αυτισμό έχουν γίνει θεσμός με πρωτοβουλία της Εταιρίας Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας-ΕΨΥΠΕΑ από το 2007 το οποίο έγινε στο Μεσολόγγι. Τα επόμενα δυο οργανώθηκαν επίσης από την ΕΨΥΠΕΑ, ένα στο Μεσολόγγι και ένα στη Πάτρα σε συνεργασία με το ΤΕΙ Πάτρας. Την ευθύνη της οργάνωσης του 5^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου αυτή την φορά την είχε η Εταιρία Ψυχοκοινωνικών Μελετών-ΕΨΥΜΕ του Πειραιά και το Ελληνικό Επιστημονικό Δίκτυο για τις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος-ΕΕΔΔΑΦ που έχει ιδρυθεί. Το Συνέδριο σημείωσε εξαιρετική επιτυχία.

Το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές της ΕΨΥΠΕΑ συνέβαλε στο 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για τον Αυτισμό με ομιλίες και αναρτημένες ανακοινώσεις που αναδεικνύουν το επίπεδο της εργασίας που επιτελείται σε αυτό. Η πρωτοβουλία των Συνεδρίων που ξεκίνησαν από το Μεσολόγγι πριν μερικά χρόνια ακούστηκε αρκετά. Τα Συνέδρια αυτά έχουν συμβάλει στην κινητοποίηση πολλών φορέων για την ανάγκη επέκτασης και βελτίωσης των υπηρεσιών για το παιδί και τον νέο ενήλικα με αυτισμό. Το Κέντρο Ημέρας θα εξακολουθήσει να είναι παρόν και πρωτοπόρο στις προσπάθειες αυτές.

Κεφάλαιο Τέταρτο

4.1 Αλληλεπίδραση με την τοπική κοινωνία

Οι παρακάτω αναφορές καταδεικνύουν ότι το ΕΨΥΠΕΑ είναι ένας οργανισμός που έχει στενή σχέση με την ευρύτερη κοινωνία του Μεσολογγίου, όπου και βρίσκεται η έδρα του, αλλά παράλληλα έχει αναγνωριστεί και από τους πολίτες το κοινωνικό και εκπαιδευτικό του έργο. Απόδειξη των παραπάνω αποτελούν οι δωρεές που καταγράφονται στον τοπικό τύπο και αναφέρονται στη συνέχεια.

Σάββατο, 04 Ιούλιος 2015

Το ΕΨΥΠΕΑ ευχαριστεί...

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (ΕΨΥΠΕΑ) ευχαριστεί θερμά την κα Τερζοπούλου Μαρία για την κατάθεση χρηματικού ποσού προς το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές στο Μεσολόγγι στη μνήμη της αξέχαστης φίλης της Ελένης Μπελέκου.

Το Δ.Σ. της ΕΨΥΠΕΑ

Πέμπτη, 25 Ιούνιος 2015

Το ΕΨΥΠΕΑ ευχαριστεί...

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (ΕΨΥΠΕΑ) ευχαριστεί θερμά την οικογένεια Αννούλας και Ηλία Γαλάνη για την κατάθεση χρηματικού ποσού προς το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές στο Μεσολόγγι στη μνήμη της αξέχαστης φίλης τους Ελένης Μπελέκου.

Το Δ.Σ. της ΕΨΥΠΕΑ

Τρίτη, 16 Ιούνιος 2015

Το ΕΨΥΠΕΑ ευχαριστεί την οικογένεια του Π. Πάικου

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (ΕΨΥΠΕΑ) ευχαριστεί θερμά την οικογένεια Πετρολιά Πάικου και συγκεκριμένα την σύζυγό του Ζανέτα, την κόρη του Βερόνικα και τον γιό του Κωστή αλλά και την οικογένεια Νίκου Πάικου για την κατάθεση χρηματικών ποσών προς το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές στο Μεσολόγγι στη μνήμη του πολυαγαπημένου τους φίλου δικηγόρου Νικόλαου Μπλάγκα.

Το Δ.Σ. της ΕΨΥΠΕΑ

Τρίτη, 26 Μάιος 2015

Το ΕΨΥΠΕΑ ευχαριστεί...

Το Δ.Σ. της ΕΨΥΠΕΑ και οι εργαζόμενοι στο Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές ευχαριστούν θερμά τον Πολιτιστικό και Μορφωτικό Σύλλογο «Το Αιτωλικό»-Θεατρική Ομάδα Αιτωλικού και το Πολιτιστικό Κέντρο Εργαζομένων Ο.Τ.Ε. Περιφέρειας Μεσολογγίου για την αφιέρωση στην ΕΨΥΠΕΑ της παράστασης « Ο Τυχαίος θάνατος ενός Αναρχικού», έργο του Ιταλού νομπελίστα Ντάριο Φο που πραγματοποιήθηκε την 16^η και 17^η Μαΐου 2015. Η παράσταση δόθηκε στο αμφιθέατρο του κτηρίου της πρώην Νομαρχίας και οι εισπράξεις δόθηκαν ως δωρεά στην ΕΨΥΠΕΑ.

Το Δ.Σ. της ΕΨΥΠΕΑ

Πέμπτη, 16 Απρίλιος 2015

Το ΕΨΥΠΕΑ ευχαριστεί...

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (ΕΨΥΠΕΑ) ευχαριστεί θερμά τους κάτωθι για την κατάθεση χρηματικών ποσών προς το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές στο Μεσολόγγι :

1. Τον Δικηγορικό Σύλλογο Ι.Π. Μεσολογγίου εις μνήμην Ακακίας Κορδόση
2. Την οικογένεια Κίμωνα Κοκοσούλα εις μνήμην Δήμητρας Ζέρβα

3. Την κα Αλεξανδροπούλου Σπυριδούλα εις μνήμην της αγαπημένης της εξαδέλφης και διεθνώς διακεκριμένης επιστήμονος Βασιλικής Τσικρίκα-Αλεξανδροπούλου

Το Δ.Σ. της ΕΨΥΠΕΑ

Πέμπτη, 02 Απρίλιος 2015

Το ΕΨΥΠΕΑ ευχαριστεί...

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (ΕΨΥΠΕΑ) ευχαριστεί θερμά τους κάτωθι για την κατάθεση χρηματικών ποσών προς το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές στο Μεσολόγγι:

1. Την Μοτολέσχη Ι.Π. Μεσολογγίου
2. Τον κο Νικό και κα Βούλα Βαλιανάτου εις μνήμην της εξαίρετης και αγαπημένης τους φίλης Ακακίας Κορδόση.

Το Δ.Σ. της ΕΨΥΠΕΑ

Παρασκευή, 20 Μάρτιος 2015

Το ΕΨΥΠΕΑ ευχαριστεί...

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (ΕΨΥΠΕΑ) ευχαριστεί θερμά τους κάτωθι για την κατάθεση χρηματικών ποσών αντί στεφάνου προς το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές στο Μεσολόγγι:

1. Την κ. Σπυριδούλα Αλεξανδροπούλου εις μνήμην του εξαιρετου φίλου και κορυφαίου επιστήμονα Κωνσταντίνου Λάσκαρη.

2. Τον Σύλλογο «Φίλοι του Ραδιοφώνου (Ραδιοφωνικός Σταθμός Μεσολογγίου) εις μνήμην του επί σειρά ετών Επίτιμου Προέδρου Ζαφείρη Σταθή, του Αντιπροέδρου Διοίκησης Χαράλαμπου Κράγκαρη και του Διευθυντή Υπηρεσιών του Ραδιοφωνικού Σταθμού Μεσολογγίου Μάρκου Στεφανάτου.

3. Την κ. Κουρκουμέλη Ελένη και κα Γεωργία Νιαβή εις μνήμην του αγαπημένου τους φίλου Κωνσταντίνου Λάσκαρη.

Το Δ.Σ. της ΕΨΥΠΕΑ

Πέμπτη, 17 Δεκέμβριος 2015

Η καλή πράξη των Χριστουγέννων από το Πνευματικό Κέντρο Μεσολογγίου

Το ποσό των 1.800 ευρώ μοίρασε σήμερα το Πνευματικό κέντρο Ι.Π. Μεσολογγίου στα ιδρύματα «Δημητρώκειο Ειδικό Σχολείο» και «ΕΨΥΠΕΑ».

Ο πρόεδρος κ. Ντίνος Γιαννόπουλος μαζί με εκπροσώπους από τους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς παραδώρα στους εκπρόσωπους των ιδρυμάτων δυο φακέλους, με τον καθένα να περιέχει το ποσό των 900 ευρώ.

Τα χρήματα συγκεντρώθηκαν από εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε την περασμένη Κυριακή στο Τρικούπειο. Για να γίνουν όλα αυτά πραγματικότητα, την βοήθεια τους προσέφεραν οι 10 παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί με εθελοντική και εκτός ωραρίου εργασία. Βοήθεια εισπράχτηκε όμως και από τον κόσμο καθώς η ανταπόκριση στην εκδήλωση, δεν είχε προηγούμενο.

Το πνευματικό κέντρο ευελπιστεί του χρόνου να μπορέσει να βοηθήσει ακόμη πιο πολλά ιδρύματα και να πραγματοποιήσει τις ευχές ακόμη πιο πολλών παιδιών. Συγχαρητήρια στη διοίκηση του Π.Κ., την προϊσταμένη των παιδικών Τιμόκλεια Ντάνου και τις εκπαιδευτικούς που έδωσαν τον καλύτερό τους εαυτό.

Μεσολόγγι: Δεξίωση με φιλανθρωπικό σκοπό

Ο Δήμαρχος Ι.Π Μεσολογγίου κος Καραπάνος Νικόλαος στα πλαίσια των εορταστικών εκδηλώσεων παραθέτει δεξίωση με φιλανθρωπικό σκοπό την Πέμπτη

25/12/2014 στο ξενοδοχείο « THEOXENIA» . Με ορχήστρα ποικίλης μουσικής και πλήρες εορταστικό μενού. Μέρος των εσόδων από την δεξίωση αυτή θα διατεθούν για την υλοποίηση των σκοπών της Εταιρείας Ψυχικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (ΕΨΥΠΕΑ) .πληροφορίες :26313-60900, 26313-60903

Εκ του Γραφείου Τύπου

Δημοσιεύτηκε στις 16-12-2014 στο <http://www.onairnews.gr>

Στα πλαίσια της αναγνώρισης του σημαντικού έργου που προσφέρει το ΕΨΥΠΕΑ στην ευρύτερη περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας, το **ΤΕΙ Μεσολογγίου** υλοποίησε μια εφαρμογή πληροφορικής την οποία και δώρισε στο ΕΨΥΠΕΑ.

Το Τμήμα ΕΠΔΟ του ΤΕΙ Μεσολογγίου, αρωγός στο έργο της ΕΨΥΠΕΑ

Το ΤΕΙ Μεσολογγίου επί Προεδρίας του Καθηγητή κ. Βαγγέλη Πολίτη-Στεργίου, έδειξε ιδιαίτερη ευαισθησία στα θέματα διασύνδεσης του Ιδρύματος με την κοινωνία της Ι.Π. Μεσολογγίου, αλλά και της ευρύτερη περιφέρειας, συμμετέχοντας σε δράσεις πολιτισμού και προσφοράς προς φορείς του Δημοσίου και του Ιδιωτικού τομέα, αλλά κυρίως προς φορείς που ασκούν κοινωνικό έργο.

Μέρος αυτής της προσφοράς αποτελεί και η κατασκευή Πληροφορικού Συστήματος προς το ΕΨΥΠΕΑ από την Σχολή ΕΠΔΟ του ΤΕΙ Μεσολογγίου.

Δημοσιεύθηκε στην ιστοσελίδα του ΤΕΙ Μεσολογγίου στις Ανακοινώσεις ΤΕΙ Μεσολογγίου. Κατηγορία 2. Εκπαίδευση 4.1 Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων.1 Οκτωβρίου 2010

Ολοκληρώθηκε το Πληροφοριακό Σύστημα για την υποστήριξη του Κέντρου.

Το Τμήμα Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση και στην Οικονομία του ΤΕΙ Μεσολογγίου, στα πλαίσια της κοινωνικής προσφοράς ανέπτυξε εγκατέστησε και έθεσε σε λειτουργία από τον Ιούλιο 2010 ένα Πληροφοριακό Σύστημα για την υποστήριξη του έργου της ιατρικής παρακολούθησης και της διάγνωσης των περιστατικών που αφορούν παιδιά και έφηβους με αναπτυξιακές διαταραχές, στην Εταιρία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (ΕΨΥΠΕΑ).

Το κέντρο ΕΨΥΠΕΑ λειτουργεί το Δεκέμβριο του 2004, εδρεύει στο Μεσολόγγι και είναι το μοναδικό στο είδος του στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας και στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Το Κέντρο προσφέρει ολοκληρωμένη αξιολόγηση και εντατική θεραπευτική αγωγή σε παιδιά προσχολικής ηλικίας με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος και Ειδική Γλωσσική Διαταραχή. Πρωταρχικός σκοπός του Κέντρου είναι η πρόληψη ψυχοκοινωνικής αναπηρίας σε παιδιά, που αν αφεθούν χωρίς εξειδικευμένη εντατική θεραπεία σε μικρή ηλικία, πολύ πιθανόν να παρουσιάσουν αναπηρία και να παραμείνουν διά βίου κοινωνικώς εξαρτημένα

(π.χ. αυτισμός) ή να παρουσιάσουν ακαδημαϊκή αποτυχία με συνέπεια την κοινωνική περιθωριοποίηση (π.χ. ειδική γλωσσική διαταραχή). Η πρώιμη εντατική παρέμβαση βελτιώνει σημαντικά τις πιθανότητες για περιορισμό της ψυχοκοινωνικής αναπηρίας στα παιδιά αυτά.

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του Πληροφοριακού Συστήματος, πραγματοποιήθηκε σε δύο στάδια με τη συνεργασία των ερευνητικών εργαστηρίων του Τμήματος Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση και στην Οικονομία, «Δικτυακές Τεχνολογίες (Net-Lab)» και «Πληροφοριακά Συστήματα & Βάσεις Δεδομένων (CIS-Lab)» και τον Διευθυντή και Ιδρυτή της ΕΨΥΠΕΑ Δρ. **Σωτήρη Κωτσόπουλο**. Αρχικά εκπονήθηκε η ανάλυση των απαιτήσεων και ο σχεδιασμός της Βάσης Δεδομένων υπό την επιστημονική εποπτεία του Επίκουρου Καθηγητή **Νικόλαου Κοσμά** και τους φοιτητές Γεώργιο Αλβανό και Ιωάννη Νερούτσο, στα πλαίσια της Πτυχιακής τους εργασίας, ενώ στη συνέχεια εκπονήθηκε ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη του Πληροφοριακού Συστήματος υπό την εποπτεία του Επίκουρου Καθηγητή, Δρ. **Αριστογιάννη Γαρμπή** και του φοιτητή Χρήστου Γαλάνη στα πλαίσια της Πτυχιακής του εργασίας.

Το συγκεκριμένο Πληροφοριακό Σύστημα εγκαταστάθηκε στο τοπικό δίκτυο Η/Υ του Κέντρου ΕΨΥΠΕΑ, βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία, θα ευκολύνει τα μέγιστα το έργο της παρακολούθησης και της διάγνωσης των περιστατικών που περιθάλπονται στο Κέντρο, ενώ παράλληλα θα συμβάλει καθοριστικά στις ερευνητικές του παρατηρήσεις.

Το Κέντρο Ημέρας της ΕΨΥΠΕΑ σε διεθνές Ιατρικό Περιοδικό

Posted By: [onairnews](#) on: Οκτώβριος 04, 2016 In: [ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ](#)

Στο τεύχος Αυγούστου 2016 του περιοδικού British Journal of Psychiatry International παρουσιάζεται σε άρθρο του Δρ. Σ. Κωτσόπουλου “The Day Centre for Children with Developmental Disorders in Messolonghi, Greece”. Η δημοσίευση του άρθρου στο περιοδικό αυτό αποτελεί αναγνώριση της ποιότητας οργάνωσης και λειτουργίας του Κέντρου ώστε να παρουσιασθεί στην διεθνή επιστημονική κοινότητα.

Προκειμένου να δημιουργηθεί το Κέντρο αυτό για παιδιά με αυτισμό που αποτελεί μοναδικό πείραμα σε επαρχιακή πόλη στην Ελλάδα έπρεπε να ξεπεραστούν πολλές δυσκολίες. Έπρεπε καταρχήν να εξασφαλισθεί σταθερή χρηματοδότηση από το Υπουργείο Υγείας, να βρεθεί προσωπικό από την περιοχή το οποίο να υποστεί εντατική εκπαίδευση και να οργανωθεί σε θεραπευτική ομάδα. Έπρεπε επίσης να βρεθεί κατάλληλος χώρος και να γίνουν απαραίτητες διαρρυθμίσεις. Το κοινό και οι ειδικοί στην υγεία έπρεπε να ενημερωθούν για την ύπαρξη του Κέντρου και την εύκολη πρόσβασης σε αυτό όπου η

διάγνωση και η θεραπεία θα προσφέρονται δωρεάν. Το στίγμα για το παιδί με αυτισμό και την οικογένεια του έπρεπε να καταπολεμηθεί. Όλοι αυτοί οι στόχοι επιτεύχθηκαν σε σημαντικό βαθμό στα χρόνια που ακολούθησαν ενώ οι θεραπευτικές μέθοδοι βελτιώνονταν συνεχώς. Σημειώνεται ότι ο αυτισμός, που αποτελεί σοβαρή νευρολογική διαταραχή, απαιτεί θεραπεία διάρκειας μερικών ετών η οποία πρέπει να αρχίζει στην ηλικία των 2+ ετών και είναι εντατική. Το Κέντρο καλύπτει το Νομό Αιτωλοακαρνανίας αλλά δέχεται και παραπομπές από γειτονικούς Νομούς.

Συμπληρώνοντας φέτος 11 χρόνια λειτουργίας το Κέντρο έχει να επιδείξει θετικά αποτελέσματα στα παιδιά με αυτισμό και ειδική γλωσσική διαταραχή (σοβαρή υστέρηση στο λόγο-ομιλία που μοιάζει με τον αυτισμό). Τα παιδιά που μπαίνουν σε θεραπευτικό πρόγραμμα όλα παρουσιάζουν βελτίωση (τα συμπτώματα του αυτισμού ποικίλουν σε σοβαρότητα και η ανταπόκριση στη θεραπεία ποικίλει). Μια σημαντική αναλογία (50%) παιδιών με αυτισμό γίνονται ικανά να φοιτήσουν σε κανονικές τάξεις δημοτικών σχολείων χωρίς προβλήματα ή με λίγες δυσκολίες. Από αυτά το 25% δεν φέρουν πλέον τη διάγνωση αυτισμού. Παιδιά με ήπια συμπτώματα αυτισμού παραπέμπονται σε ειδικά σχολεία.

Σημαντική υπήρξε η οικονομική βοήθεια στο Κέντρο με τη μορφή δωρεών από την τοπική κοινωνία που αποτελεί αναγνώριση του κοινωνικού έργου που αυτό προσφέρει.

4.2 Κέντρα Ημέρας στην Ελλάδα

Το Κέντρο Ημέρας για παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές στην Ι. Π. Μεσολογγίου ΕΨΥΠΕΑ, εντάσσεται σε ένα ευρύτερο δίκτυο Κέντρων Ημέρας στον Ελλαδικό χώρο που δραστηριοποιούνται στο τομέα της ψυχικής υγείας αλλά και στον χώρο της ειδικής αγωγής.

Κέντρα Ημέρας που λειτουργούν από νοσοκομεία και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου συνεργαζόμενα με το Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης στον τομέα της ψυχικής υγείας.

Σκοπός του Κέντρου Ημέρας είναι η παραμονή του ασθενούς στην κοινότητα, η αποτροπή της κοινωνικής απομόνωσης και περιθωριοποίησής του αλλά και η βελτίωση εκείνων των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του ασθενούς που του επιτρέπουν την κοινωνική ενσωμάτωσή του και την αύξηση της διαπραγματευτικής / διεκδικητικής του ισχύος ώστε να εξασκεί τα δικαιώματά του ως πολίτης. Παρακάτω προτάσσονται τα Κέντρα Ημέρας στον ελλαδικό χώρο:

Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής

Διεύθυνση

Τηλέφωνο

- 1) Αναστάσεως 40 και Ευτέρπης Τ.Κ. 15669, Παπάγου 1) 210-6514813
2)Μαραθωνοδρόμου 91, Τ.Κ. 15452, Ψυχικό 2) 210-6728181

Σχόλια: 1) για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας από 2 έως 8 με αναπτυξιακές διαταραχές

2) για παιδιά με διαταραχές του αυτιστικού φάσματος

Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (ΕΨΥΠΕ)

Διεύθυνση Τηλέφωνο
Συγγρού 3, Χαλάνδρι 210 6812337

Σχόλια: για παιδιά, εφήβους και τις οικογένειές τους.

Ελληνικό Κέντρο για την Ψυχική Υγεία και Θεραπεία του Παιδιού και της Οικογένειας «Το Περιβολάκι Ι»

Διεύθυνση Τηλέφωνο
Υδρας 55, Τ.Κ. 15232, Χαλάνδρι 210-6831705, fax 210-6814334

Σχόλια: για παιδιά με αυτισμό και πρώιμες παιδικές ψυχώσεις.

Ελληνικό Κέντρο για την Ψυχική Υγεία και Θεραπεία του Παιδιού και της Οικογένειας «Το Περιβολάκι ΙΙ»

Διεύθυνση Τηλέφωνο
Θεσσαλίας 17, Κάτω Χαλάνδρι 210-6753406

Σχόλια: για παιδιά με αυτισμό και πρώιμες παιδικές ψυχώσεις.

Εταιρεία Ψυχικής Υγείας του Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας (ΕΨΥΠΕΑ)

Διεύθυνση Τηλέφωνο
Κίτσου Τζαβέλλα 12, Μεσολόγγι 26310 55661

Σχόλια: παιδιά με διαταραχές του αυτιστικού φάσματος.

Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης

Διεύθυνση Τηλέφωνο
Γιαννιτσών 52 Τ.Κ. 54627 Θεσσαλονίκη 2310-554030

Σχόλια: για ενήλικες ψυχικά ασθενείς.

"ΙΡΙΣ" Εταιρεία Προαγωγής Ψυχοκοινωνικής Υγείας Παιδιών & Ενηλίκων

Διεύθυνση Τηλέφωνο

Κολοκοτρώνη 14, Αγία Παρασκευή 210 6000365

Σχόλια: για ενήλικες ψυχικά ασθενείς.

Κέντρο Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού
(ΚΜΟΠ)

Διεύθυνση

Τηλέφωνο

Σκουφά 75, Αθήνα

210-3637547

Σχόλια: για ενήλικες ψυχικά ασθενείς.

Ελληνική Εταιρεία Νόσου Alzheimer και Συγγενών Διαταραχών Βόλου

Διεύθυνση

Τηλέφωνο

Ανθεστήρων 5, Τ.Κ.38500 Αλυκές Βόλου

24210-87264, 87266, 87267

Σχόλια: για ασθενείς με άνοιες και ψυχογηριατρικά προβλήματα.

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες

Διεύθυνση

Τηλέφωνο

Ροβέρτου Γκάλη 3, Κουκάκι

210-9214155

Σχόλια: για πρόσφυγες με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα.

Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής & Ψυχικής Υγείας (ΕΚΨκΨΥ)

Διεύθυνση

Τηλέφωνο

Λεωφόρος Αμαλίας 32, Αθήνα

210-3233401

Σχόλια: ψυχολογική υποστήριξη ασθενών με καρκίνο.

Ψυχογηριατρική Εταιρεία "ΝΕΣΤΩΡ"

Διεύθυνση

Τηλέφωνο

1) Δροσοπούλου 22, Τ.Κ.
11257 Κυψέλη

1) 210-8235050, 8235180,
8235606,8235620

2) Ηλία Ζερβού 94, Αθήνα

2) 210 2288551

Σχόλια: για ασθενείς με άνοιες και ψυχογηριατρικά προβλήματα.

Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Κλίμακα»

Διεύθυνση

Τηλέφωνο

1) Παν. Γρηγορούσσης & Εθνικής Αντίστασης, Ζεφύρι

1) 2102486170

2) Κωνσταντινουπόλεως 32, Γκάζι

2) 2103417773

3) Αγησιλάου 3, Αθήνα

3) 210 5242160

Σχόλια: για άτομα με ψυχικές διαταραχές και σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα.

4.3 Συνέντευξη με τον ιδρυτή του Κέντρου Ημέρας κ. Σωτήρη Κωτσόπουλο.

Στους φιλόξενους χώρους του Κέντρου Ημέρας, στο Μανέσιο νεοκλασικό, επί της οδού Κ. Τζαβέλα 12 και Ε. Δεληγιώργη, στην Ι. Π. Μεσολογγίου, βρεθήκαμε και συζητήσαμε φιλικά με τον κ. Σωτήρη Κωτσόπουλο για την λειτουργία και την πορεία του Κέντρου Ημέρας.

Κάνοντας μια μικρή ιστορική αναδρομή στην πορεία του Κέντρου, ο κ. Κωτσόπουλος εστίασε στις προσπάθειες που κατέβαλε ούτως ώστε το εγχείρημά του αυτό να είναι βιώσιμο. Εξασφάλισε, λοιπόν, επαρκή και συνεχή χρηματοδότηση του Κέντρου Ημέρας από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό και με την ένταξη του Κέντρου στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα χρηματοδότησης (ΕΣΠΑ), κατέστησαν το Κέντρο σημεία αναφοράς στον τομέα της πρώιμης διάγνωσης και θεραπευτικής παρέμβασης σε παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές όχι μόνο για την πόλη του Μεσολογγίου αλλά και για την Αιτωλοακαρνανία ευρύτερα.

Η επάνδρωση του Κέντρου με εξειδικευμένο προσωπικό που κατά τον κ. Κωτσόπουλο αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο στην λειτουργία ήταν και είναι βασική παράμετρος στην λειτουργία του. Μάλιστα εκφράζοντας τον προβληματισμό του εκμυστηρεύτηκε ότι πλέον δεν μπορεί να βρει εξειδικευμένους επιστήμονες για να παράσχουν έργο, με αποτέλεσμα τομείς που θα ήθελε να δραστηριοποιηθεί το Κέντρο να μην ενεργοποιούνται.

Επόμενος στόχος του Κέντρου είναι η δημιουργία και η λειτουργία Συμβουλευτικού Σταθμού για παιδιά και γονείς. Η αδυναμία, όμως, χρηματοδότησης εμποδίζει αυτή την προσπάθεια και την μεταθέτει στο μέλλον. Στο σημείο αυτό δεν έκρυψε την απογοήτευσή του. Απογοήτευση που παράλληλα έγινε απορία και για το γεγονός ότι δίπλα ακριβώς στο κτίριο που στεγάζεται το Κέντρο Ημέρας (Μανέσιο), βρίσκεται ένα άλλο ιστορικό νεοκλασικό κτίριο σε ερειπώδη κατάσταση, το σπίτι του Μεσολογγίτη ποιητή Μιλτιάδη Μαλακάση. Το κτίριο αυτό ο κ. Κωτσόπουλος εκδήλωσε την επιθυμία να το αναλάβει το Κέντρο Ημέρα και να το αποκαταστήσει και στην συνέχεια να στεγάσει εκεί τις δραστηριότητές του. Απευθύνθηκε για αυτό στον ιδιοκτήτη του, την Τράπεζα Πειραιώς, προτείνοντας μάλιστα και την πηγή της χρηματοδότησης του εγχειρήματος για την αποκατάσταση του κτιρίου (ΕΣΠΑ). Στο αίτημά του αυτό η Τράπεζα Πειραιώς δεν έχει ακόμη απαντήσει.

Ο κ. Κωτσόπουλος μας ενημέρωσε για την αρθρογραφική δραστηριότητα του Κέντρου Ημέρας, ενημερώνοντάς μας για την συνεχή επιστημονική παρουσία του Κέντρου

όχι μόνο στην ελληνική βιβλιογραφία αλλά και στην ξενόγλωσση, κάνοντας το Κέντρο Ημέρας (ΕΨΥΠΕΑ) σημείο αναφοράς.

Στο Παράρτημα της εργασίας μας παρουσιάζουμε ένα άρθρο του κ. Κωτσόπουλου στην Αγγλική γλώσσα που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό BJPSYCH INTERNATIONAL VOLUME 13 NUMBER 3 AUGUST 2016 με τίτλο “The Day Center for Children with Developmental Disorders in Messolonghi, Greece”

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση της ΜΚΟ - Κέντρου Ημέρας για παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές, ΕΨΥΠΕΑ, οφείλουμε να επισημάνουμε ότι πράγματι εντυπωσιάζει το γεγονός πώς η λειτουργία της μονάδας αυτής με τις ιδιαίτερες δυσκολίες σε σχέση με το μέγεθος του έργου που προσφέρει στην ευρύτερη κοινωνία της Περιφερειακής Ενότητας Αττικής, είναι ιδιαίτερα ξεχωριστή από επιστημονική σκοπιά, αλλά και από κοινωνική άποψη, κατέχει μια σημαντική θέση προσφοράς στην τοπική κοινωνία της Ι.Π. Μεσολογγίου αλλά και της Αιτωλοακαρνανίας κατ' επέκταση.

Το κέντρο Ημέρας στα 12 χρόνια περίπου που λειτουργεί στην Ι.Π. Μεσολογγίου έχει αναγνωριστεί από την τοπική κοινωνία αλλά και από τον εκπαιδευτικό κόσμο. Αποτελεί σημείο αναφοράς για θέματα αυτισμού και γλωσσικών διαταραχών στην προσχολική ηλικία και οι παρεμβάσεις του είναι αποτελεσματικές, καλύπτοντας ένα κενό που διαπιστώνεται στον τομέα της πρώιμης παρέμβασης σε παιδιά προσχολικής ηλικίας σε θέματα αυτισμού και γλωσσικών διαταραχών.

Σαν ΜΚΟ λειτουργεί υποδειγματικά, από αυτά που διαπιστώθηκαν από την έρευνα που διεξήγαμε, δημιουργώντας ένα επιστημονικό περιβάλλον προαγωγής της επιστήμης και παράλληλα διαχέει τα επιστημονικά επιτεύγματα στο κοινωνικό σύνολο προσφέροντας πραγματικά εκεί που υπάρχει ανάγκη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Ανοιχτή Κοινωνία – Δελτίο της Κίνησης Πολιτών για μια Ανοιχτή Κοινωνία, Χάρτα αυτοδέσμευσης, κοινωνικής ευθύνης και λογοδοσίας Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, τεύχος 69(3), 2008.
- Αποστολίδης Θ. Λουκάς, Σωτήρης Παπασπυρόπουλος, Το εθελοντικό κίνημα στην Ελλάδα και η Κοινωνία των Πολιτών, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2002
- Αστικός Κώδικας. Πηγή «Ισοκράτης» Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΔΣΑ
- Alan R. Ball and B. Guy Peters (επιμ. Κώστας Α. Λάβδας), Σύγχρονη πολιτική και διακυβέρνηση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2001
- Αρβανιτόπουλος Κωνσταντίνος, Μαριλένα Κόππα, 30 Χρόνια Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής 1974-2004, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 2005
- Βαρβαρούσης Πάρης, Θεωρία Εξωτερικής Πολιτικής, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1998

- Γιάννης, Ν. (2002). Τι είναι η Κοινωνία Πολιτών; [Online]. Available from: <http://www.comind.gr/kinisipoliton/pageb2p001.html>
- Δεληγιάννης Αλέξανδρος, "Κοινωνία ποιών πολιτών; Όταν οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις χρησιμοποιούνται ως επίφαση συμμετοχικής δημοκρατίας", <http://www.greekhelsinki.gr/dikaiomatika/07/fakelos/koinwnia/05.htm>
- Ελληνικό Κέντρο Προώθησης του Εθελοντισμού (2004). Θεσμικές Χρηματοδοτήσεις, [Online]. Available from: <http://www.anthropos.gr/finance.asp> [Accessed 10/02/2004]
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2002α). 'Η Επιτροπή και οι Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί: Οικοδόμηση Ισχυρότερης Εταιρικής Σχέσης- Έγγραφο Εργασίας της Επιτροπής, [Online]. Available from: http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/ong/docs/communication_el.pdf [Accessed 10/3/2004].
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2002β). Ανακοίνωση της Επιτροπής, "Προς ενίσχυση της διαβούλευσης και του διαλόγου- Γενικές αρχές και ελάχιστες προδιαγραφές για τη διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών από την Επιτροπή", Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες, 11.12.2002, COM (2002) 704 τελικό.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001). "Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση: Μια Λευκή Βίβλος", Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων", Βρυξέλλες, 25.7.2001, COM (2001) 428 τελικό, σελ. 17.
- Καιρίδης Δημήτρης (επιμ.), Η νέα Γεωπολιτική της Ελλάδας, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2003
- Κουλουμπής Θεόδωρος, Διεθνείς Σχέσεις, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1995
- Λιοναράκης, Ν. (2004). Ο θαυμαστός, καινούργιος κόσμος των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Ο Κόσμος του Επενδυτή. Α.Φ. 63, σ. 38.
- Μπουραντάς- Παπαλεξανδρής (2001). Μμάνατζμεντ. Προγραμματισμός και λήψη αποφάσεων. Εκδ. Μπένος.
- Μαλκίδης Θεοφάνης, Ευρωπαϊκή Ένωση και Παρευξείνιος Χώρος, Εκδόσεις Γόρδιος, Αλεξανδρούπολη 2004
- Μαυρογορδάτος Θ. Γιώργος, Ομάδες πίεσης και Δημοκρατία, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2001
- Νάσκου Περράκη Π., Το Δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή 2002

- Dominique Schnapper (επιμ. Δέσποινα Παπαδοπούλου), Η Κοινωνία των Πολιτών, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2000
- James Petras, Tina Wallece, Tessa Morris- Suzuki, Joachim Hirsch (επιμ.
- Ομάδα περιβάλλοντος ΕΚΚΕ. (1996). Δραστηριότητες ΜΚΟ – ΠΟ. [Online]. Available from: http://www2.ekke.gr/estia/gr_pages/mko_po/static.htm. [Accessed 25/3/2004].
- Παπαμιχαήλ Γιάννης), Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κυρίαρχη πολιτική, Εκδόσεις The Monthly Review Imprint, Αθήνα 2005
- Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου (2002). Η κοινωνία των Πολιτών. [Online]. Available from: <http://www.parembasis>
- Σιωμόπουλος Ι., «Παράλογη η φορολογία των κοινωφελών ιδρυμάτων. www.tovima.gr/finance/article/?aid=150723,20.04.2003.
- Σκλιάς Παντελής, Διεθνής Πολιτική Οικονομία, Τα Βαλκάνια, η Κεντρική και η Ανατολική Ευρώπη (ΚΑΕ), οι χώρες της πρώην ΕΣΣΔ και οι σχέσεις τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001
- Σκλιάς Παντελής: Ανάπτυξη-Ηγεσία-Κοινωνία. Αθήνα 2011. Εκδόσεις Σιδέρη.
- Σκλιάς Παντελής και Χουλιάρας Αστέρης, Η διπλωματία της Κοινωνίας των Πολιτών, Εκδόσεις Παπαζήση 2002
- Στραβοσκούφης Α, Ο ρόλος των ΜΚΟ στη διαδικασία της διαρκούς ανάπτυξης, Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα 2004.
- Σωτηρόπουλος Δ. Α. (επιμ.), Η άγνωστη Κοινωνία Πολιτών, Εκδόσεις Ποταμός 2004
- Σωτηρόπουλος Δ., «Πελατειακές σχέσεις και νέες μορφές πολιτικής συμμετοχής: μια δύσκολη συμβίωση», ανακοίνωση στο διεθνές επιστημονικό συνέδριο «Αναθεωρήσεις του πολιτικού» του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Μυτιλήνη, 2007.
- Τσάκωνας Ι. Παναγιώτης (επιμ.), Σύγχρονη Ελληνική Εξωτερική Πολιτική, τόμος Β' Εκδόσεις Ι. Σιδέρη, Αθήνα 2003
- Φραγκονικολόπουλος Χρήστος: Ο Παγκόσμιος ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. 2007. Εκδόσεις Ι. Σιδέρη.
- Χέλντ Ντέιβιντ, Μοντέλα δημοκρατίας, Εκδόσεις Στάχυ, Αθήνα 2000
- Χουλιάρας Αστέρης (επιμ.), Η διεθνής αναπτυξιακή βοήθεια προς τον 21^ο αιώνα, Εκδόσεις Εξάντας 1998
- Χρυσόχοου Δημήτρης Ν., Θεωρία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2003

- Pierre Muller, Yves Surel (επιμέλεια: Μαριάννα Ψύλλα), Η ανάλυση των πολιτικών του κράτους, Εκδόσεις Τυπωθήτω- Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα 2002.
- Σύνταγμα της Ελλάδας. Η' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων. 27 Μαΐου 2008. Διεύθυνση Εκδόσεων και Εκτυπώσεων της Βουλής των Ελλήνων. ISBN:978-960-560-097-6
- Έκθεση της Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση (2003). Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 2003. ISBN.92-894-4554-8
- Οδηγός Διαχείρισης Νομικών Προβλημάτων Ενοίκων Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης. «Ψυχαργός-Β' Φάση». Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Υγεία – Πρόνοια 2000-2006»
- Ν.2646/1998. ΦΕΚ 236 τ' Α' 20-10-1998. Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις.
- Ν. 2731/1999. ΦΕΚ 138 τ' Α' 5-7-1999. Ρύθμιση θεμάτων Διμερούς Κρατικής Αναπτυξιακής Συνεργασίας και Βοήθειας, ρύθμιση θεμάτων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και άλλες διατάξεις.
- ΦΕΚ 803 τ' Β' 1-4-2014. Σύσταση επιτροπής για την σύνταξη σχεδίου ενιαίου νομοθετικού πλαισίου οργάνωσης, λειτουργίας και ελέγχου των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

ΑΡΘΡΑ

- Αβράμη Λυδίας, Η «νέα» πολιτική Συνοχής, το Δημοσιονομικό πλαίσιο 2007-2013 και το (Μέλλον;) της Ευρώπης: Διερεύνηση ή /και εμβάθυνση της αρχής της αλληλεγγύης; Ευρωπαϊκό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών, διαθέσιμο στο www.ekem.gr/pdf/Polisyn.pdf
- Ανθόπουλος Χαράλαμπος, Πολιτικά Κόμματα και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ρόλοι συμπληρωματικοί ή αναπληρωματικοί; στο Κοινωνία Πολιτών, τεύχος 8, Χειμώνας 2002
- Αρβανιτόπουλος Κωνσταντίνος, Η έννοια της Συμμετοχής στην Σύγχρονη Δημοκρατία, άρθρο από το “Ινστιτούτο Καραμανλής” την 1/6/2005 στο www.id.karamanlis.gr
- Αφουξενίδης Αλέξανδρος, Κοινωνικό κεφάλαιο και οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στην Ελλάδα, στο Κοινωνία Πολιτών, τεύχος 10, Καλοκαίρι 2004
- Βασιλόπουλος Περικλής, Διακυβέρνηση και Κοινωνία των Πολιτών, στο Κοινωνία Πολιτών, τεύχος 9, Χειμώνας 2003

- Δεληγιάννης Αλέξανδρος, Κοινωνία ποιων πολιτών; Όταν οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις χρησιμοποιούνται ως επίφαση δημοκρατίας, στο Δικαιωματικά, τεύχος 7, Αθήνα Οκτώβριος 2000, στο www.greekhelsinki.gr/dikaiomatika/07/fakelos/koinwnia/05.htm
- Δημητράς Παναγιώτης, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στην Ελλάδα, στο Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι στις 4/10/1999
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Ινστιτούτο Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας, Ομάδα περιβάλλοντος, Δραστηριότητες Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων- Περιβαλλοντικές Ομάδες, (1996), στο www.ekke.gr/estia/gr_pages/mko_po/static.htm
- ΙΣΤΑΜΕ, Ρόλος και Συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στο Μοντέλο Πολιτικής Διακυβέρνησης του Μέλλοντος. Προτάσεις και προσαρμογή στα πλαίσια της ελληνικής εμπειρίας, Αθήνα Σεπτέμβριος 2006, στο www.istame.gr
- Καραμανλής Κώστας, Οι «Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις» σύμμαχος διακυβέρνησης, από ημερίδα του Ινστιτούτου Δημοκρατίας «Κωνσταντίνος Καραμανλής» για τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, 26/2/2004 στο Κοινωνία Πολιτών, τεύχος 10, Καλοκαίρι 2004
- Κωτσόπουλος Σωτήρης, «Εταιρία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας – ΕΨΥΠΕΑ», «ΤΑ ΑΙΤΩΛΙΚΑ», τεύχος 23, ΑΘΗΝΑ, Ιούνιος-Δεκέμβριος 2014
- Μουζέλης Νίκος, Η κρίση των κομμάτων και η Κοινωνία των Πολιτών ως διέξοδος, στο Κοινωνία Πολιτών, τεύχος 5, Χειμώνας 2000
- Μουζέλης Νίκος, Σχέσεις κράτους και Κοινωνίας των Πολιτών, στο Κοινωνία Πολιτών, τεύχος 11, Καλοκαίρι 2005
- Ομάδα Εργασίας Νέων, Ίδρυμα Ανδρέας Παπανδρέου, Εισαγωγή στις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Αθήνα Ιανουάριος 2005, στο www.agp.gr
- Παπαϊωάννου Κωστής, Ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις: τοπίο στην ομίχλη, στο Δικαιωματικά, τεύχος 5, Αθήνα Ιούλιος 2000
- Σιούφας Δημήτρης, Ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις: σωστές αρχές, ανεπαρκείς βάσεις, στο www.parliament.gr/sioufas/press/arthra/.doc
- Τριαρίδης Θανάσης, Άτακτες σκέψεις για το ρόλο των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, στο Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι στις 18/9/2000

- Χαρδαλούπα Ανδρέα και Κουρτάλη Σταύρου, Βουλγαρία- Ρουμανία στην Ε.Ε, Αλλαγές στο Βαλκανικό χάρτη, προοπτικές και επιπτώσεις για την Ελλάδα, στο περιοδικό Διπλωματία τεύχος 35, Δεκέμβριος 2006
- James A. Paul, NGOs and Global Policy, Global Policy Forum June 2000, στο www.globalpolicy.org/ngos/analysis/anal00.htm
- Giorgio di Pietro, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και διαδίκτυο, στο Κοινωνία Πολιτών, τεύχος 7, Χειμώνας 2001
- Vincenzo Greco, Σχολές Σκέψεις και Ελληνική Εξωτερική Πολιτική, Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Αμυντικής Πολιτικής, στο www.eliamer.gr/eliamer/files/opo202.pdf
- ECHO in the Balkans, 12 years of Humanitarian action 1991-2003, Humanitarian Aid Office, European Commission στο www.ee.europa.eu/echo/pdf_files/leaflets/balkans_en.pdf
- Greece 2006, DAC Peer Review: Main findings and Recommendations. Review of the Development Cooperation Policies and Programme of Greece, στο www.oecd.org/dataoecd/45/2/37758710.pdf
- World Bank, Guide to Resources for NGOs and Other Organizations of Civil Society, Washington: World Bank 2003, στο [www.worldbank.org/CSO/Resources/Issues and Options PUBLISHED VERSION.pdf](http://www.worldbank.org/CSO/Resources/Issues_and_Options_PUBLISHED_VERSION.pdf)
- World Bank, Issues and Options for Improving Engagement Between the World Bank and Civil Society Organizations, Washington: World Bank March 2005, στο www.worldbank.org/CSO/Resources/GuidetoResources2003.pdf

ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

- Βαληνάκης Γιάννης, Αλλάζοντας τα Βαλκάνια κερδίζει η Ελλάδα, Μακεδονία, 12/2/2006
- Διαμαντή Ιφιγένεια, Σε θολό τοπίο η δράση των εθελοντών, Καθημερινή, 14/03/2007
- Καϊτανίδη Μάρθα, Εθελοντές μ' ένα κλικ, Τα Νέα 20/06/2006
- Καρλατήρα Παναγιώτα, Εθελοντισμός: Ελάτε να ...αυτοσχεδιάσουμε, Το Βήμα, 15/12/2002
- Μήτσος Μιχάλης, Μια προσοδοφόρα επιχείρηση, Τα Νέα, 30/06/2005

- Μουζέλης Ν., Η στρατηγική της συμμετοχικής δημοκρατίας στον βαθμό που οδηγεί στη μετάβαση πόρων και εξουσιών από την αγορά και το κομματικοκρατικό σύστημα στην Κοινωνία των Πολιτών, αποτελεί μια καινοτόμο πολιτική, Το Βήμα, 29/02/2004
- Μπουδάρας Σ. Γιώργος, Διεθνής αφύπνιση για τις ανθρωπιστικές κρίσεις, Καθημερινή, 23/03/2007
- Ονισένκο Κώστας, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στη μάχη κατά του τράφικινγκ, Καθημερινή, 15/07/2007
- Παπαδημητρίου Γ., Η ένταξη των κοινοβουλευτικών θεσμών στο νέο τεχνολογικό περιβάλλον διαφοροποιεί σε πολλά σημεία την ουσία τους και μεταβάλλει τη λειτουργία τους στο πολιτικό σύστημα, Το Βήμα, 13/07/2003
- Πιμπλής Μανώλης, Είκοσι ερωτήσεις, Τα Νέα, 4/07/2006

Ξενόγλωσση

- Akira Iriye, Global community: the role of international organizations in the making of the contemporary world, Berkeley: University of California Press 2002
- Association for Participatory Democracy "ADEPT" (2004). Non-Governmental Organizations. [Online]. Available from: <http://e-democracy.md/en/ngo/>
- Alnoor, E. (2002). "Information Struggles: The Role of Information in the Reproduction of NGO-Funder Relationships," Non-profit and Voluntary Sector Quarterly 31(1), pp 85-113.
- Bremer, P. (2003). Coalition Provisional Authority Order Number 45 Non-Governmental Organizations. . [Online]. Available from: <http://habitat.igc.org/ufp/order45.htm>
- Chris Hann & Elisabeth Dunn (editors), "Civil Society: challenging western models", European Association of Social Anthropologists
- Clarke, G. (1998). Non-Governmental Organizations (NGOs) and Politics in the Developing World. *Political Studies* XLVI, pp 36-52.
- Clastres Pierre, "Η κοινωνία ενάντια στο κράτος", Μετάφραση Κική Καψαμπέλη, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια
- Cross, C.J. (1997). Funds for NGOs. Published in *the Proceedings of the 4th Annual AUC Research Conference*.
- Deacon Bob, Hulse Michelle and Stubbs Paul, Global social policy: international organizations and the future of welfare, Sage publications, London 1997
- Edwards, M. and Hulme, D. (1996) Too close for comfort? The impact of official aid on non-governmental organizations. *World development* 24, pp 961-974.

- Kotsopoulos Sotiris (2016) The Day Center for Children with Developmental Disorders in Messolonghi, Greece, BJPSYCH INTERNATIONAL Volume 13, Number 3, August 2016.
- Lewis, D. & Sobhan, B. (1999). Routes of funding, roots of trust? Northern NGOs, southern NGOs, donors, and the rise of direct funding. *Development in Practice* Vol. 9, pp.117-29.
- Meyer, C. (1997). The political economy of NGOs and Information Sharing. *World Development*, Vol 25(7), pp 1127-1140.
- Mihan Foundation. (2000). Civil Society. The new force. Chapter : Definition. [Online]. Available from: <http://www.mihancivilsociety.org/chapter4/definition.html>
- NGO Café (2002). World Bank and other definitions of an NGO [Online]. Available from: <http://www.gdrc.org/ngo/wb-define.html>
- Sotiropoulos D. and Karamagioli E., Greek civil society: the long way to maturity (2005) – CIVICUS civil ociety index shortened assessment tool report for the case of Greece, 2006.
- Sudbery, I. (2003). "Bridging the Legitimacy Gap in the EU: Can Civil Society Help to Bring the Union Closer to Its Citizens?", *Collegium*, No.26.
- Suter Keith, Global order and Global disorder: globalization and the nation state, Westport, Conn:Praeger 2003
- Ulrich Beck, "The brave new world of work", Polity Press, (Αγγλική έκδοση του "Schoene neue Arbeitswelt. Vision Weltburgergesellschaft", Campus Verlag)
- Union of International Associations. (2003). Conventional Categories. [Online]. Available from: <http://www.uia.org/organizations/orgtypes/orgtypepec.php>
- Wardem Mohamed Ali (2004). Highlights on the Legislation of Non-Governmental Organizations and its Role in Developing the Organizations' Work. [Online]. Available from: <http://www.eurocom.org/eurocom/jordan/jett/ngomeet/papers/wardem.htm>
- Warleigh, A.(2001). "Europeanizing Civil Society: NGOs as Agents of Political Socialization", in *Journal of Common Market Studies*, Vol.39 (4), pp.619-639.
- Willets, P. 'What is a Non-Governmental Organization?', UNESCO encyclopedia of Life Support Systems, Section Institutional and Infrastructure Resource Issues, Article 1.44.3.7: Non- Governmental Organizations. Available at: <http://www.staff.city.ac.uk/p.willetts/CS-NTWKS/NGO-ART.HTM>.

- World Bank website "Nongovernmental Organizations and Civil Society /Overview." [Online]. Available from: <http://wbln0018.worldbank.org/essd/essd.nsf/NGOs/home>
- Welch Claude Emerson, NGOs and human rights: promise and performance, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 2001

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- www.agp.gr Ίδρυμα Ανδρέα Γ. Παπανδρέου
- www.eliamep.gr Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής
- www.ekem.gr Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών
- www.greekhelsinki.gr Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι
- www.idkaramanlis.gr Ινστιτούτου Κωνσταντίνος Καραμανλής
- www.istame.gr Ινστιτούτο Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών
- www.koinoniapoliton.gr Ένωση Πολιτών για την Παρέμβαση
- www.mfa.gr Υπουργείο Εξωτερικών
- www.anthropos.gr/search.asp?Mode=advanced&Categ=31
- www.antropos.gr/sponsors.asp?pg=4&rpp=10&Section=8 – 30k
- www.ekem.gr/pdf/Polisyn.pdf
- www.ekem.gr/policy_pages/520/eyropaikos_oikonomikos_xoros_kai_ellada_mia_syn_tomi_anaskopisi
- www.ekem.gr/policy_analysis/147/i_eyropaiki_enosi_se_anazitisi_isxyroteroy_roloy_sto_diethnes_systema_o_eyroaios_ypourgos_eksoterikon_kai_i_ypiresia_eksot
- www.ekem.gr/Policy_analysis/519/synkrisi_synthiki_gia_ti_thespisi_syntagmatos_tis_eyropis_metarrythmistiki_synthiki
- www.ekke.gr/estia/gr_pages/mko_po/taytotit.htm
- www.ekke.gr/estia/gr_pages/mko_po/static.htm
- www.ekke.gr/estia/gr_pages/mko_po/eisagogika.htm
- www.eliamep.gr/eliamep/files/opo202.pdf
- www.ee.europa.eu/echo/pdf_files/leaflets/balkans_en.pdf
- www.europa.eu/scanplus/leg/el/lvb/r12552.htm
- www.europa.eu/scanplus/leg/el/cha/c11902.htm
- www.europa.eu/scanplus/leg/el/lvb/r12539.htm
- www.europa.eu/scanplus/leg/el/lvb/r11007.htm
- www.globalpolicy.org/ngos/analysis/anal00.htm

- www.oecd.org/dataoecd/2/55/38987373.pdf
- www.oecd.org/dataoecd/45/2/37758710.pdf
- www.old.mfa.gr/greek/temporary/ktp_new/prok_meros_a2.doc
- http://tosyntagma.ant_sakkoulas.gr/nomologia/item.php?id=576
- http://tosyntagma.ant_sakkoulas.gr/nomologia/item.php?id=574
- www.un.org/databases/ondex.html
- www.un.org/databases/index.html
- www.ypex.gov.gr/www.mfa.gr/el_GR/Hellenic+AID/IDAS+Role/
- www.ypex.gov.gr/www.mfa.gr/el_GR/Hellenic+AID/Evolutonal+Cooperation/Priorities+of+Programmes/
- www.ypex.gov.gr/www.mfa.gr/el_gr/Hellenic+AID/Evolutional+Cooperation/International+Cooperation
- www.ypex.gov.gr/www.mfa.gr/el_gr/Hellenic+AID/Evolutional+Cooperation/Citizens+Society
- www.ypex.gov.gr/www.mfa.gr/el_GR/Hellenic+AID/Evolutional+Cooperation/Development+Programmes
- www.ypex.gov.gr/www.mfa.gr/el_GR/Policy/Multilateral+Diplomacy/International/Organizations/UN/GreeceInUN/
- www.worldbank.org/CSO/Resources/GuidetoResources2003.pdf
- <http://www.kathimerini.gr/751615/article/epikairothta/ellada/prwth-katagraftwn-mko>
- www.worldbank.org/CSO/Resources/Issues_and_Options_PUBLISHED
- <http://www.onairnews.gr>
- <http://www.demes.teimes.gr/>
- <http://www.epsypea.gr/>
- <http://www.aixmi-news.gr/>
- <http://www.autismhellas.gr/faq/supportnotas.html>